

**ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของประเทศ:
ด้านศักยภาพของคนไทย**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง "รู้เขาและรู้เรา" โดยเฉพาะเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุค "สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้" ที่อาศัยความรู้และข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น เพื่อการพัฒนาประเทศ ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ทุกประเทศจะต้องให้ความสำคัญกับ "ทุนมนุษย์" สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะองค์กรที่ทำการศึกษเกี่ยวกับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง นับจากปี 2539 เป็นต้นมา จึงได้รับมอบหมายจากอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย) ให้จัดทำรายงาน เรื่อง ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ : ด้านศักยภาพของคนไทย ฉบับนี้ขึ้น ตามมติที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการลงทุน เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2544 ที่ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับผิดชอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน รับผิดชอบด้านการจัดการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวง

ศึกษาธิการ รับผิดชอบด้านศักยภาพของคน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตระหนักดีว่าการที่จะกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนนั้น การได้ศึกษาถึงสภาพการณ์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ นั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง

สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการจัดพิมพ์ และเผยแพร่รายงาน เรื่องยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย : ด้านศักยภาพของคนไทย เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้สนใจได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาขีดความสามารถของคนไทยให้เป็นที่ประจักษ์ต่อไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ตุลาคม 2544

บทสรุปผู้บริหาร

1. ความเป็นมา

จากการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการลงทุน ที่จัดโดยสำนักงานส่งเสริมการลงทุน เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มอบหมายให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับด้านศักยภาพของคนไทยได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ และเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ มาอย่างต่อเนื่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำ (ร่าง) ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านศักยภาพของคนไทย

2. ขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทย

2.1 สถาบันจัดอันดับ และเกณฑ์ที่ใช้วัด

ในปัจจุบันมีหลายองค์กรที่ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของนานาประเทศ สำหรับรายงานฉบับนี้ได้ใช้ข้อมูลจาก 2 องค์กร คือ UNDP และ IMD

UNDP ได้ศึกษาและจัดอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human

Development Index : HDI) ในปี 2543 จากประเทศต่าง ๆ รวม 174 ประเทศ ด้วยดัชนีชี้วัด 3 ประการ คือ 1) ความยืนยาวของอายุ 2) การศึกษา 3) มาตรฐานการครองชีพ

IMD ในปี 2543 ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวม 47 ประเทศ โดยข้อมูลสถิติที่ใช้ 2 ใน 3 เป็นข้อมูลจากรายงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2538-2542 และ 1 ใน 3 เป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยสรุปเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดอันดับ รวม 290 เกณฑ์ จำแนกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ 2) ความเป็นนานาชาติ 3) รัฐบาล 4) การเงิน 5) โครงสร้างพื้นฐาน 6) การจัดการ 7) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 8) ทรัพยากรมนุษย์

2.2 อันดับของไทยด้านการพัฒนามนุษย์

ประเทศที่นำมาวิเคราะห์การจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP ในที่นี้ เน้นการเปรียบเทียบประเทศไทย กับ 6 ประเทศ โดยประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 76 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซีย (61) เกาหลี (31) สิงคโปร์ (24) ญี่ปุ่น (9) แต่สูงกว่าจีน (99) และเวียดนาม (108) หากพิจารณาค่าดัชนีชี้วัด จะเห็นว่า ประเทศไทยมีค่าดัชนีการศึกษา (0.84) สูงกว่าค่าดัชนีอายุขัย (0.73) และค่าดัชนีเศรษฐกิจ (0.67) ตามลำดับ

จากการจัดอันดับของ IMD ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2539-2543) อันดับของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ ดังนี้ขีดความสามารถของ

คนไทยอยู่ในอันดับที่ 40 37 35 (จาก 46 ประเทศ) และ 33 และ 30 (จาก 47 ประเทศ) ตามลำดับ

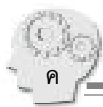
แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ 6 ประเทศใกล้เคียงแล้ว พบว่า ในปี 2543 ขณะที่ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 30 นั้น สิงคโปร์ (5) ญี่ปุ่น (20) เกาหลี (27) จีน (29) และมาเลเซีย (35) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อนด้านศักยภาพของคนไทย

ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนด้านศักยภาพของคนไทย ในที่นี้จะไม่พิจารณาตัวแปรที่ไม่มีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน พบว่าประเทศไทยมีเกณฑ์ที่เป็นจุดแข็ง 9 เกณฑ์ และจุดอ่อน 17 เกณฑ์

นอกจากนั้น มีข้อสังเกต 2 ประการ คือ

1. เกณฑ์ที่จัดเป็นจุดอ่อน บางเกณฑ์ยังมีประเด็นขัดแย้ง เช่น ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อ GNP ไทยมีค่าดัชนีร้อยละ 4.8 จัดเป็นอันดับที่ 29 ซึ่งสูงกว่าในหลายประเทศ โดยเฉพาะเกาหลี สิงคโปร์ และจีน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่า หรืออัตราส่วนนักเรียนต่อครู เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ เกาหลี ของไทยก็ไม่ใช่จุดอ่อน หรือเกณฑ์ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือ มีค่าดัชนีร้อยละ 5.3 อยู่ในอันดับที่ 32 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกันแล้ว แม้แต่สิงคโปร์ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าไทย ก็ยังมีผู้ไม่รู้หนังสือ

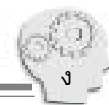
ถึงร้อยละ 8.6 ซึ่งมากกว่าไทย

2. ความถูกต้อง ครบถ้วน และทันสมัยของข้อมูลสถิติต่างๆ ของไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก พบว่า ข้อมูลในหลายเกณฑ์ค่อนข้างเก่า เช่น อัตราการเข้าเรียนของประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังขาดความชัดเจนในแง่ของขอบข่ายข้อมูล รวมไปถึงนิยามของดัชนีชี้วัดต่าง ๆ

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนจากแนวคิด และประสบการณ์ของต่างประเทศ

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเชิงของแนวคิดและการระดมความคิด เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนในการแข่งขันของคนไทย จึงได้ศึกษาแนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร วิเคราะห์เปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนของ 6 ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สิงคโปร์ เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และ มาเลเซีย และได้นำข้อเสนอจากการประชุมระดับสูงของ APEC เกี่ยวกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของคน ผลจากการศึกษาทั้ง 3 ส่วน ได้ข้อสรุปว่า

3.1 สหราชอาณาจักร มีการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องนี้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง จริงจัง ทั้งนี้ เพื่อค้นหาจุดอ่อนที่แท้จริงและทำการแก้ไขจุดอ่อน นั้นอย่างเป็นระบบ

3.2 ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดและยุทธศาสตร์ของ 6 ประเทศเพื่อนบ้านนั้น พบว่า ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของประเทศ รองลงมาคือ การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งการปฏิรูปด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะ ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.3 ข้อเสนอจากการประชุมผู้บริหารระดับสูง APEC ทำให้เห็น แนวทางของประเทศสมาชิกเอเปค คือ 1) ให้ความสำคัญในลำดับต้นต่อการพัฒนาขีดความสามารถของคน โดยผนวกเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและคน 2) เน้นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะมุ่งสู่การเรียนรู้ ตลอดชีวิต 3) ลดช่องว่างของความแตกต่างทางเทคโนโลยี 4) ส่งเสริม และขยายเครือข่ายความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และระหว่างสมาชิกเอเปค

4. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพ ของคนไทย

ในช่วงปี 2539 - 2544 ประเทศไทยได้ดำเนินการด้านกฎหมาย กำหนดนโยบายและทิศทางการปฏิรูปการศึกษา พร้อมจัดทำโครงการ นำร่องต่าง ๆ โดยการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา มีสาระครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

1. การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี
2. การปฏิรูปอาชีวศึกษา
3. การปฏิรูปอุดมศึกษา
4. การปฏิรูปการเรียนรู้
5. การพัฒนาวิชาชีพครู
6. การพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพ

รวมทั้งได้ทำการปฏิรูปด้านอื่น ๆ คือ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความเป็นนานาชาติ และด้านวิจัยและพัฒนา แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะได้ดำเนินการแต่เสมือนกับว่ายังขาดความชัดเจน มีความล่าช้า และยังไม่เห็นความเปลี่ยนแปลง โดยสรุปเป็นประเด็นโจทย์ปัญหาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทย ได้ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษาตกต่ำ ไม่ทันโลก
2. ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสและการเข้ารับการศึกษา

3. การศึกษาแปลกแยกจากสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรม
4. ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

5. ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน : ด้านศักยภาพของคนไทย

5.1 การกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของประเทศ การที่รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในเรื่องการให้การศึกษาสร้างคน สร้างชาติ และสร้างงาน การมีผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นศูนย์รวมของพลังขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการที่ประเทศจะต้องมีเป้าหมาย ทิศทาง และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของคนไทย

- 1) การเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้
- 2) การยกระดับการศึกษาพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ของประชาชน
- 3) การมุ่งความเป็นเลิศในระดับอุดมศึกษา
- 4) การสร้างคุณภาพของกำลังแรงงาน
- 5) การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ
- 6) การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 7) ความเป็นนานาชาติบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

5.3 กระบวนการบริหารจัดการเพื่อนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

- 1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
- 2) การจัดทำระบบข้อมูล
- 3) การจัดตั้งองค์กรขึ้นรับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพคนไทย
- 4) การวางระบบสื่อสารและประชาสัมพันธ์
- 5) การวางระบบการติดตาม และประเมินผล
- 6) การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทย	5
 1. การจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP	8
2. การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD	9
3. วิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน ด้านศักยภาพของคนไทย	48
สรุป	57
บทที่ 3 การดำเนินงานในการพัฒนาศักยภาพคน	
 ของประเทศต่าง ๆ	61
ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถ	
ในการแข่งขัน : สหราชอาณาจักร	64
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน	
ของประเทศต่าง ๆ	71
- ประเทศสิงคโปร์	71
- ประเทศเวียดนาม	85
- ประเทศเกาหลี	94

	หน้า
- ประเทศญี่ปุ่น	114
- สาธารณรัฐประชาชนจีน	132
- ประเทศมาเลเซีย	147
บทสรุปวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงาน	
พัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศที่คัดสรร	163
บทที่ 4 การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ : ข้อเสนอจากการประชุม	
 ระดับสูง APEC	175
1. ความเป็นมา	176
2. การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ : ข้อเสนอจากการประชุม	177
3. สรุปข้อเสนอ Beijing Initiative	182
4. บทบาทของประเทศไทยต่อการเพิ่มศักยภาพ ของคนของเอเปค	184
5. ข้อเสนอแนะของคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมประชุม	185
บทที่ 5 การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพของคนไทย	
 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	187
1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาศักยภาพของคนไทย	190
2. การดำเนินการปฏิรูปการศึกษา	196
2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	197
2.2 ด้านอาชีวศึกษา	199

	หน้า
2.3 การอุดมศึกษา	203
2.4 การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด	204
2.5 การปฏิรูปวิชาชีพครู	206
2.6 มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา	207
3. การปฏิรูปด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา	
ศักยภาพของคนไทย	209
3.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	209
3.2 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	214
3.3 ความเป็นนานาชาติ	217
3.4 วิจัยและพัฒนา	219
4. สรุป	220
บทที่ 6 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาขีดความสามารถในการ	
 แข่งขันด้านศักยภาพของคนไทย	224
1. วิสัยทัศน์และเป้าหมาย	229
1.1 วิสัยทัศน์คนไทยยุคใหม่	229
1.2 วิสัยทัศน์การศึกษาไทยยุคใหม่	230
1.3 เป้าหมาย	231
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนไทย	233
2.1 การเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้	233

	หน้า
2.2 การยกระดับการศึกษาพื้นฐาน	235
2.3 มุ่งความเป็นเลิศในระดับอุดมศึกษา	236
2.4 การสร้างคุณภาพของแรงงาน	237
2.5 การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ	240
2.6 การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	241
2.7 มุ่งความเป็นนานาชาติบนพื้นฐานของ วัฒนธรรม/ภูมิปัญญาไทย	242
3. กระบวนการบริหารจัดการเพื่อนำยุทธศาสตร์ สู่การปฏิบัติ	245
3.1 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	245
3.2 การจัดระบบข้อมูล	246
3.3 จัดตั้งองค์กรขึ้นรับผิดชอบศักยภาพคนไทย	247
3.4 ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	248
3.5 การติดตามและการประเมินผล	248
3.6 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร	249
4. ข้อเสนอสำหรับการประชุมครั้งต่อไป	250

เอกสารอ้างอิง

คณะผู้จัดทำ

ប្រការ 1

ប្រការ

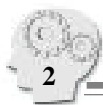

สืบเนื่องจากการประชุมปฏิบัติการเรื่อง ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และการลงทุน ที่จัดโดยสำนักงานส่งเสริมการลงทุน เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2544 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้มอบหมายให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำหรับด้านศักยภาพของคนไทยได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ และเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ มาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2540

ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำ (ร่าง) ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านศักยภาพของคนไทย

ความมุ่งหมายของการทำรายงานฉบับนี้

1. เพื่อรวบรวมดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งที่เป็นการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของสถาบันระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนากิจการ (International Institute for Management Development) หรือ IMD และดัชนีการพัฒนามนุษย์ของสำนักงาน

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) หรือ UNDP ทั้งนี้ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน สำหรับเป็นข้อมูลการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านคุณภาพของคนไทย

2. เพื่อศึกษาและรวบรวมยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของคนในบางประเทศ อันได้แก่ สหราชอาณาจักร ซึ่งได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และจริงจัง นอกจากนี้ ได้เลือกที่จะทำการศึกษา 6 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และมาเลเซีย เหตุผลสำคัญที่เลือกศึกษา 6 ประเทศ นี้ เพราะเป็นประเทศได้รับการจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ และ/หรืออันดับความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของมนุษย์ ดีกว่าประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่สมควรได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาคนของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. ได้นำข้อเสนอที่ได้จากรายงานของคณะผู้แทนไทยในการประชุมระดับสูงเกี่ยวกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของคน (APEC High Level Meeting on Human Capacity Building) ระหว่างวันที่ 15-16 พฤษภาคม 2544 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน สาระของข้อเสนอนี้ทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถของคน และก้าวต่อไปของประเทศสมาชิกเอเปค

4. เพื่อศึกษา รวบรวม และนำเสนอสถานภาพปัจจุบันและการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพของคนไทย พร้อมจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน : ด้านศักยภาพของคนไทย

5. เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านศักยภาพของคนไทย เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลและสังคมให้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและให้ความสนใจอย่างจริงจังในการเพิ่มขีดความสามารถของคนไทย

บทที่ 2

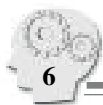
**ขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของคนไทย**

ในปัจจุบันมีหลายองค์กรที่ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของนานาประเทศ สำหรับรายงานฉบับนี้จะใช้ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์และจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ในปี 2543 ของ 2 องค์กร คือ UNDP (United Nations Development Programme) และ IMD (International Institute for Management Development)

1) UNDP หรือสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศ ได้ศึกษา และจัดอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI) ในปี 2543 จากประเทศต่างๆ รวม 174 ประเทศ และได้คำนวณค่าดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ดังกล่าว จากดัชนีชี้วัด 3 ประการ คือ (1) ความยืนยาวของอายุ ซึ่งพิจารณาจากอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (2) การศึกษาพิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษารวมกัน และอัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ (3) มาตรฐานการครองชีพ พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (ปรับด้วยค่าอำนาจซื้อเปรียบเทียบ : PPP US \$) ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการหาค่าดัชนีเป็นข้อมูล ปี 2541

2) IMD เป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีชื่อเสียงในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยในปี 2543 ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวม 47 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศในกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและ

การพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) รวม 29 ประเทศ และประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจใหม่ (Newly Industrialized and Emerging Economies) รวม 18 ประเทศ

ข้อมูลที่ IMD ใช้ในการศึกษาเพื่อจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2543 นี้ 2 ใน 3 เป็นข้อมูลสถิติจากรายงานต่างๆ ซึ่งมีระยะเวลาที่อ้างอิงไว้ในแต่ละเกณฑ์ ตั้งแต่ ปี 2538 ถึง 2542 ส่วนอีก 1 ใน 3 เป็นข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงและระดับกลาง จากประเทศต่างๆ ที่นำมาจัดอันดับรวม 3,623 คน สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งหมายถึงความสามารถของประเทศต่าง ๆ ในการจัดการสภาพแวดล้อมที่ทำให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้ มีทั้งสิ้น 290 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดอันดับ 249 เกณฑ์ และเป็นเกณฑ์ที่ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน 41 เกณฑ์ โดยจำแนกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่

- (1) เศรษฐกิจภายในประเทศ
- (2) ความเป็นนานาชาติ
- (3) รัฐบาล
- (4) การเงิน
- (5) โครงสร้างพื้นฐาน
- (6) การจัดการ
- (7) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(8) ทรัพยากรมนุษย์

ในกรณีของเวียดนาม เนื่องจากไม่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ IMD นำมาศึกษา ดังนั้น ในรายงานฉบับนี้จึงนำข้อมูลของประเทศเวียดนามมาศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะการจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP เท่านั้น

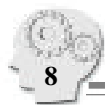
2.1 การจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP

ประเทศที่นำมาวิเคราะห์การจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP ในรายงานฉบับนี้ มี 7 ประเทศ คือ ไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี มาเลเซีย จีน และเวียดนาม

ในการจัดอันดับดังกล่าว ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 76 ซึ่งต่ำกว่า มาเลเซีย (61) เกาหลี (31) สิงคโปร์ (24) ญี่ปุ่น (9) แต่สูงกว่าจีน (99) และเวียดนาม (108)

หากพิจารณาค่าดัชนีชี้วัดที่ใช้หาค่าการพัฒนามนุษย์ จะเห็นได้ว่า ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ มีดัชนีชี้วัดทางการศึกษาสูงกว่าดัชนีชี้วัดอื่น โดยเฉพาะเวียดนาม ที่มีดัชนีเศรษฐกิจ และดัชนีอายุขัยเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศอื่นๆ แต่ในทางการศึกษากลับมีค่าสูงกว่าประเทศจีนและมาเลเซียซึ่งอยู่ในอันดับที่สูงกว่าและมีค่าใกล้เคียงกับไทย (ดูตารางที่ 1)

อย่างไรก็ตาม หากเทียบค่าดัชนีที่ใช้คำนวณค่า HDI ซึ่งใช้ในการจัดอันดับการพัฒนามนุษย์แล้ว จะเห็นได้ว่า เวียดนามมีโอกาสที่จะเลื่อนอันดับขึ้นมาทัดเทียมกับไทย หากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้น

ตารางที่ 1 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของ UNDP

อันดับ	ประเทศ	ดัชนีอายุขัย	ดัชนีการศึกษา	ดัชนีเศรษฐกิจ	HDI
9	ญี่ปุ่น	0.92	0.94	0.91	0.924
24	สิงคโปร์	0.87	0.86	0.92	0.881
31	เกาหลี	0.79	0.95	0.82	0.854
61	มาเลเซีย	0.79	0.79	0.73	0.772
76	ไทย	0.73	0.84	0.67	0.745
99	จีน	0.75	0.79	0.57	0.706
108	เวียดนาม	0.71	0.83	0.47	0.671

ที่มา: UNDP Human Development Report 2000.

2.2 การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD

เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันของคนไทยจากการจัดอันดับของ IMD ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2539-2543) จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ กล่าวคือ ในช่วงปี 2539-2541 ขีดความสามารถของคนไทยอยู่ในอันดับที่ 40 37 และ 35 จาก 46 ประเทศ และในปี 2542-2543 อยู่ในอันดับที่ 33 และ 30 จาก 47 ประเทศ

หากเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าทั้ง 4 ประเทศมาโดยตลอด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับมาเลเซีย ในช่วง 2 ปีหลัง (พ.ศ. 2542-2543) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีกว่ามาเลเซีย และหากพิจารณาถึงการจัดอันดับในปี 2539 เทียบกับปี 2543 พบว่า ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี และมาเลเซีย มีอันดับที่ต่ำลง โดยเฉพาะญี่ปุ่น ลดลงถึง 16 อันดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นถึง 10 อันดับ (ดูตารางที่ 2)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การจัดอันดับในด้านศักยภาพของคนในประเทศไทยจะดีขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ยังคงอยู่ในอันดับท้ายๆ ดังนั้น จึงต้องศึกษาในระดับลึกให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านศักยภาพของคนในประเทศไทย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบอันดับความสามารถในการแข่งขัน

ด้านศักยภาพของคนในประเทศต่างๆ พ.ศ.2539 - พ.ศ.2543

ประเทศ	พ.ศ. / อันดับ				
	2539	2540	2541	2542	2543
สิงคโปร์	8	5	1	4	5
ญี่ปุ่น	4	11	11	13	20
เกาหลี	21	22	22	31	27
จีน	35	31	24	27	29
ไทย	40	37	35	33	30
มาเลเซีย	34	33	34	36	35

ที่มา : สกศ. ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ.2543

เกณฑ์จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของคน

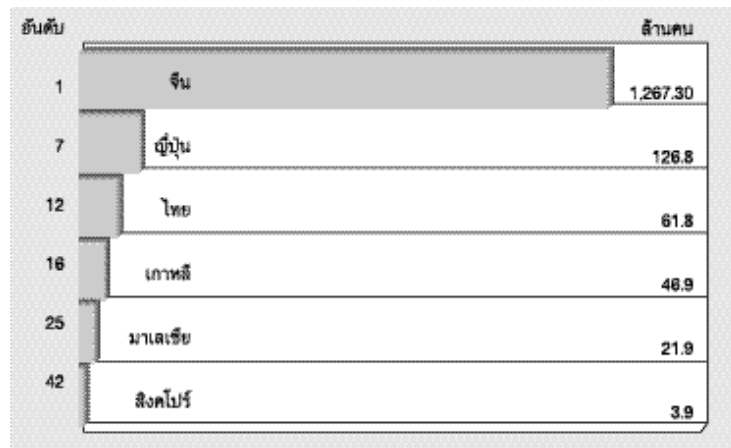
เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากรคนของ IMD ในปี 2543 มีทั้งสิ้น 43 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์ที่มีการจัดอันดับ 29 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์เกี่ยวกับภูมิหลัง (Background) ซึ่งไม่มีการจัดอันดับ 14 เกณฑ์ โดยจำแนกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) ลักษณะเฉพาะของประชากร 2) ลักษณะเฉพาะของแรงงาน 3) การมีงานทำ 4) การว่างงาน

5) โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา 6) คุณภาพชีวิต 7) ทักษะคิดและค่านิยม

1. ลักษณะเฉพาะของประชากร มีเกณฑ์ชี้วัด 5 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์จัดอันดับ 3 เกณฑ์ และเป็นเกณฑ์ข้อมูลภูมิหลังซึ่งไม่มีการจัดอันดับ 2 เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1.1 จำนวนประชากร จัดอันดับตามขนาดของประชากร จากข้อมูลปี 2542 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรน้อยกว่าจีนเกือบ 20 เท่า น้อยกว่าญี่ปุ่นกว่าเท่าตัว แต่มากกว่าเกาหลี มาเลเซีย และสิงคโปร์ (ดูแผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 จำนวนประชากรของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2542

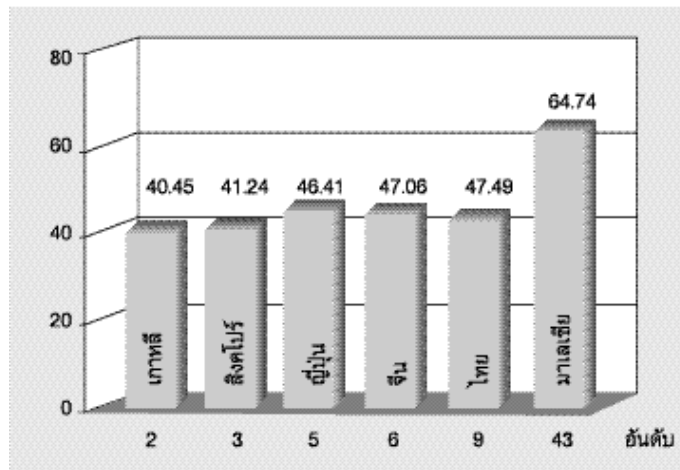

ที่มา : IMD. The World competitiveness Yearbook 2000

ในปัจจุบัน ประเทศที่มีประชากรมากไม่ได้หมายความว่าจะมีขีดความสามารถสูงกว่าประเทศที่มีประชากรน้อย ทั้งนี้เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศได้ทำให้การมีประชากรมากหรือความกว้างใหญ่ของประเทศไม่ใช่ข้อได้เปรียบอีกต่อไป เนื่องจากการผลิตและการลงทุนในปัจจุบันอาศัยความรู้และเทคโนโลยีเป็นฐาน ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่อาศัยแรงงานเป็นฐาน ดังนั้น ขีดความสามารถของประเทศจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรเป็นสำคัญ

1.2 อัตราการพึ่งพิง ประเทศที่มีอัตราการพึ่งพิงหรืออัตราประชากรที่เป็นภาระซึ่งหมายถึงคนแก่และเด็กที่ต้องพึ่งพิงประชากรวัยแรงงานมาก จะตกอยู่ในภาวะเสียเปรียบประเทศที่มีอัตราการพึ่งพิงน้อย ซึ่งอัตราการพึ่งพิงของประเทศไทย ในปี 2541 มีประมาณร้อยละ 47 ใกล้เคียงกับจีน และญี่ปุ่น และอยู่ในอันดับที่ 9 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี ในขณะที่มาเลเซียมีอัตราการพึ่งพิงถึงร้อยละ 65 และอยู่ในอันดับที่ 43 (ดูแผนภาพที่2) เนื่องจากมาเลเซียมีประชากรวัยเด็กถึงร้อยละ 35 ของประชากรทั้งหมด

แผนภาพที่ 2 อัตราการพึ่งพิงของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2541

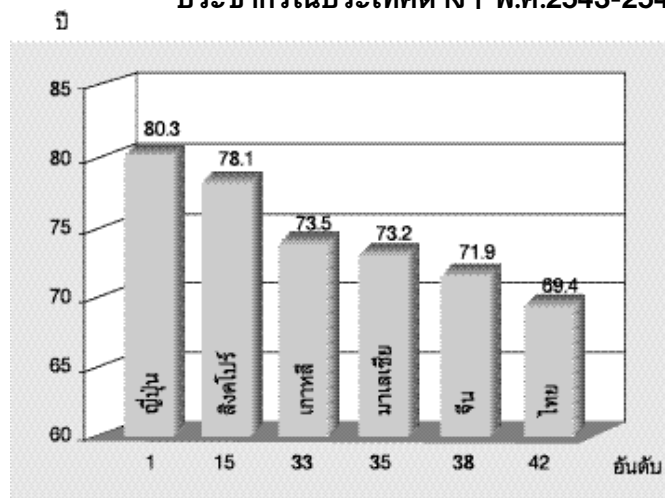
ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

1.3 อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด หรือความยืนยาวของชีวิตโดยเฉลี่ยของคน ซึ่งแสดงถึงสุขภาพอนามัยของประชากรในแต่ละประเทศ จากการประมาณการอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดในช่วงปี 2543-2548 พบว่า ใน 6 ประเทศที่พิจารณา ประชากรของญี่ปุ่นมีอายุยืนยาวที่สุด คือ ประมาณ 80 ปี และอยู่ในอันดับที่ 1 จาก 47 ประเทศ ส่วนประชากรไทยมีอายุขัยเฉลี่ยประมาณ 69 ปี และอยู่ในอันดับที่ 42 จาก 47 ประเทศ (ดูแผนภาพที่ 3) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องปรับปรุงด้านการบริการสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม การที่รัฐมีนโยบายให้ประชาชนที่เจ็บป่วยได้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลต่างๆ ในราคาถูกลงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็น่าจะช่วย

ได้ส่วนหนึ่ง แต่ที่สำคัญยิ่งกว่า คือการให้ความรู้ด้านสุขอนามัยและ การป้องกันโรคแก่ประชาชน

แผนภาพที่ 3 ประมาณการอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของ ประชากรในประเทศต่างๆ พ.ศ.2543-2548

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

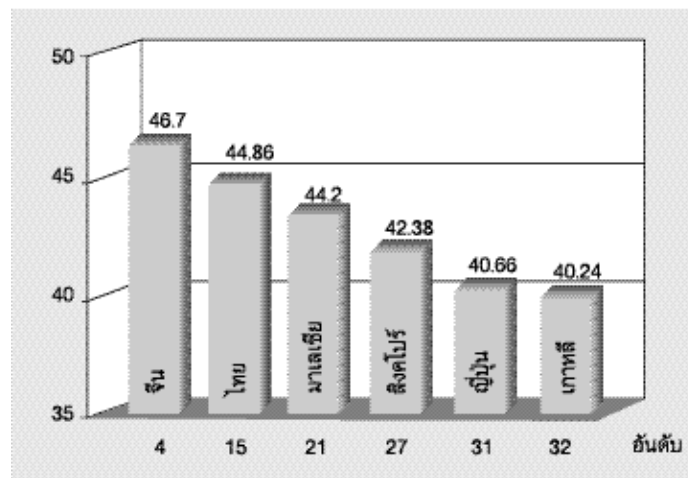
สำหรับเกณฑ์ที่เป็นข้อมูลภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ ได้แก่ เกณฑ์ประชากร วัยเด็ก และประชากรวัยชราซึ่งใช้เป็นฐานการคำนวณอัตราการพึ่งพิง

2. ลักษณะเฉพาะของกำลังแรงงาน มีทั้งสิ้น 8 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์ จัดอันดับ 3 เกณฑ์ เกณฑ์ภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ 5 เกณฑ์

2.1 ร้อยละของแรงงานหญิงต่อแรงงานทั้งหมด เป็นเกณฑ์ที่แสดงให้เห็นว่าประเทศต่างๆมีหญิงที่เข้าสู่กำลังแรงงานมากน้อยเพียงใด สำหรับ

เกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 15 จาก 47 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ดีกว่ามาเลเซีย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี (ดูแผนภาพที่ 4)

แผนภาพที่ 4 ร้อยละของกำลังแรงงานหญิงต่อกำลังแรงงานทั้งหมด พ.ศ. 2542

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

2.2 การมีอยู่ของแรงงานที่มีทักษะในตลาดแรงงาน เป็นการจัดอันดับจากคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับแรงงานที่มีทักษะตามความต้องการของเศรษฐกิจว่ามีอยู่ในตลาดแรงงานในประเทศหรือไม่ สำหรับในปี 2543 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 38 มีคะแนน 5.7 คะแนน สูงกว่าประเทศจีน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 44 และมีคะแนนเพียง 4.8 คะแนน แต่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าอีก 4 ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แรงงานมีทักษะตามความ

ต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีไม่มากนัก ต่างกับสิงคโปร์ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 8 และมีคะแนน 7.5 คะแนน ซึ่งแสดงถึงการมีแรงงานมีทักษะตามความต้องการทางเศรษฐกิจมากกว่าไทย (ดูตารางที่ 3)

2.3 การไม่สูญเสียกำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูง ซึ่งหมายถึง การที่ผู้มีความรู้สูงในประเทศไม่ออกไปทำงานต่างประเทศ ข้อมูลที่ใช้จัดอันดับในเกณฑ์นี้ได้มาจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 14 มีคะแนน 6.3 คะแนน ซึ่งเป็นอันดับที่สูงกว่าสิงคโปร์ เกาหลี มาเลเซีย และจีน แต่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น (ดูตารางที่ 4) แสดงว่า ผู้มีความรู้สูงในประเทศไทยออกไปทำงานต่างประเทศน้อยกว่าทั้ง 4 ประเทศ แต่ยังคงมากกว่าญี่ปุ่น

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีอยู่ของแรงงานมีทักษะตามความต้องการของเศรษฐกิจในประเทศ

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
8	สิงคโปร์	7.541
23	ญี่ปุ่น	6.460
33	มาเลเซีย	6.029
35	เกาหลี	5.886
38	ไทย	5.694
44	จีน	4.778

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

ตารางที่ 4 การไม่สูญเสียกำลังแรงงานที่มีความรู้สูง

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
9	ญี่ปุ่น	6.900
14	ไทย	6.329
25	สิงคโปร์	5.738
30	เกาหลี	5.429
32	มาเลเซีย	5.257
40	จีน	4.000

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากคะแนนของแต่ละประเทศจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้จะอยู่ในอันดับค่อนข้างสูง จึงน่าจะสรุปได้ว่า ปัญหาการสูญเสียกำลังแรงงานที่มีความรู้สูงเป็นปัญหาที่มีอยู่ไม่น้อยในทุกประเทศ

สำหรับเกณฑ์ภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับมี 5 เกณฑ์ ได้แก่

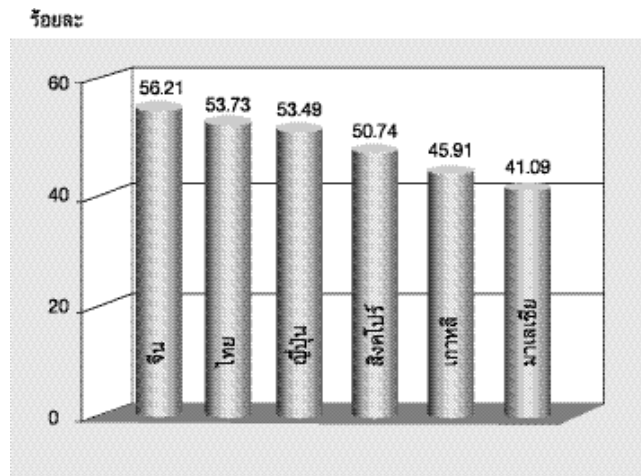
จำนวนกำลังแรงงาน ของประเทศต่างๆ เป็นการนำเสนอข้อมูลจำนวนกำลังแรงงาน ซึ่งมีขนาดแตกต่างกันไปตามขนาดประชากรของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยมีจำนวนกำลังแรงงาน 33.21 ล้านคน ซึ่งน้อยกว่าญี่ปุ่นประมาณเท่าตัว น้อยกว่าจีนประมาณ 20 เท่า แต่มากกว่า

เกาหลี มาเลเซีย และสิงคโปร์

ร้อยละของกำลังแรงงานต่อประชากรทั้งหมด ซึ่งให้เห็นถึงอัตรา
กำลังแรงงาน ซึ่งประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ไทย และจีน มีกำลัง
แรงงานมากกว่าครึ่งของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ เกาหลี และมาเลเซีย
มีเพียงประมาณร้อยละ 40 (ดูแผนภาพที่ 5)

แผนภาพที่ 5 ร้อยละของกำลังแรงงานต่อประชากรทั้งหมด พ.ศ. 2542

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

การเติบโตของกำลังแรงงานเฉลี่ยรายปี เป็นเกณฑ์ที่ใช้ข้อมูลใน
ช่วงเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2537-2542) ซึ่งพบว่า ประเทศไทยมีการเติบโตของ
กำลังแรงงานคิดเป็นร้อยละ -0.17 ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี จีน
มาเลเซีย สิงคโปร์ มีการเติบโตของกำลังแรงงานเฉลี่ยรายปี ร้อยละ 0.40

1.15 2.83 2.84 และ 3.14 ตามลำดับ

อัตราประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-64 ปี) ต่อประชากรทั้งหมด เป็นเกณฑ์ภูมิหลังที่ใช้เปรียบเทียบให้เห็นถึงอัตราประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน ปี 2541 ซึ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกำลังแรงงานแล้ว พบว่าทุกประเทศมีประชากรวัยแรงงานมากกว่ากำลังแรงงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

การเติบโตของประชากรวัยแรงงานเฉลี่ยรายปี เป็นเกณฑ์ภูมิหลังซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มของประชากรวัยแรงงานโดยเฉลี่ย ในช่วงปี 2538-2541 ประเทศไทยและจีนมีการเติบโตของประชากรวัยแรงงานไม่ถึงร้อยละ 1 ในขณะที่เกาหลี สิงคโปร์ และญี่ปุ่น อยู่ในอัตรา 0.0 -0.05 -0.39 แต่มาเลเซียกลับมีอัตราสูงถึงร้อยละ 1.41

3. การจ้างงาน มีเกณฑ์ชี้วัดทั้งสิ้น 6 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์จัดอันดับ

4 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์ข้อมูลภูมิหลัง 2 เกณฑ์

3.1 จำนวนผู้มีงานทำ เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่เปรียบเทียบจำนวนผู้มี

งานทำของประเทศต่างๆ จากการจัดอันดับในปี 2543 ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลปี 2542 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 โดยมีผู้มีงานทำ 32.09 ล้านคน ซึ่งน้อยกว่าประเทศจีนประมาณ 21 เท่า น้อยกว่าญี่ปุ่นประมาณเท่าตัว อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาด้านจำนวน โดยปกติแล้วความมาก-น้อยของผู้มีงานทำโดยเปรียบเทียบมักขึ้นอยู่กับขนาดของประชากรในประเทศ (ดูตารางที่ 5)

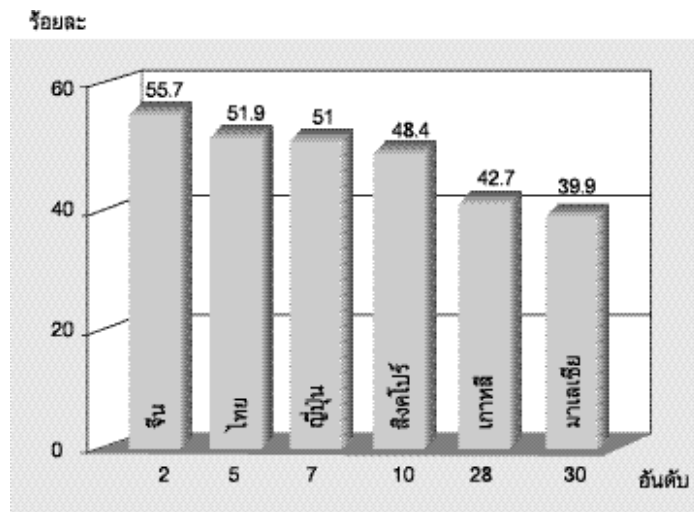
ตารางที่ 5 จำนวนผู้มีงานทำของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2542

อันดับ	ประเทศ	ล้านคน
1	จีน	705.86
6	ญี่ปุ่น	64.66
9	ไทย	32.09
16	เกาหลี	20.02
24	มาเลเซีย	8.74
42	สิงคโปร์	1.89

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

3.2 ร้อยละของผู้มีงานทำต่อประชากร เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่ใช้ให้เห็นถึงอัตราผู้มีงานทำ ซึ่งในปี 2543 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 โดยมีอัตราผู้มีงานทำประมาณร้อยละ 52 ซึ่งมากกว่าญี่ปุ่นที่อยู่ในอันดับ 7 เล็กน้อย แต่ยังดีกว่าสิงคโปร์ เกาหลี และมาเลเซีย ซึ่งมีอัตราผู้มีงานทำไม่ถึงร้อยละ 50 (ดูแผนภาพที่ 6)

แผนภาพที่ 6 ร้อยละของผู้มีงานทำต่อประชากร

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

3.3 โอกาสการจ้างงานในอนาคต เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่คำนวณจาก อัตราส่วนการเติบโตของการจ้างงานต่อการเติบโตของประชากรวัยแรงงาน ในเกณฑ์นี้ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 40 มีอัตราส่วนดังกล่าว 0.99 ซึ่งใกล้เคียงกับญี่ปุ่นที่อยู่ในอันดับที่ 43 แสดงให้เห็นว่า การเติบโตของประชากรวัยแรงงานมากกว่าการเติบโตของการจ้างงาน ในขณะที่เกาหลี สิงคโปร์ จีน และมาเลเซีย มีอัตราส่วนนี้มากกว่า 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเติบโตของการจ้างงานมากกว่าการเติบโตของประชากรวัยแรงงาน จึงทำให้โอกาสในการมีงานทำของประชากรวัยแรงงานมากกว่าไทยและอยู่ในอันดับที่ดีกว่าไทยและญี่ปุ่น (ดูตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 โอกาสการจ้างงานในอนาคต พ.ศ. 2542

อันดับ	ประเทศ	อัตราส่วน
14	มาเลเซีย	1.0207
26	จีน	1.0090
28	สิงคโปร์	1.0087
37	เกาหลี	1.0013
40	ไทย	0.9984
43	ญี่ปุ่น	0.9926

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

3.4 จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อปี เป็นเกณฑ์การจัดอันดับ โดยเปรียบเทียบจำนวนชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยใน 1 ปี ซึ่งประเทศที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานมากกว่าก็จะอยู่ในอันดับที่สูงกว่า จากข้อมูลปี 2542 แรงงานไทยมีชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ย 2,245 ชั่วโมง และอยู่ในอันดับที่ 7 รองจากเกาหลีที่อยู่ในอันดับที่ 6 และมีชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ย 2,253 ชั่วโมง ส่วนประเทศมาเลเซีย จีน และสิงคโปร์ แม้ว่าจะอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าไทยและเกาหลี แต่ยังคงอยู่ในอันดับสูง คือ อยู่ในอันดับที่ 10 17 และ 18 ตามลำดับ แต่สำหรับประเทศญี่ปุ่นมีชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยต่อปีไม่ถึง 2,000 ชั่วโมง และอยู่ในอันดับที่ 2 (ดูตารางที่ 7)

**ตารางที่ 7 จำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อปีของประเทศ
ต่างๆ พ.ศ. 2542**

อันดับ	ประเทศ	ชั่วโมง
6	เกาหลี	2,253
7	ไทย	2,245
10	มาเลเซีย	2,157
17	จีน	2,032
18	สิงคโปร์	2,028
26	ญี่ปุ่น	1,871

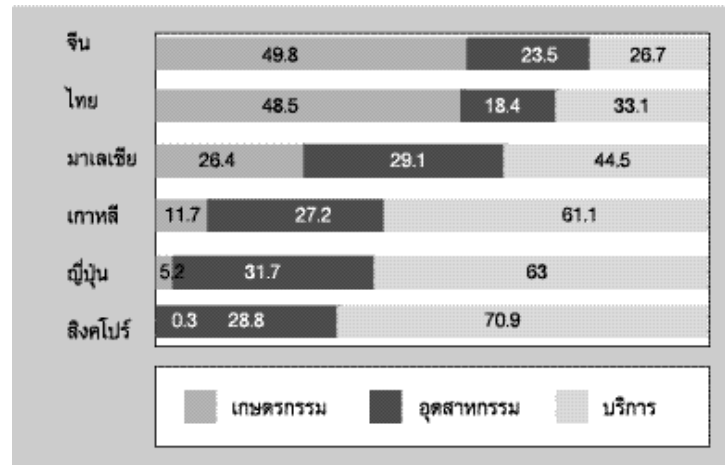
ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

สำหรับเกณฑ์ที่เป็นข้อมูลภูมิหลังซึ่งไม่มีการจัดอันดับ ได้แก่

การจ้างงานจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ ข้อมูลดังกล่าวได้แสดงถึงสัดส่วนการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ซึ่งในปี 2542 ประเทศไทย และจีนมีสัดส่วนการจ้างงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม เกือบร้อยละ 50 ในขณะที่มาเลเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ มีการจ้างงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ (ดูแผนภาพที่ 7)

**แผนภาพที่ 7 การจ้างงานของประเทศต่างๆ จำแนกตาม
ภาคเศรษฐกิจ พ.ศ. 2542**

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

การเติบโตของการจ้างงานเฉลี่ยรายปี เป็นข้อมูลที่แสดงอัตราการเติบโตของการจ้างงานโดยเฉลี่ยในช่วง 5 ปี คือ ช่วงปี 2537-2542 ซึ่งประเทศไทยมีการเติบโตของการจ้างงานร้อยละ -0.22 แสดงให้เห็นว่าในช่วงปีดังกล่าว โดยเฉลี่ยแล้วประเทศไทยมีการจ้างงานลดลงต่างกับประเทศอื่นๆ ซึ่งยังคงมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยประเทศเกาหลี (0.19) ประเทศญี่ปุ่น (0.4) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อยละ 1 ในขณะที่มาเลเซีย (2.84) จีน (2.80) และสิงคโปร์ (2.72) มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 3

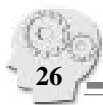
4. การว่างงาน มีเกณฑ์ชี้วัด 2 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์การจัดอันดับทั้ง 2 เกณฑ์ คือ

4.1 ร้อยละของผู้ว่างงานต่อกำลังแรงงานทั้งหมด จากข้อมูล ปี 2542 ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานร้อยละ 2.97 ซึ่งเป็นอัตราการว่างงานที่ต่ำกว่าทุกประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 6 จาก 47 ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาการว่างงานของไทยยังน้อยกว่าอีกหลายประเทศ (ดูแผนภาพที่ 8)

แผนภาพที่ 8 ร้อยละของผู้ว่างงานต่อกำลังแรงงานทั้งหมด พ.ศ. 2542

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

4.2 ร้อยละของเยาวชนอายุต่ำกว่า 24 ปีที่ว่างงานต่อผู้ว่างงานทั้งหมด ในเกณฑ์นี้ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 มีเยาวชนว่างงานร้อยละ 43.42 ในขณะที่ ประเทศเกาหลี สิงคโปร์ และญี่ปุ่น ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 7 8

และ 9 มีเยาวชนว่างงานประมาณร้อยละ 22 แต่ประเทศที่มีปัญหาเยาวชนว่างงานมากกว่าไทย คือ จีนและ มาเลเซีย ซึ่งมีประชากรว่างงานร้อยละ 59.62 และ 64.6 และอยู่ในอันดับที่ 38 และ 39 ตามลำดับ

5. โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา มีเกณฑ์การพิจารณา

11 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์จัดอันดับ 10 เกณฑ์ เป็นข้อมูลภูมิหลัง 1 เกณฑ์

5.1 ระบบการศึกษา เป็นเกณฑ์การจัดอันดับที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารเพื่อดูว่า ผู้บริหารมีความเห็นวาระบบการศึกษาเหมาะสมกับความจำเป็น ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือไม่ ซึ่งในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 ซึ่ง หมายความว่ายังไม่เหมาะสม ในขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 แสดงว่าเหมาะสมมาก และมาเลเซีย อยู่ในอันดับที่ 20 ซึ่งสูงกว่าไทย อย่างไรก็ตาม เกาหลี (38) ญี่ปุ่น (39) และจีน (43) ยังอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าไทย (ดูตารางที่ 8)

**ตารางที่ 8 ความสอดคล้องของระบบการศึกษากับความจำเป็น
ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ**

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	สิงคโปร์	7.803
20	มาเลเซีย	5.286
34	ไทย	4.165
38	เกาหลี	4.000
39	ญี่ปุ่น	3.960
43	จีน	3.400

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.2 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (เต็มเวลา) ของประชากรกลุ่มอายุวัยเข้าเรียน เป็นเกณฑ์การจัดอันดับที่ใช้ข้อมูลปี 2539 ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 56.9 และอยู่ในอันดับที่ 35 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่า มาเลเซีย จีน เกาหลี และญี่ปุ่น (ดูแผนภาพที่ 9) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น มีอัตราการเข้าเรียนดังกล่าวเกือบร้อยละ 100

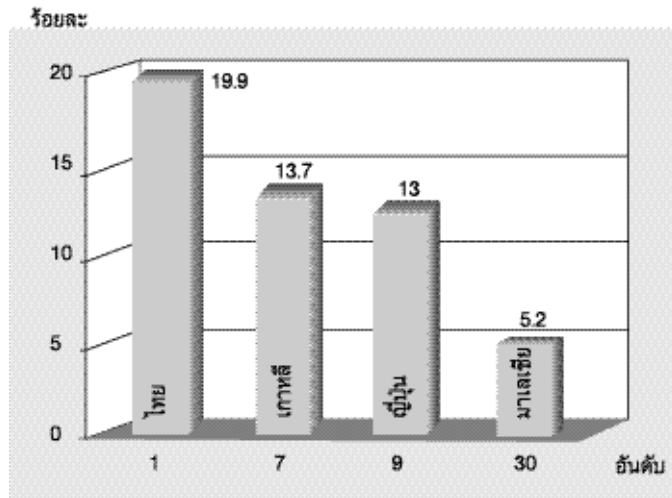
**แผนภาพที่ 9 อัตราการเข้าเรียนของประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน
ระดับมัธยมศึกษาที่เรียนเต็มเวลา พ.ศ.2539**

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

**5.3 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ
17-34 ปี** เกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 โดยมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิ
ระดับอุดมศึกษาดังกล่าวร้อยละ 19.90 ซึ่งมากกว่าทุกประเทศ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งมากกว่ามาเลเซีย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 30 ประมาณ 3 เท่า (ดูแผนภาพที่ 10)

**แผนภาพที่ 10 อัตราการเข้าเรียนสุทธาระดับอุดมศึกษาของประชากร
อายุ 17-34 ปี พ.ศ.2539**

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.4 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

ว่ามีความสอดคล้องกับความจำเป็นในการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือไม่ ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าว ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 ในขณะที่สิงคโปร์และมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 4 และ 26 แสดงว่าในความเห็นของผู้บริหารการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับความจำเป็นในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (ดูตารางที่ 9)

**ตารางที่ 9 การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย : สอดคล้องกับความจำเป็น
ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ**

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
4	สิงคโปร์	7.738
26	มาเลเซีย	5.257
35	ไทย	4.738
43	เกาหลี	4.114
45	จีน	3.822
47	ญี่ปุ่น	3.280

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.5 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา เป็นเกณฑ์จัดอันดับ ซึ่งพิจารณาให้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่น้อยกว่าอยู่ในอันดับที่สูงกว่า สำหรับเกณฑ์นี้ IMD ใช้ข้อมูลปี 2540 ในการจัดอันดับ ซึ่งประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียน 21 คน ต่อครู 1 คน และอยู่ในอันดับที่ 32 ซึ่งต่ำกว่าญี่ปุ่นและมาเลเซียที่อยู่ในอันดับที่ 26 และมีอัตราส่วนนักเรียน 19 คน ต่อครู 1 คน แต่อยู่ในอันดับที่ดีกว่าจีน สิงคโปร์ และเกาหลี (ดูแผนภาพที่ 11)

แผนภาพที่ 11 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2540

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.6 นักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา เป็นเกณฑ์การจัดอันดับที่มีแนวการพิจารณาเช่นเดียวกับเกณฑ์นักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา คือ อัตราส่วนนักเรียนต่อครูน้อยจะอยู่ในอันดับที่สูงกว่า ข้อมูลที่ IMD ใช้ในการศึกษาจัดอันดับเป็นข้อมูลปี 2540 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 มีนักเรียนต่อครู 20:1 ซึ่งเป็นอันดับที่ดีกว่าสิงคโปร์และเกาหลี แต่ยังคงอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น จีน และมาเลเซีย (ดูแผนภาพที่ 12)

แผนภาพที่ 12 อัตราส่วนต่อครูระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2540

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.7 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐ ต่อ GNP เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่พิจารณาถึงการลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐ โดยจัดให้ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐต่อ GNP สูงอยู่ในอันดับที่ดีกว่าประเทศที่มีค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่ำ สำหรับข้อมูลที่ IMD นำมาพิจารณาจัดอันดับเป็นข้อมูลปี 2539 ซึ่งประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐร้อยละ 4.8 และอยู่ในอันดับที่ 29 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซีย แต่สูงกว่าประเทศอื่นๆ (ดูตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐ พ.ศ. 2540

อันดับ	ประเทศ	ร้อยละ
21	มาเลเซีย	5.2
29	ไทย	4.8
34	เกาหลี	3.7
35	ญี่ปุ่น	3.6
42	สิงคโปร์	3.0
44	จีน	2.3

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.8 ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือ ต่อประชากรทั้งหมด เป็นเกณฑ์จัดอันดับโดยพิจารณาจากอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรในประเทศต่างๆ หากประเทศใดมีผู้ไม่รู้หนังสือน้อยก็จะอยู่ในอันดับสูง สำหรับประเทศไทยมีผู้ไม่รู้หนังสือน้อยร้อยละ 5.3 และอยู่ในอันดับที่ 32 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่นและเกาหลีที่มีผู้ไม่รู้หนังสือไม่ถึง ร้อยละ 3 แต่อยู่ในอันดับที่ดีกว่าสิงคโปร์ มาเลเซีย และจีน (ดูตารางที่ 11)

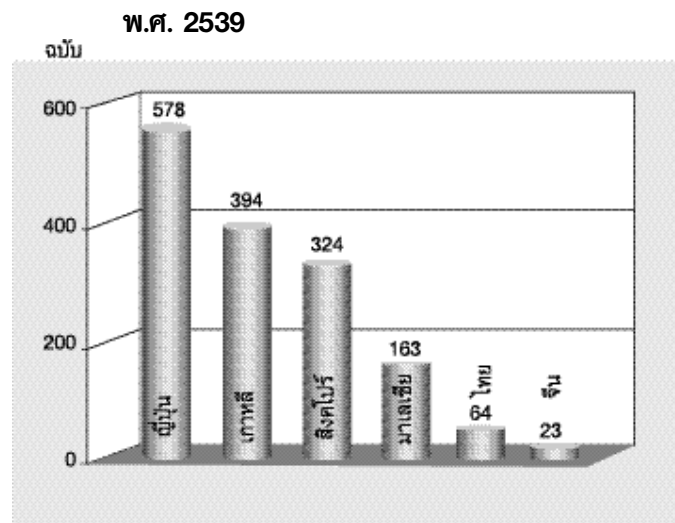
ตารางที่ 11 ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือต่อประชากรทั้งหมด
พ.ศ.2540

อันดับ	ประเทศ	ร้อยละ
4	ญี่ปุ่น	1.0
26	เกาหลี	2.8
32	ไทย	5.3
37	สิงคโปร์	8.6
41	มาเลเซีย	14.3
46	จีน	17.1

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.9 จำนวนหนังสือพิมพ์จำหน่ายรายวันต่อประชากรพันคน เป็นข้อมูลภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ แต่ก็น่าจะเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล หากเปรียบเทียบจำนวนหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายรายวันต่อประชาชนพันคนของประเทศต่างๆ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการจำหน่ายหนังสือพิมพ์เพียง 64 ฉบับต่อประชาชนพันคน ซึ่งนับว่าต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ยกเว้นประเทศจีน ซึ่งมีการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ได้เพียง 23 ฉบับต่อประชาชนพันคน (ดูแผนภาพที่ 13)

แผนภาพที่ 13 จำนวนหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายรายวันต่อประชากรพันคน

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

5.10 การมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประชากร เป็นการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารว่าประชากรของประเทศมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสูงหรือไม่ จากการสำรวจของ IMD พบว่า ประชากรของประเทศไทยยังมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อคิดเป็นคะแนนประเทศไทยได้เพียง 3.9 คะแนน จาก 10 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 38 จาก 47 ประเทศ ในขณะที่สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีอยู่ในอันดับต้นๆ แม้แต่มาเลเซียก็อยู่ในอันดับที่ดีกว่าไทย (ดูตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ความคิดเห็น : การมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ
ของประชากรในประเทศ

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	สิงคโปร์	7.443
9	ญี่ปุ่น	6.440
11	เกาหลี	6.400
25	มาเลเซีย	5.314
38	ไทย	3.906
45	จีน	2.844

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นข้อมูลภูมิหลังเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยของนักเรียนเกรด 8 ในโครงการ TIMSS ซึ่ง IMD ได้นำเสนอข้อมูลปี 2539 โดยไม่มีการจัดอันดับ และไม่มีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของจีนและมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น เกาหลี และสิงคโปร์ พบว่า ประเทศไทยมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าทุกประเทศ ทั้งในด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ดูตารางที่ 13)

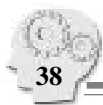
ตารางที่ 13 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนเกรด 8 พ.ศ. 2539

ประเทศ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
สิงคโปร์	643	607
เกาหลี	607	565
ญี่ปุ่น	605	571
ไทย	522	525
จีน	-	-
มาเลเซีย	-	-

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

6. คุณภาพชีวิต มีเกณฑ์ชี้วัดทั้งสิ้น 6 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์จัดอันดับ 3 เกณฑ์ และเป็นเกณฑ์ข้อมูลภูมิหลัง 3 เกณฑ์

6.1 คุณภาพชีวิต เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารว่า คุณภาพชีวิตของคนในประเทศสูงหรือไม่ ถ้าเห็นว่าสูงก็ให้คะแนนมากถ้าต่ำก็ให้คะแนนน้อย โดยคะแนนที่พิจารณาอยู่ในช่วง 1-10 จากการจัดอันดับของ IMD ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 ซึ่งต่ำกว่าสิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลี แต่สูงกว่าจีน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 43 (ดูตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบอันดับคุณภาพชีวิตของประเทศต่างๆ

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
18	สิงคโปร์	8.30
23	มาเลเซีย	6.69
25	ญี่ปุ่น	6.34
33	เกาหลี	5.14
34	ไทย	5.08
43	จีน	3.07

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

6.2 อัตราการเป็นเจ้าของที่พักอาศัย เป็นเกณฑ์จัดอันดับเพื่อเปรียบเทียบการถือครองที่พักอาศัย ซึ่งในเกณฑ์นี้ประเทศไทยและจีนไม่มีข้อมูล แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบใน 4 ประเทศที่มีข้อมูล จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่อยู่ในอันดับสูง (ดูตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 อัตราการเป็นเจ้าของที่พักอาศัย พ.ศ.2538

อันดับ	ประเทศ	ร้อยละ
1	สิงคโปร์	90.2
4	เกาหลี	86.0
8	มาเลเซีย	78.3
25	ญี่ปุ่น	61.7

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

6.3 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ เป็นเกณฑ์ที่ IMD นำค่าดัชนีมาจาก Human Development Report ของ UNDP แล้วนำมาจัดเรียงเพื่อจัดอันดับใหม่ โดยครอบคลุมประเทศที่ IMD พิจารณา

จากการจัดอันดับของ IMD ในเกณฑ์ดัชนีการพัฒนามนุษย์ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 38 จาก 46 ประเทศ (ประเทศไต้หวันไม่มีข้อมูล) ซึ่งต่ำกว่า ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี และมาเลเซีย แต่สูงกว่าจีน (ดูตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2542

อันดับ	ประเทศ	ค่าดัชนี
4	ญี่ปุ่น	0.924
22	สิงคโปร์	0.888
27	เกาหลี	0.852
36	มาเลเซีย	0.768
38	ไทย	0.753
43	จีน	0.701

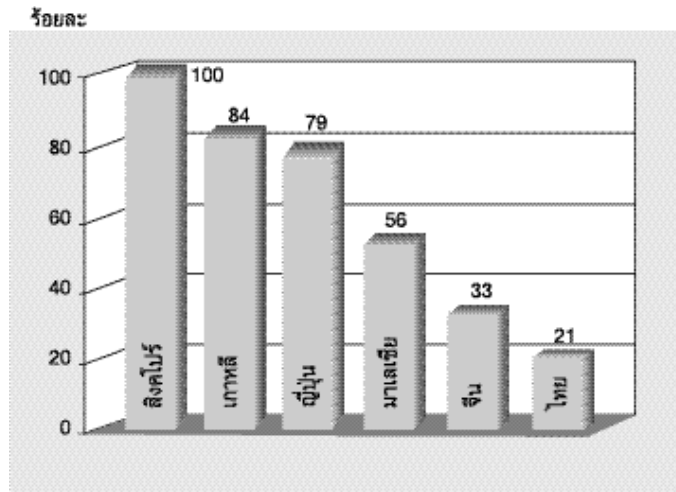
ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

สำหรับเกณฑ์ที่เป็นข้อมูลภูมิหลัง 3 เกณฑ์ มีดังต่อไปนี้

ร้อยละของประชากรในเมืองต่อประชากรทั้งหมด เป็นข้อมูลภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยและประเทศจีนมีประชากรที่อยู่ในเมืองไม่มากนักแตกต่างจากประเทศอื่นๆที่มีประชากรอยู่ในเมืองมากกว่าร้อยละ 50 (ดูแผนภาพที่ 14)

**แผนภาพที่ 14 ร้อยละของประชากรที่อยู่ในเมือง
ของประเทศต่างๆ พ.ศ. 2541**

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

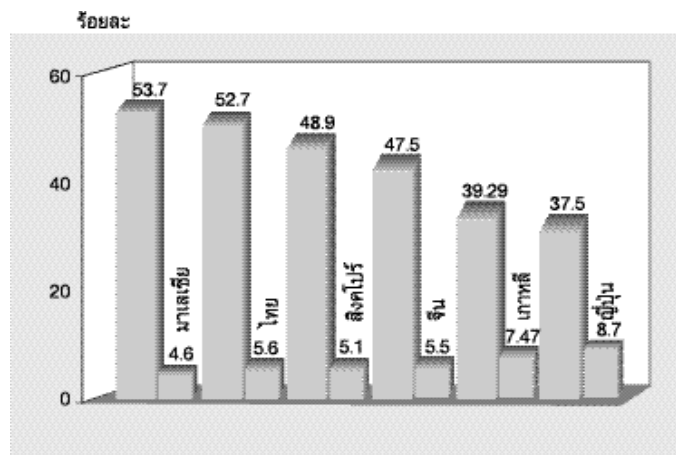
สัดส่วนรายได้ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด ร้อยละ 20

เป็นข้อมูลภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ดังกล่าว ของทั้ง 6 ประเทศ พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 หรือกลุ่มคนจนของประเทศไทยมีสัดส่วนรายได้ร้อยละ 5.6 ในขณะที่กลุ่มคนจนของเกาหลีและญี่ปุ่น มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ 7.47 และร้อยละ 8.7 ซึ่งมากกว่าไทย ส่วนกลุ่มคนจนในอีก 3 ประเทศ มีสัดส่วนรายได้ต่ำกว่ากลุ่มคนจนของไทย (ดูแผนภาพที่ 15)

สัดส่วนรายได้ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20
เป็นข้อมูลภูมิหลังที่ไม่มีการจัดอันดับ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ IMD นำเสนอ พบว่า กลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 หรือกลุ่มคนรวยของประเทศไทยและมาเลเซีย มีสัดส่วนรายได้มากกว่าร้อยละ 50 ของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มคนรวยของประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น มีสัดส่วนรายได้ไม่ถึงร้อยละ 40 ของรายได้ทั้งหมด (ดูแผนภาพที่ 15)

แผนภาพที่ 15 สัดส่วนรายได้ครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 และต่ำสุดร้อยละ 20 พ.ศ.2540

7. ทักษะคิดและค่านิยม มี 5 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์จัดอันดับที่ได้

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร

7.1 แอลกอฮอล์และยาเสพติด เป็นเกณฑ์ที่ IMD ตั้งคำถามเพื่อจัดลำดับคะแนนว่า แอลกอฮอล์และยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหารุนแรงในที่ทำงานหรือไม่ ถ้าไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยก็ให้คะแนนสูง

จากการจัดอันดับของ IMD ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 37 แสดงว่าประเทศไทยยังมีปัญหามากในเรื่องแอลกอฮอล์และยาเสพติด ตรงข้ามกับสิงคโปร์ที่ได้อันดับที่ 1 และได้คะแนน 8.656 คะแนน ซึ่งแสดงว่าไม่มีปัญหาหรือหากมีก็น้อยมาก (ดูตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 แอลกอฮอล์และยาเสพติดไม่ก่อให้เกิดปัญหารุนแรงในที่ทำงาน

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	สิงคโปร์	8.656
8	ญี่ปุ่น	7.640
12	เกาหลี	7.429
21	จีน	6.889
31	มาเลเซีย	6.229
37	ไทย	5.506

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

7.2 การก่อกวนและความรุนแรง เป็นเกณฑ์จัดอันดับจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยมีข้อถามว่าการก่อกวนและความรุนแรงเป็นต้นเหตุของความไม่มีเสถียรภาพในที่ทำงานใช่หรือไม่ คำตอบจะเป็นการจัดลำดับช่วงคะแนน ซึ่งคะแนนมากจะหมายความว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการก่อกวนและความรุนแรงหรือมีน้อยตามคะแนนที่ลดหลั่นลงไป

จากการจัดอันดับของ IMD ในเกณฑ์นี้ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 33 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (4) ญี่ปุ่น (26) เกาหลี (28) และมาเลเซีย (32) (ดูตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การก่อกวนและความรุนแรงไม่เป็นต้นเหตุของความไม่มีเสถียรภาพในที่ทำงาน

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
4	สิงคโปร์	8.89
26	ญี่ปุ่น	7.64
28	เกาหลี	7.43
32	มาเลเซีย	7.14
33	ไทย	7.08
35	จีน	6.82

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

7.3 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งท้าทาย

ใหม่ๆ เป็นเกณฑ์ที่จัดอันดับจากคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารว่า คนในประเทศมีความยืดหยุ่น และมีความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งท้าทายใหม่ๆ หรือไม่ ซึ่งในการพิจารณาจัดอันดับ คะแนนสูงจะอยู่ในอันดับสูง และมีความหมายว่าสามารถปรับตัวได้ดี

จากการจัดอันดับในเกณฑ์นี้ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปรับตัวได้พอควร ส่วนประเทศที่อยู่ในอันดับสูงยังคงเป็น สิงคโปร์ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 8 แสดงว่าปรับตัวได้ดี (ดูตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งท้าทายใหม่ๆ

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
8	สิงคโปร์	7.574
19	เกาหลี	6.857
22	ไทย	6.706
25	มาเลเซีย	6.600
37	ญี่ปุ่น	5.540
47	จีน	4.044

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

7.4 ความเสมอภาคในโอกาส เป็นเกณฑ์จัดอันดับจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาคของคนในประเทศว่าเชื้อชาติ เพศ และ ภูมิภาคหลังของ ครอบครัว ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในสังคมหรือไม่ ซึ่งในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 รองจากสิงคโปร์ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 4 แสดงให้เห็นว่า คนในประเทศไทยและสิงคโปร์มีความเสมอภาคในโอกาสมาก (ดูแผนภาพที่ 20)

ตารางที่ 20 ความเสมอภาคในโอกาสของประชาชนในประเทศต่างๆ

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
4	สิงคโปร์	7.70
5	ไทย	7.69
35	จีน	5.66
39	ญี่ปุ่น	5.12
41	มาเลเซีย	4.97
44	เกาหลี	4.69

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

7.5 ค่านิยมของสังคม เป็นเกณฑ์จัดอันดับจากคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยมีข้อถามเกี่ยวกับค่านิยมของสังคม เช่น มีการทำงานหนัก การคิดค้นนวัตกรรมสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันหรือไม่ ในเกณฑ์นี้

ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 ซึ่งต่ำกว่าอีก 5 ประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ อยู่ในอันดับที่ 1 ซึ่งแสดงว่าค่านิยมของสังคมสนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน (ดูตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ค่านิยมของสังคมสนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	สิงคโปร์	8.721
6	เกาหลี	8.114
11	มาเลเซีย	7.257
15	ญี่ปุ่น	7.091
16	จีน	7.067
30	ไทย	6.235

ที่มา : IMD. The World Competitiveness Yearbook 2000

2.3 วิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน ด้านศักยภาพของคนไทย

การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนด้านศักยภาพของคนไทย ซึ่งจัดอันดับโดย IMD นั้น จะวิเคราะห์เปรียบเทียบกับค่ามัธยฐานหรือค่าที่อยู่กึ่งกลาง ซึ่งได้มาจากการเรียงลำดับข้อมูล ในที่นี้ ข้อมูลที่อยู่ในอันดับที่ 24 เป็นค่าที่อยู่กึ่งกลาง

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์นี้จะไม่พิจารณาตัวแปรที่ไม่มีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน หรือเป็นสภาพการณ์ทางภูมิศาสตร์ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลานั้นๆ เช่น จำนวนประชากรหรือจำนวนกำลังแรงงาน ซึ่งแปรผันตามจำนวนประชากร เป็นต้น สำหรับประเทศไทย มีเกณฑ์ที่เป็นจุดแข็ง 9 เกณฑ์ และเกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อน 17 เกณฑ์

จุดแข็ง

ในการวิเคราะห์จุดแข็งด้านศักยภาพของคนไทยจากเกณฑ์การจัดอันดับของ IMD นี้ จะพิจารณาโดยเรียงลำดับจากเกณฑ์ที่อยู่ในอันดับดีที่สุดคือ เกณฑ์ที่ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 1 จนถึงเกณฑ์ที่อยู่ในอันดับดีพอควรคือ เกณฑ์ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 (ดูตารางที่ 22) ดังต่อไปนี้

(1) อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ 17-34 ปี เป็นเกณฑ์เดียวที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 1 โดยมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ 17-34 ปี ร้อยละ 19.9 สูงกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับร้อยละ 9.4 กว่าเท่าตัว

(2) ร้อยละของผู้มีงานทำ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 โดยมีการจ้างงานร้อยละ 51.91 สูงกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 44.02 ทั้งนี้เพราะการจ้างงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ดังนั้น ในการสำรวจภาวะการทำงานของคนไทย จึงมีการว่างงานน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่

ตารางที่ 22 สรุปจุดแข็งจุดอ่อนด้านศักยภาพของมนุษย์ในประเทศไทย
จากเกณฑ์การจัดอันดับของ IMD ปี 2543

จุดแข็ง		จุดอ่อน	
เกณฑ์	อันดับที่	เกณฑ์	อันดับที่
1. อัตราการเข้าเรียนสู่อันดับ อุดมศึกษาของประชากร อายุ 17-34 ปี	1	1. ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของ ภาครัฐต่อ GNP	29
2. ร้อยละของผู้มีงานทำ	5	2. ค่านิยมของสังคม	30
3. ความเสมอภาคในโอกาส	5	3. ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือ	32
4. ร้อยละของผู้ว่างงาน	6	4. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับ ประถมศึกษา	32
5. จำนวนชั่วโมงการทำงาน	7	5. การถือกรรมและความรุนแรง	33
6. อัตราการทิ้งห้อง	9	6. ร้อยละของเยาวชนอายุต่ำกว่า 24 ปีที่ว่างงาน	34
7. การสูญเสียกำลังงานที่มี การศึกษาระดับสูง	14	7. ระบบการศึกษา : การตอบสนอง ความต้องการในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ	34
8. แรงงานหญิงต่อแรงงานทั้งหมด	15	8. คุณภาพชีวิต	34
9. ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว	22	9. อัตราการเข้าเรียนระดับ มัธยมศึกษา	35
		10. การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	35
		11. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับ มัธยมศึกษา	35
		12. แอลกอฮอล์และยาเสพติด	37
		13. แรงงานที่มีทักษะ	38
		14. การมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ	38
		15. ดัชนีการพัฒนามนุษย์	38
		16. โอกาสการจ้างงานในอนาคต	40
		17. อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	42

(3) ความเสมอภาคในโอกาสของคนในประเทศ ซึ่งพิจารณาจากเชื้อชาติ เพศ ภูมิภาคหลังของครอบครัว ที่ไม่ทำให้เกิดความเสียเปรียบในสังคม ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 5 และมีคะแนน 7.69 สูงกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 6.66

(4) ร้อยละของผู้ว่างงาน เป็นเกณฑ์หนึ่งที่พิจารณาจากข้อมูลตัวเลขแล้วประเทศไทยไม่มีปัญหามาก คือ การว่างงานอยู่ในอันดับที่ 6 จาก 47 ประเทศ และมีผู้ว่างงานร้อยละ 2.97 ของกำลังแรงงาน ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับร้อยละ 6.8 กว่าเท่าตัว

(5) จำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละปี ของประเทศไทย โดยเฉลี่ยคือ 2,245 ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐาน คือ 1,880 ชั่วโมง และอยู่ในอันดับที่ 7 แม้ว่าเกณฑ์นี้จะเป็นจุดแข็งของประเทศไทย แต่หากพิจารณาควบคู่กับประสิทธิภาพการผลิต ในประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น แม้ชั่วโมงการทำงานจะน้อยกว่าแต่ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานกลับสูงกว่า ดังนั้น ถ้าสามารถพัฒนาประสิทธิภาพของแรงงานไทยให้สูงขึ้นได้ ประกอบกับ ชั่วโมงการทำงานที่สูง ก็จะช่วยให้ประเทศไทยได้เปรียบประเทศอื่นๆ มาก

(6) อัตราการพึ่งพิง ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 มีอัตราการพึ่งพิงหรือมีประชากรวัยเด็กและวัยชราที่เป็นภาระต้องพึ่งพิงประชากรวัยแรงงานร้อยละ 47.49 ในขณะที่ค่ามัธยฐาน มีค่าร้อยละ 51.52 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังได้เปรียบอีกหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีประชากรวัยเด็กมาก เนื่องจากศาสนาอิสลามมีข้อห้ามเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

(7) การไม่สูญเสียกำลังแรงงานที่มีการศึกษาสูง ประเทศไทยได้คะแนนที่คำนวณจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร 6.329 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 14 ในขณะที่ค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.802 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เศรษฐกิจของประเทศไทยจะยังไม่ดีเท่าที่ควร แต่ก็ยังรักษาผู้มีความรู้ความสามารถไว้ได้พอสมควร

(8) ร้อยละของกำลังแรงงานหญิง ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 15 โดยมีกำลังแรงงานหญิงร้อยละ 44.86 ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐาน (43.06) เล็กน้อย แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีโอกาสนในการเข้าสู่กำลังแรงงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

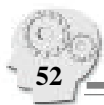
(9) ประชาชนของประเทศมีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อสิ่งท้าทายใหม่ๆได้พอสมควร โดยมีค่าคะแนน 6.706 ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐาน (6.605) ประมาณ 0.1 และอยู่ในอันดับที่ 22

จุดอ่อน

สำหรับการวิเคราะห์จุดอ่อนด้านศักยภาพของคนไทยจากเกณฑ์การจัดอันดับของ IMD จะพิจารณาโดยเรียงลำดับจากเกณฑ์ที่อยู่ในอันดับที่มีปัญหาน้อย คือ เกณฑ์ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 29 ไปจนถึงเกณฑ์ที่อยู่ในอันดับที่มีปัญหามาก คือ เกณฑ์ที่อยู่ในอันดับที่ 42

(1) ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของภาครัฐต่อ GNP ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 29 มีค่าใช้จ่ายดังกล่าวร้อยละ 4.8 ของ GNP ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน

ซึ่งเท่ากับ 5.1 โดยประเทศส่วนใหญ่ที่มีค่าใช้จ่ายดังกล่าวสูงกว่าค่ามัธยฐาน เป็นประเทศในแถบยุโรปและอเมริกา แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศใน เอเชียแล้ว ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสูงกว่าญี่ปุ่น (3.6) และเกาหลี (3.8) ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สูงกว่าไทย

(2) ค่านิยมของสังคม เป็นเกณฑ์การสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหาร เกี่ยวกับค่านิยมของสังคม เช่น การทำงานหนัก การคิดค้นนวัตกรรม สนับสนุนความสามารถในการแข่งขันหรือไม่ ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ใน อันดับที่ 30 มีค่าดัชนี 6.235 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 6.58 แสดงให้ เห็นว่า ประเทศไทยยังมีค่านิยมที่ไม่สนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน เท่าที่ควร

(3) ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 32 มีผู้ไม่รู้หนังสือที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 5.3 ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐานที่มี ผู้ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 2 สำหรับประเทศที่มีผู้ไม่รู้หนังสือต่ำกว่า ค่ามัธยฐานเป็นประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา ส่วนในเอเชียมีเพียง ประเทศเดียวคือญี่ปุ่น ที่มีผู้ไม่รู้หนังสือร้อยละ 1 ซึ่งต่ำกว่าค่ามัธยฐาน

(4) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา ในเกณฑ์นี้ประเทศไทย ได้อันดับที่ 32 โดยมีนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา 21:1 ซึ่งสูง กว่าค่ามัธยฐาน (18:1)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการที่ครูรับภาระนักเรียนน้อย โดยปกติแล้วจะมี ประสิทธิภาพสูงกว่าการรับภาระนักเรียนมากก็ตาม แต่ในประเทศที่กำลัง พัฒนา ซึ่งมีงบประมาณจำกัด ก็น่าจะศึกษาว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครู เท่าใดจึงจะได้ประโยชน์สูงสุด

(5) การก่อกวนและความรุนแรง เป็นเกณฑ์การสำรวจความคิดเห็นจาก ผู้บริหารว่าการก่อกวนและความรุนแรงเป็นต้นเหตุของความไม่มี เสถียรภาพในที่ทำงานหรือไม่ ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 33 มี ค่าดัชนี 7.08 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 7.7 เล็กน้อย

(6) ร้อยละของเยาวชนอายุต่ำกว่า 24 ปีที่ว่างงานต่อผู้ว่างงานทั้งหมด เป็นเกณฑ์ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 โดยมีเยาวชนที่ว่างงานร้อยละ 43.42 ของผู้ว่างงานทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าค่ามัธยฐาน 33.2 อยู่ค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงต้องมีการวิจัย เพื่อให้ทราบว่ายาวชนดังกล่าวเป็นกลุ่มใด ยังอยู่ใน ระบบการศึกษาหรือไม่

(7) ระบบการศึกษา จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารว่า ระบบ การศึกษาตอบสนองความต้องการในการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือไม่นั้น ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 และได้คะแนน 4.165 ซึ่งต่ำกว่า ค่ามัธยฐาน คือ 4.967

(8) คุณภาพชีวิต เป็นเกณฑ์ที่สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารว่าคุณภาพ ชีวิตของคนในประเทศสูงหรือไม่ ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 34 มีค่าดัชนี 5.08 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 6.53 แสดงให้เห็นว่าจากการ

รับรู้ของผู้บริหารคือ คุณภาพชีวิตของคนในประเทศยังต่ำอยู่

(9) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 56.9 และอยู่ในอันดับที่ 35 ในขณะที่ค่ามัธยฐานเท่ากับร้อยละ 87 ซึ่งไม่สอดคล้องกับเกณฑ์อัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาของประชากรอายุ 17-34 ปี ซึ่งประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 1 จึงน่าจะพิจารณาในแง่ของสถิติว่ามีความถูกต้อง แม่นยำหรือไม่

(10) การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เป็นเกณฑ์สำรวจความคิดเห็นว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกับความจำเป็นของความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจหรือไม่ ซึ่งคะแนนที่ได้คือ 4.738 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานคือ 5.473 และได้อันดับที่ 35

(11) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 โดยมีนักเรียนต่อครู 20:1 ในขณะที่ค่ามัธยฐานคือ 15:1 ซึ่งในเกณฑ์นี้ก็เช่นเดียวกับเกณฑ์ของนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา ซึ่งจะต้องศึกษาว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูที่เหมาะสมกับประเทศไทยควรจะเป็นเท่าใด

(12) แอลกอฮอล์และยาเสพติด เป็นเกณฑ์การสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารว่าแอลกอฮอล์และยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหารุนแรงในที่ทำงานหรือไม่ ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 37 มีค่าดัชนี 5.506 ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน ซึ่งเท่ากับ 6.741 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาแอลกอฮอล์และยาเสพติดในประเทศไทยยังมีอยู่มาก

(13) แรงงานที่มีทักษะ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในตลาดแรงงานของประเทศไทย คะแนนที่ได้คือ 5.694 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 6.4 และอยู่ในอันดับที่ 38 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำมาก

(14) การมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เป็นเกณฑ์สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารว่าโดยทั่วไปแล้ว ประชากรในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสูงหรือไม่ ในเกณฑ์นี้ประเทศไทยได้อันดับที่ 38 มีค่าดัชนี 3.906 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 5.388 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรในประเทศมีความรู้ด้านเศรษฐกิจน้อย

(15) ดัชนีการพัฒนามนุษย์ จากการจัดอันดับของ IMD โดยใช้ค่าดัชนีของ UNDP เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 47 ประเทศ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 38 มีค่าดัชนี 0.753 ต่ำกว่าค่ามัธยฐานซึ่งเท่ากับ 0.88

(16) โอกาสการจ้างงานในอนาคต เมื่อเปรียบเทียบจัดอันดับ ปรากฏว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 40 โดยมีค่าดัชนี 0.9984 ซึ่งต่ำกว่าค่ามัธยฐาน (1.011) เล็กน้อย แต่เนื่องจากค่าดัชนีดังกล่าวของประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่มีค่าตั้งแต่ 1 ขึ้นไป โดยค่าสูงสุดเท่ากับ 1.0500 ดังนั้น ประเทศไทยจึงอยู่ในอันดับที่ต่ำมาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับอัตราการมีงานทำและอัตราการว่างงาน ซึ่งประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ดีแล้วก็น่าจะได้พิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลสถิติ ซึ่งน่าจะมีปัญหาเพราะการจัดอันดับและค่าที่ได้ในเกณฑ์นี้มี

ความขัดแย้งกับ 2 เกณฑ์ที่กล่าวแล้วข้างต้น

(17) อายุขัยเฉลี่ยของประชากร ในประเทศไทย คือ 69.4 ปี ต่ำกว่าค่ามัธยฐาน ซึ่งเท่ากับ 77.4 ปี อยู่ 8 ปี และอยู่ในอันดับที่ 42 ในเกณฑ์นี้คงจะต้องพิจารณาในด้านสาธารณสุข ซึ่งประเทศไทยน่าจะยังด้อยกว่าอีกหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มีอายุขัยเฉลี่ยตั้งแต่ 77.4 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งอยู่ในแถบยุโรปและอเมริกา ส่วนในเอเชียมีประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์ที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูงกว่าค่ามัธยฐาน

สรุป

จากเกณฑ์การจัดอันดับที่นำมาพิจารณาเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนด้านศักยภาพของคนไทยรวม 26 เกณฑ์นั้น พบว่า เกณฑ์ที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทยมีเพียง 9 เกณฑ์ น้อยกว่าเกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนซึ่งมีจำนวน 17 เกณฑ์ เกือบเท่าตัว และเมื่อพิจารณาจากการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนมีข้อสังเกต 2 ประการ คือ

1) เกณฑ์ที่อยู่ในช่วงของจุดอ่อนหรืออยู่ในอันดับท้ายๆ สำหรับประเทศไทยแล้ว บางเกณฑ์ก็ไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นจุดอ่อน เช่น ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อ GNP ซึ่งประเทศไทยมีค่าดัชนีร้อยละ 4.8 และอยู่ในอันดับที่ 29 ซึ่งมากกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมากกว่าเกาหลี สิงคโปร์ และจีน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง เช่นเดียวกับอัตราส่วนนักเรียนต่อครู ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับประเทศในยุโรปและ

อเมริกาแล้ว ประเทศไทยมีอัตรานี้ค่อนข้างมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียด้วยกัน โดยเฉพาะประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง เช่น สิงคโปร์ และเกาหลี อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของประเทศไทยดังกล่าว ก็ไม่ใช่จุดอ่อน เกณฑ์ร้อยละของประชากรที่ไม่รู้หนังสือ ซึ่งมีค่าดัชนีร้อยละ 5.3 และอยู่ในอันดับที่ 32 ก็เป็นอีกเกณฑ์หนึ่งซึ่งไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นจุดอ่อน เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกันแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีผู้ไม่รู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่น้อยกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ แม้แต่สิงคโปร์ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าไทย ก็ยังมีผู้ไม่รู้หนังสือถึงร้อยละ 8.6 ซึ่งมากกว่าไทย

2) ข้อมูลสถิติยังไม่ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย โดยจะเห็นได้จากข้อมูลที่ IMD นำเสนอ ในหลายเกณฑ์เป็นข้อมูลที่ค่อนข้างเก่า เช่น อัตราการเข้าเรียนของประชากร กลุ่มอายุวัยเรียน อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับอุดมศึกษาของประชากร ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นข้อมูลปี 2539 ในขณะที่การวิเคราะห์และนำเสนอคือปี 2543 และในบางเกณฑ์ก็ยังขาดข้อมูลของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ บางประเทศ นอกจากนี้ ยังไม่มีความชัดเจนในแง่ของขอบข่ายข้อมูล รวมไปถึงนิยามของดัชนี จึงไม่อาจมั่นใจได้ว่า ข้อมูลของแต่ละประเทศเปรียบเทียบกันได้โดยไม่มีความลำเอียง

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของคนข้างต้นนี้ ถึงแม้จะมีข้อสงสัยในแง่ของข้อมูล รวมทั้งยังไม่

มั่นใจในแง่ของข้อสรุปบางประการ แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ปัจจัยที่ IMD นำมาพิจารณาจัดอันดับนั้นเป็นปัจจัยบ่งชี้ที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยบ่งชี้ด้านการศึกษาเป็นปัจจัยที่ IMD ให้ความสำคัญมากที่สุด จะเห็นได้จากจำนวนเกณฑ์ที่ IMD นำมาจัดอันดับซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาของประชากร รองลงมาคือด้านแรงงาน ด้านคุณภาพชีวิต และด้านทัศนคติและค่านิยมของสังคม ตามลำดับ

หากพิจารณาถึงปัจจัยบ่งชี้ด้านการศึกษา จะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยที่สามารถเพิ่มศักยภาพของคนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการศึกษาจะช่วยให้คนมีความรู้ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ และแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน ตลอดจนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่เป็นกำลังแรงงานของประเทศจะสามารถเพิ่มพูนคุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตได้อย่างมากมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตนเองและประเทศได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ การศึกษายังช่วยให้คนรู้จักรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักการป้องกันโรค ซึ่งจะสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านการรักษาโรคได้ อีกทั้งสุขภาพอนามัยที่ดียังช่วยให้มีสุขภาพจิตดี มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน และสังคมประกอบกับการศึกษาดี จึงก่อให้เกิดจิตสำนึกในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและสังคม

จากรายงานพัฒนาการโลก พ.ศ. 2534 ของธนาคารโลก พบว่าในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาจำนวน 60 ประเทศ ที่ธนาคารโลกทำการศึกษาวิจัยนั้น ประเทศที่ประชากรมีระดับการศึกษาสูง จะเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงเป็นพิเศษ และมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจมหภาค นอกจากนี้ ผลการวิจัยของธนาคารโลก เรื่องการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยังได้พบว่า ในกรณีของประเทศเกาหลีใต้ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ เกาหลีใต้ สามารถลดปัญหาความยากจน และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในช่วง 2 ทศวรรษระหว่างปี พ.ศ. 2523-2542 คือ การให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้มีนโยบายอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งช่วยให้เกิดทุนมนุษย์และความเสมอภาคทางการศึกษา

สำหรับประเทศไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน ก็ได้ตระหนักถึงการเพิ่มศักยภาพของคนด้วยการให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทันโลก ทันเหตุการณ์ จึงได้ผนึกกำลังกันผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายรองรับการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยทั้งหมด อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังจะได้นำเสนอทั้งในแง่ของเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ในบทที่ 5 และบทที่ 6 ต่อไป

บทที่ 3

การดำเนินงานในการพัฒนา
ศักยภาพ “คน” ของประเทศต่างๆ

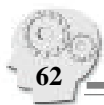

การพัฒนาศักยภาพของ “คน” เป็นรากฐานสำคัญยิ่งของการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาประเทศของทุกประเทศ ปัจจุบันเกือบทุกประเทศในโลก เร่งดำเนินการเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคน โดยใช้วิธีการต่างๆ กัน แล้วแต่สถานการณ์ และ “คน” ในประเทศนั้นๆ รวมทั้งวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารบางประเทศได้กำหนดไว้ เพื่อชี้นำทิศทางในการดำเนินงานของประเทศตน

จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพมนุษย์ของ IMD ใน พ.ศ. 2543 ดึงนำเสนอข้อมูลไว้ในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีทั้งส่วนที่เป็นจุดแข็งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เช่น อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับอุดมศึกษา และร้อยละของผู้มีงานทำ กับส่วนที่เป็นจุดอ่อน เช่น การว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 24 ปี และอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันประเทศอื่นๆ ก็มีสิ่งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเช่นกัน จึงสมควรที่จะได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาศักยภาพคนของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกับไทย เพื่อนำบทเรียนของประเทศเหล่านั้น มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์กับการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของคนไทย

ในบทที่ 3 นี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสหราชอาณาจักร ด้วยเห็นว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ต้นแบบเพื่อการเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้ และ

ส่วนที่ 2 เป็นการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาศักยภาพคน ของ 6 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สามารถนำมาประยุกต์ ใช้ได้กับการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และมาเลเซีย โดยแต่ละประเทศ จะกล่าวถึงความเป็นมา เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์พื้นฐานของประเทศ นั้นๆ ก่อน แล้วจึงนำเสนอเป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ของประเทศนั้น ๆ โดยจำแนกเป็นเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษา และเป้าหมายในการปฏิรูปด้านอื่นๆ ที่ส่งผลมาสู่การพัฒนาศักยภาพคน ต่อจากนั้น จึงกล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งเป็นยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาโดยตรงและการปฏิรูปด้านอื่นๆ ส่วนตอนท้ายของ แต่ละประเทศ จะมีสรุปสั้นๆ เพื่อเน้นยุทธศาสตร์ที่เด่นในการพัฒนา ศักยภาพคนของแต่ละประเทศ

จากนั้น นำเสนอบทสรุปวิเคราะห์ภาพรวม เพื่อเปรียบเทียบความ สอดคล้องและความแตกต่างของวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์สำคัญๆ ที่แต่ละประเทศใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนในประเทศนั้นๆ เพื่อ รัฐบาลและสังคมไทยอาจนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน : สหราชอาณาจักร

1. ความเป็นมา

สหราชอาณาจักรได้จัดทำดัชนีความสามารถในการแข่งขันขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2542 เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจของตนกับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอื่น และเพื่อวัดความก้าวหน้าของประเทศในการตอบสนองความท้าทายของระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าธุรกิจของประเทศจะต้องมีการแข่งขันมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันว่า ความสามารถในการแข่งขันขึ้นอยู่กับวิธีการสร้าง เผยแพร่ และใช้ความรู้ ดังนั้น คน ทักษะ และความรู้ของคน รวมทั้งความสามารถในการผลิตจึงเป็นหัวใจสำคัญของระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐาน

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสหราชอาณาจักรนี้ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์นโยบายและเป็นเครื่องมือในการลดช่องว่างด้านความสามารถในการผลิตระหว่างสหราชอาณาจักรกับประเทศอื่นๆ โดยแสดงให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญเรื่องที่รัฐบาลต้องให้ความสนใจ

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของสหราชอาณาจักร เป็นการเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ G7* เป็นหลัก และอาจมีการเปรียบเทียบ กับประเทศอื่นๆ ที่มีลักษณะน่าสนใจ โดยใช้ดัชนีในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 41 ดัชนี ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านธุรกิจ 2) ทรัพยากร 3) กระบวนการด้านนวัตกรรม 4) ผลลัพธ์ ทั้งนี้ ได้มีการวิเคราะห์แต่ละ ดัชนีโดยละเอียดทุกกลุ่ม พร้อมทั้งอธิบายถึงความสำคัญ ผลการดำเนินงานของรัฐบาล ตลอดจนแนวทางแก้ไขเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขัน

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากร

การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของสหราชอาณาจักรที่ เกี่ยวกับศักยภาพของคน พิจารณาจากดัชนีด้านทรัพยากร ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทูมนมนุษย์ 2) ทูมด้านกายภาพ 3) การเงิน 4) เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร 5) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผลการวิเคราะห์ในภาพรวม ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของ สหราชอาณาจักรล่าช้าลง เนื่องจากทักษะพื้นฐานของคนไม่ดีเท่าที่ควรและ การขาดแคลนทักษะอาชีพระดับกลาง นอกจากนี้ ความสามารถในการผลิต ยังได้รับผลกระทบจากการลงทุนที่ต่ำเกินไปในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา

* กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น

ส่วนฐานด้านวิทยาศาสตร์นับว่ามีความเข้มแข็ง แต่ยังมีจุดอ่อนในด้านการวิจัยและพัฒนา

สำหรับการพัฒนาขีดความสามารถด้านศักยภาพของคนพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ **ดัชนีในกลุ่มทุนมนุษย์** โดยสรุปดังนี้

1) การรู้หนังสือและความสามารถในการคิดคำนวณของผู้ใหญ่

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ผู้ใหญ่ในสหราชอาณาจักรจำนวนมากจำเป็นต้องปรับปรุงทักษะพื้นฐานให้ถึงระดับที่จะได้รับการจ้างงาน และสามารถปรับปรุงทักษะของตนได้เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง สหราชอาณาจักรยังคงล้าหลังประเทศคู่แข่งอีกมากในแง่ของคุณวุฒิวิชาชีพระดับกลาง แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น และสามารถดำเนินการในด้านนี้ได้ดี แต่ก็ยังจำเป็นต้องดำเนินการอีกมาก เพื่อแก้ปัญหาคขาดแคลนทักษะในสถานประกอบการ นอกจากนี้ ผลการศึกษาข้างชี้ให้เห็นว่าทักษะด้านการจัดการยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก

แม้ว่าทุกประเทศจะมีปัญหาด้านการรู้หนังสือ แต่สหราชอาณาจักรและสหรัฐดำเนินการได้ด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งหมด ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าคนจำนวนมากมีทักษะพื้นฐานไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับนายจ้าง รวมทั้งบุคคลที่จะประสบปัญหาในการแสวงหาทักษะและคุณวุฒิอื่นๆ เพิ่มเติม ถ้าหากไม่ได้ปรับปรุงทักษะพื้นฐานของตนเสียก่อน ดังนั้น จุดอ่อนในด้านทักษะพื้นฐานจึงทำให้สหราชอาณาจักรเสียเปรียบด้านความสามารถในการแข่งขันอย่างมาก

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2541 รัฐบาลได้จัดพิมพ์เป้าหมายการเรียนรู้แห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมการศึกษา ทักษะ และกิจกรรมการฝึกอบรมในวงกว้าง โดยระหว่างนี้จนถึง พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายให้มีประชากรที่มีวุฒิในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเป้าหมายให้เด็กอายุ 11 ปี บรรลุมาตรฐานตามที่คาดไว้ทั้งในด้านการรู้หนังสือและการคิดคำนวณ

เนื่องจากการพัฒนาทักษะพื้นฐานตั้งแต่วัยแรกเริ่มจะช่วยให้สามารถประสบความสำเร็จทางการศึกษาต่อไปได้ และส่งเสริมโอกาสการทำงานในช่วงต่อไปของชีวิต รัฐบาลสหราชอาณาจักรจึงได้ประกาศในเดือนเมษายน พ.ศ. 2545 ให้หน่วยยุทธศาสตร์ด้านทักษะพื้นฐานของผู้ใหญ่ ประสานการผลักดันเพื่อปรับปรุงทักษะการรู้หนังสือและการคิดคำนวณขั้นพื้นฐานของผู้ใหญ่ โดยรัฐบาลได้ปฏิญาณที่จะลดจำนวนผู้ใหญ่ที่มีปัญหาด้านการรู้หนังสือและคิดคำนวณลง 750,000 คน ภายในปี 2547 และมีการจัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้

2) ทักษะระดับกลางและระดับสูง

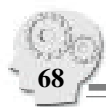
แม้ว่าการเข้าศึกษาต่อระดับหลังการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะเพิ่มสูงขึ้น แต่สหราชอาณาจักรยังคงล้าหลังประเทศคู่แข่งบางประเทศอีกมากในแง่ของเยาวชนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานด้วยวุฒิการศึกษาระดับกลาง เมื่อผนวกกับการมีทักษะพื้นฐานที่ไม่ดี จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกสำหรับการเข้าร่วมในระบบเศรษฐกิจความรู้ในวงกว้าง

แนวโน้มในระดับอุดมศึกษาอาจชดเชยผลการดำเนินการที่ไม่ค่อยดีในด้านวิชาชีพระดับกลางได้บ้าง และจากการเปรียบเทียบกับสหรัฐ พบว่าการขาดทักษะพื้นฐานอาจจะไม่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการผลิต ทั้งนี้ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในสหรัฐ คนที่อยู่ในระดับสูงสุดซึ่งมีคุณวุฒิสูงที่สามารถฉวยโอกาสทางการค้าและมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานที่ดีที่สุดจะสามารถชดเชยทักษะพื้นฐานที่ไม่ดีได้ สหราชอาณาจักรดูเหมือนจะอยู่ระหว่างรูปแบบของสหรัฐ ซึ่งขึ้นกับผู้บริหารที่มีทักษะค่อนข้างสูง และรูปแบบของเยอรมนี ซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีทักษะระดับกลาง

เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในด้านดังกล่าวนี้ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ระดับชาติสำหรับเยาวชนที่ได้รับวุฒิการศึกษาระดับ 2 และระดับ 3 ไว้ การปรับปรุงผลการดำเนินงานดังกล่าวนี้จำเป็นต้องได้รับความสนับสนุนจากนายจ้าง นอกจากนี้ หน่วยงานการพัฒนาระดับภูมิภาคต้องมีบทบาทในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยรับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทักษะและดำเนินงานกองทุนพัฒนาทักษะ ทั้งนี้ เพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละภูมิภาค

3) การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการสำรวจการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ระดับนานาชาติ พบว่า สหราชอาณาจักรดำเนินการได้ดีกว่าสหรัฐ แต่ยังคงตามหลังแคนาดา ทั้งในด้านการศึกษาต่อเนื่องและฝึกอบรม และการศึกษา

และฝึกอบรมที่เกี่ยวกับงาน

เพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้แห่งชาติสำหรับผู้ใหญ่ เป้าหมายการลงทุนเพื่อพัฒนาคนสำหรับองค์กรต่างๆ และเป้าหมายการเข้าร่วมการเรียนรู้เพื่อลดจำนวนผู้ที่ไม่เรียนรู้ลง ร้อยละ 7 นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรมยังดำเนินการเพื่อกระตุ้นและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจะใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดในการนำการศึกษาและฝึกอบรมไปให้ถึงบ้าน สถานประกอบการ และชุมชน ด้วยเครือข่ายการเรียนรู้ในระบบเชื่อมต่อตรง

4) ทักษะด้านการจัดการ

ตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยได้รับแรงผลักดันจากเทคโนโลยีและความต้องการของลูกค้า ทำให้บริษัทธุรกิจต้องสามารถจัดการข้อมูล รวมทั้งหาและใช้ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีทักษะด้านการจัดการมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศักยภาพของผู้นำและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ การเปลี่ยนไปสู่บริการและวิธีการทำงานที่ยืดหยุ่นมากขึ้น ทำให้มีความต้องการเพิ่มขึ้นในด้านทักษะการจัดการ เช่น ทักษะการสื่อสาร การแปลความข้อมูลและการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีมในการจ้างงานทุกระดับ

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารของสหราชอาณาจักรยังมีคุณวุฒิไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง และถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงดีขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ยังอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ เนื่องจากการ

ฝึกรบและการพัฒนายังอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอ

เพื่อปรับปรุงทักษะด้านการจัดการและความเป็นผู้นำ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งสภาเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการและภาวะผู้นำขึ้น โดยกำหนดให้สภารายงานข้อค้นพบในเดือนเมษายน พ.ศ. 2544

3. สรุป

การวิเคราะห์ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสหราชอาณาจักรเป็นยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผลการวิเคราะห์ซึ่งทำให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีการดำเนินงานด้านนโยบายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้าในระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐานและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคนของประเทศต่างๆ

ประเทศสิงคโปร์

1. ความเป็นมา

สิงคโปร์เป็นประเทศที่เล็กที่สุด ประชากรน้อยที่สุด และทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด แต่ในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกๆ ด้าน ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความมั่นคงและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 4 ของโลก และเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การที่สิงคโปร์ประสบความสำเร็จสูงสุด เพราะสิงคโปร์มีผู้นำที่เชื่อมั่นว่าระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประชากร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาประเทศโดยรวม ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ **สิงคโปร์** ดังวิสัยทัศน์การศึกษาของสิงคโปร์ เพื่อตอบสนองความท้าทายที่จะมีมาในอนาคตคือ “โรงเรียนนักคิด ชาติแห่งการเรียนรู้” โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของ “คน” ให้ได้สูงสุด

2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

2.1 การปฏิรูปการศึกษา

ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพ “คน” สิงคโปร์ให้ความสำคัญอย่างมากกับการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้เป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างชาติ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ ตลอดจนสร้างกำลังคนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สิงคโปร์ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดในที่นี้จะสรุปนำเสนอ ตั้งแต่ พ.ศ. 2528 โดยกำหนดเป้าหมายของปฏิรูปการศึกษาเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2528 - 2533) : เน้นเพื่อความเป็นเลิศทางการศึกษา

ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป) : เน้นเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา

2.2 การปฏิรูปด้านอื่นๆ

เพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศทางการศึกษา สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านอื่น ๆ รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม อาชีพ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการวิจัยและพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

3.1.1 ระยะเวลาที่ 1 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษา

ช่วงนี้เป็นช่วงที่สิงคโปร์ประสบความสำเร็จด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการการศึกษาของสิงคโปร์จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อการแข่งขันและกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเสนอแนวทางที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาของสิงคโปร์ในอนาคต โดยระบุว่าสิ่งที่จะทำให้สิงคโปร์บรรลุเป้าหมายการมีศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ **ต้องมีระบบการศึกษาที่ไม่เพียงแต่พัฒนาศักยภาพของคนให้ได้สูงสุดเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสร้างสังคมที่มีนวัตกรรม มีทักษะที่ใช้ได้ในเศรษฐกิจทุกระดับ** การปฏิรูปการศึกษาในช่วงนี้มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ

1) ในระดับโรงเรียน ได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยเปลี่ยนจากโรงเรียนที่สอน 2 ภาค (เช้า-บ่าย) เป็นโรงเรียนที่สอนภาคเดียว จัดตั้งโรงเรียนที่มีการบริหารเป็นอิสระ และจัดให้มีการแนะแนวในโรงเรียน

2) ในการจัดการศึกษา ได้จัดฝึกอบรมให้แก่ครูใหญ่และหัวหน้าภาควิชาต่างๆ ทางการศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน

3) ในการฝึกอบรมทางอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรม ได้จัดโครงการเพื่อยกระดับการศึกษาและทักษะฝีมือของกำลังแรงงาน

4) ระดับอุดมศึกษา ได้จัดตั้งสถาบันต่างๆ เพิ่มขึ้น และเพิ่มจำนวน
รับนักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายและปรับปรุงการศึกษา

3.1.2 ระยะเวลาที่ 2 ยุทธศาสตร์ทบทวนระบบการศึกษา

จากผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาที่ทำมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้
สังคมไทยประสบความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม สังคมไทยยังมีการดำเนินการ
ทบทวนระบบการศึกษาเพื่อนำพาประเทศเข้าไปสู่ก้าวต่อไปที่มั่นคงยิ่งขึ้น
โดยกำหนดให้มีการทบทวนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) ให้การศึกษาระดับประถมศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ในแต่ละตอน
แบ่งออกเป็นสายตามภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยเด็กจะถูกจัดให้
เรียนในสายต่าง ๆ ตามความประสงค์ของผู้ปกครอง

2) ใช้เกณฑ์การทดสอบระดับชาติในการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา
และการเรียนในสายต่างๆ ตามความสามารถ

3) ขยายการศึกษาและฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา และเทคนิคใน
ระดับมัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษา

4) ยกกระดับสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาแห่งชาติ เพื่อ
เสริมสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษา

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ ได้แก่

3.2.1 ยุทธศาสตร์ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ

1) กำหนดวิสัยทัศน์ ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ ดังนี้

- สร้างกำลังแรงงานที่สามารถแข่งขันเพื่อสร้างสินค้าคุณภาพดีราคาถูก
- สร้างกำลังแรงงานระดับโลก
- สร้างกลุ่มศูนย์กลางปัญญาให้เป็นศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจความรู้
- สร้างความยอมรับทางด้านความคิดเกี่ยวกับความเป็นคนมีอาชีพ
- สร้างความเป็นเลิศในการแข่งขัน และให้กำลังแรงงานสามารถ

ทำงานได้ตลอดชีวิต

2) จัดทำกฎหมายหลัก ทางอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ

2 ฉบับ คือ

- กฎหมายการจัดตั้งคณะกรรมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นสถาบันเทคนิคศึกษา (Institute of Technical Education) หรือ ITE

- กฎหมายการจัดเก็บภาษีกรณีพิเศษ เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพ

3) จัดตั้งสถาบันเทคนิคศึกษา โดยมีคณะกรรมการแห่งชาติ

เป็นหลักสำคัญด้านนโยบาย ประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ฝ่าย คือ รัฐบาล ผู้แทนจากสหพันธ์และสมาคมผู้ใช้แรงงาน และผู้แทนจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในลักษณะของนายจ้าง ดำเนินการจัดการด้านทักษะอาชีพ และการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมให้ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ

ในระดับที่สูงขึ้นได้ การจัดฝึกทักษะอาชีพมีทั้งการจัดการระบบช่างฝึกหัด การจัดการศึกษาอบรมให้ช่างฝึกหัดที่สำเร็จแล้ว สามารถยกระดับได้เป็น ช่างเทคนิคอุตสาหกรรม และการจัดฝึกอบรมทักษะอาชีพโมดูลในลักษณะ ที่ส่งเสริมให้ลูกจ้างมีทักษะใหม่เพิ่มขึ้น หรือเพื่อนำเข้าสู่ระบบขีดความสามารถคุณภาพในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม

4) กำหนดประกาศนียบัตรทางทักษะอาชีพ ได้ดำเนินการจัด โปรแกรมการฝึกอบรมต่างๆ โดยมอบประกาศนียบัตรทางทักษะอาชีพที่เป็นทางการเมื่อฝึกอบรมสำเร็จ ซึ่งประกาศนียบัตรเหล่านี้สามารถจำแนกตามลักษณะอาชีพต่างๆ ตามความต้องการของระบบเศรษฐกิจ เช่น ประกาศนียบัตรทักษะอาชีพเทคนิค ประกาศนียบัตรธุรกิจศึกษา และทักษะงานบริการ ประกาศนียบัตรความสามารถคิดเขียนและทักษะการคิดคำนวณ ฯลฯ ระบบประกาศนียบัตรทักษะอาชีพนี้จะช่วยให้เอกชน ธุรกิจ และสถานประกอบการสามารถจำแนกช่างชำนาญงานได้ชัดเจน กำหนดค่าแรงงานหรือเงินเดือนได้ชัดเจน ตลอดจนสามารถสร้างระบบการยก ระดับฝีมือแรงงานให้เห็นความชัดเจนถึงคุณภาพและขีดความสามารถ

5) กำหนดมาตรการรวมปัจจัยเพื่อเพิ่มผลผลิต เป็นมาตรการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุคปัจจุบันของสิงคโปร์ ซึ่งเป็นมาตรการที่จะบอกได้ถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการหวังผลของแรงงานและทรัพยากรการลงทุนในการสร้างผลผลิต ซึ่งการเพิ่มค่าประสิทธิภาพและความสามารถดังกล่าวสามารถทำได้โดยการพัฒนากำลังคน ปรับ

โครงสร้างเศรษฐกิจ เพิ่มศักยภาพการผลิตจากหน่วยตัวบ่อนที่เป็นการลงทุน
เพิ่มความก้าวหน้าทางเทคนิค และเพิ่มอุปสงค์

6) จัดตั้งกองทุนพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อเสริมสร้างกำลังคนระดับ
กลางให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยมีกลไกหลักคือให้ทุนฝึกอบรมอาชีพแก่
บุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ หรือกำลังจะเข้าทำงาน ที่มาของเงินทุนส่วนหนึ่ง
ได้มาจากรัฐ และอีกส่วนหนึ่งมาจากภาษีค่าแรงที่เก็บจากธุรกิจอุตสาหกรรม
ซึ่งคิดร้อยละ 1 ของเงินเดือนค่าจ้างของลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าเดือนละ
\$ 1,000 ลงมา นอกจากนี้ยังได้จากค่าลงทะเบียนและการฝึกอบรมที่บริษัท
ต้องจ่ายให้เมื่อลูกจ้างของบริษัทเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

3.2.2 ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1) กำหนดวิสัยทัศน์ โดยคณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ (National Science and Technology Board, NSTB) ในการ
สร้างให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันระดับชาติในภาคอุตสาหกรรม และการบริการ

2) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยคณะกรรมการ NSTB วางแผนและ
ดำเนินแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อสร้างเสริมความเจริญเติบโตด้านการ
วิจัยและพัฒนา จัดหาทุนในการวิจัยและพัฒนา จัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนา
กำลังคน ตลอดจนยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
โดยจัดทำแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

■ **แผนพัฒนาเทคโนโลยีแห่งชาติ** เพื่อประเมินผลความต้องการกำลังคนรวมทั้งกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายไม่ใช่เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นเทคโนโลยีที่มีความเกี่ยวข้องกับศักยภาพในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ

■ **แผนพัฒนากำลังคน** โดยให้ความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เน้นระบบการศึกษาที่สามารถผลิตกำลังคนให้มีพื้นฐานที่ดีด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อทำงานด้านวิจัยและพัฒนา ซึ่งในแต่ละปีมีผู้สำเร็จประมาณร้อยละ 10 นอกจากนั้น ได้จัดฝึกอบรมด้านการวิจัยให้แก่นักวิทยาศาสตร์และวิศวกร และส่งเสริมให้ชาวต่างชาติที่มีความสามารถในการทำวิจัยและพัฒนาได้เข้าไปทำงานและอาศัยอยู่ในสิงคโปร์ ทั้งนี้เพราะนักวิจัยดังกล่าวจะทำให้จำนวนนักวิจัยในสิงคโปร์เพิ่มมากขึ้น และนำความรู้ความชำนาญมาถ่ายทอดให้กับนักวิจัยของสิงคโปร์ได้

■ **แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** โดยจัดทำโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบของ “นิคมเทคโนโลยีสิงคโปร์” ซึ่งเป็นการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ศูนย์วิจัย และอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้าสูงทางเทคโนโลยี โดยดำเนินการจัดสร้าง **Science Park** ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของนิคมเทคโนโลยีสิงคโปร์ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งของสถานที่ทำการของคณะกรรมการ NSTB คณะกรรมการคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สถาบันการวิจัยมาตรฐานและอุตสาหกรรมแห่งชาติ และบริษัทต่างๆ

เป็นจำนวนมาก มีการจัดตั้ง “Technet” ซึ่งเป็นเครือข่ายการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้การวิจัยและพัฒนาของสิงคโปร์สามารถเชื่อมโยงกับองค์กรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญทั่วโลก

3) สร้างแหล่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศูนย์วิทยาศาสตร์ (Science Centre) เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่จัดสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากกว่าการเรียนรู้จากตำรา ศูนย์นี้จัดตั้งขึ้นตามข้อเสนอของสภาวิทยาศาสตร์ของสิงคโปร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงนิทรรศการด้านวิทยาศาสตร์ และเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4) ยกย่องและให้รางวัลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ได้แก่ รางวัลวิทยาศาสตร์แห่งชาติ มอบให้แก่บุคคลหรือคณะบุคคลที่มีผลการวิจัยพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และแพทยศาสตร์ รางวัลเทคโนโลยีแห่งชาติ มอบให้แก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านการวิจัยประยุกต์และการพัฒนา เหรียญรางวัลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มอบให้แก่บุคคลสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่ทำให้สิงคโปร์มีความเจริญก้าวหน้า

5) การสร้างความเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับ

นานาชาติ NSTB ทำหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์กับนานาชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีของสิงคโปร์ ซึ่งนอกจากจะสร้างความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับประเทศที่สำคัญต่างๆ แล้ว ยังมีความร่วมมือในรูปคณะกรรมการอีก 2 ชุด คือ คณะกรรมาธิการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศอาเซียน และประเทศอื่นๆ ที่ให้ความร่วมมือกับอาเซียน และองค์กรพลังงานอะตอมมิคระหว่างประเทศ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพกำลังคนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยให้การสนับสนุนการฝึกอบรมและการยกระดับนักวิจัย ตลอดจนความช่วยเหลือด้านเงินทุนในรูปแบบทุนการศึกษา/ฝึกอบรมให้แก่พนักงานของบริษัท

3.2.3 ยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสิงคโปร์ โดยเริ่มต้นแบ่งเป็น 3 ระยะ ซึ่งจัดวางในกรอบของแผนพัฒนาประเทศ ดังตารางสรุปต่อไปนี้

ปี	แผนเทคโนโลยีสารสนเทศ	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายเชิงกลยุทธ์	การดำเนินงานเทคโนโลยีที่ใช้
2523-2528	โปรแกรมการให้บริการคอมพิวเตอร์แก่ประชาชน (Civic Service Computerization)	ภาครัฐ : รัฐบาล กระทรวง กรม กอง ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มผลผลิต ปรับปรุงการบริการ พัฒนากำลังคนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำรายงานเปลี่ยนแปลง (Transaction processing) การจัดรูปแบบข้อมูล (Data modeling) ระบบจัดการฐานข้อมูล
2529-2533	แผนเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (National IT Plan)	ภาคเอกชน <ul style="list-style-type: none"> อุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี (IT industries) บริษัทธุรกิจท้องถิ่น (Local companies) 	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> วิศวกรรมซอฟต์แวร์ (Software engineering) ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert system) การแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic data interchange)
2534-2548	แผนเทคโนโลยีสารสนเทศ IT 2000	ภาคอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มการแข่งขันในระดับชาติ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> เครือข่ายบรอดแบนด์ (Broadband networks) สื่อประสม (Multimedia) โทรคอมพิวติ้ง (Telecomputing)

โดยสิงคโปร์ต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นเกาะแห่งความฉลาดด้วยการขยายโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศไปทั่วประเทศ มีเป้าหมายครอบคลุมทั้งที่ทำงาน ที่พักอาศัย และสถานศึกษา ใช้การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในทุกที่ ความคิดนี้จะพัฒนาคอมพิวเตอร์ไปสู่เครื่องมือสื่อสารโดยรวมคุณสมบัติของโทรศัพท์ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ ในการส่งสัญญาณเสียง ภาพ ข้อความ และข้อมูลต่างๆ ไว้ในคอมพิวเตอร์นั่นเอง เพื่อให้ความคิดนี้บรรลุผล สิงคโปร์จึงต้องพัฒนาทั้งในด้านของสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ (electronic information) และการบริการเพื่อปรับปรุงธุรกิจต่างๆ ทำให้ชีวิตการทำงานง่ายขึ้นพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ สังคม และกิจกรรมต่างๆ ให้ดีขึ้นด้วย โดยมียุทธศาสตร์หลัก 5 ข้อ สำหรับวิสัยทัศน์ของเกาะแห่งความฉลาด ได้แก่

1) การพัฒนาประเทศไปสู่ศูนย์กลางความคมเครือข่ายของโลก

(Developing A Global Hub) ทั้งด้านการค้า การบริการ และการขนส่ง โดยสิงคโปร์ต้องลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ และต้องมีกำลังแรงงานที่มีประสบการณ์และทักษะในการดำเนินการ สำหรับด้านการค้าต้องจัดหาแบนด์วิดท์ระดับสูง (high bandwidth) สำหรับการติดต่อสื่อสาร เพื่อเป็นเครื่องจูงใจ

2) ปรับปรุงคุณภาพชีวิต (Improving Quality of Life) โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดเวลาในการทำงานลง ส่วนใหญ่การทำงานของหน่วยงานในภาครัฐจะใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่ายติดต่อสื่อสาร เช่น การรับสมัคร

นักเรียน การจ่ายภาษี การจดลิขสิทธิ์และออกใบอนุญาต การชำระค่าสินค้าและบริการ และอื่นๆ ซึ่งจะดำเนินการโดยอิเล็กทรอนิกส์ ในการซื้อสินค้า ผู้ซื้อสามารถเปรียบเทียบสินค้าโดยเลือกดูรูปภาพหรือวิดีโอจากจอคอมพิวเตอร์และสั่งซื้อสินค้าได้ทันที เป็นต้น

3) การส่งเสริมกลไกทางเศรษฐกิจ (Boosting the Economic Engine)

สิงคโปร์วางแผนในการขยายระบบเทรดเน็ต (TradeNet System) ให้เป็นระบบที่มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยการดึงดูดคลังสินค้า ตัวแทนจำหน่าย ผู้รับส่งสินค้า ผู้จัดการภาคพื้นดิน (ground handlers) สายการบิน ธนาคาร และการบินและท่าอากาศยานให้ใช้แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร

4) การเชื่อมต่อท้องถิ่นกับทั่วโลก (Linking Communities Locally and Globally)

IT 2000 จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายโทรคอมพิวเตอร์ (Telecomputing) ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนทางด้านการประสานงานของจังหวัดต่างๆ มีการเตรียมการเข้าถึงโดยอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้การบริการครอบคลุมในวงกว้าง เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ bulletin board electronic chats และการประชุมทางไกล (videoconferencing)

5) การส่งเสริมศักยภาพส่วนบุคคล (Enhancing the Potential of Individuals)

Individuals)

3.2.4 ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและพัฒนา

สิงคโปร์มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสร้างศักยภาพในการแข่งขันเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ซึ่ง

ยุทธศาสตร์การทำวิจัยและพัฒนาที่ สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทที่สำคัญ โดยสรุปได้ดังนี้

1) ดำเนินการวิจัยโดยความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งความร่วมมือของบริษัทจากภาคอุตสาหกรรมและภาคเอกชนจำนวนมาก

2) ส่งเสริมการวิจัยในระดับนานาชาติด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ ฯลฯ โดยคัดเลือกทำการศึกษาวิจัยในเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

3) จัดตั้งบริษัทจำกัด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และจัดตั้งสถาบันและศูนย์วิจัย เพื่อรวบรวมบุคลากรและแหล่งอุปกรณ์ต่างๆ จากหลากหลายคณะและสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ซึ่งศูนย์เหล่านี้จะช่วยในการดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ

4. สรุป

สิงคโปร์มียุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคนสิงคโปร์ที่สำคัญคือ การปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งระบบตั้งแต่เรื่องของระบบการศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียน การกำหนดและการพัฒนาหลักสูตร การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา การวิจัยและทดสอบ และการฝึกหัดครู นอกจากนั้นแล้วสิงคโปร์ยังใช้ยุทธศาสตร์ที่มีพลัง

ก้าวหน้าและท้าทาย ซึ่งนับเป็นมิติใหม่ในการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งผลจากยุทธศาสตร์การดำเนินงานปฏิรูปดังกล่าวส่งผลให้สิงคโปร์ ประสบผลสำเร็จด้านศักยภาพของคนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติของ IMD ที่จัดอันดับให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีศักยภาพมนุษย์ที่เต็มเปี่ยมทั้งในด้านการศึกษาและเศรษฐกิจของประเทศ

ประเทศเวียดนาม

1. ความเป็นมา

เวียดนามเป็นประเทศที่ตกอยู่ในภาวะสงครามต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ทั้งจากการสู้รบเพื่อแสวงหาอิสรภาพให้แก่ประเทศจากการตกเป็นอาณานิคมของจีน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ปัญหาการแย่งชิงอำนาจระหว่างราชวงศ์ในประเทศ ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเท่าใดนัก คือ ลักษณะรูปร่างประเทศที่ยาวและแคบ ตอนเหนือสุด และได้สุดห่างไกลกันมาก ความแตกต่างของภูมิประเทศจึงส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้เวียดนามจึงล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด กลายเป็นประเทศที่ล้าหลังพัฒนาไม่ทันเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบเดียวกัน

แต่เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ด้วยภาวะกดดันที่ประเทศต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของต่างชาติมานาน ผู้นำประเทศในขณะนั้นได้ประกาศเป้าหมายในการรวมประเทศเวียดนามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้การปกครองแบบสังคมนิยม และริเริ่มพัฒนาประเทศให้ทันสมัยโดยเร็ว โดยมีการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ พัฒนาการศึกษาดำเนินทางสังคมนิยม แต่ผลที่ได้รับกลับไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นเมื่อ พ.ศ. 2529 รัฐบาลโดยการนำของพรรคคอมมิวนิสต์จึงตัดสินใจปฏิรูปประเทศอย่างจริงจังด้วยนโยบาย**โด่ยเหม่ย (Doi Moi) หรือนโยบายปฏิรูปใหม่** ที่เน้นการแก้ปัญหาการพัฒนา**ประเทศแบบตลาดนำ (Market Economy) มากกว่ารัฐนำ** เช่นที่ผ่านมา

แม้จะอยู่บนพื้นฐานของข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรเวียดนามเลือกที่จะใช้การพัฒนาศักยภาพคนเป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนับเป็นความโชคดีของเวียดนามที่คนเวียดนามมีจิตสำนึกความรักชาติสูง มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เห็น**ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ** มีความกระตือรือร้นสูง เนื่องจากทุกคนล้วนเผชิญภาวะสงครามมาด้วยกัน จึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและรอดพ้นจากการถูกรุกราน

แต่เนื่องด้วยภาวะสงครามที่ยืดเยื้อมานานทำให้คุณภาพคนของเวียดนามโดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในทุกระดับการ

ศึกษา ตลอดจนแรงงานจำนวนมากไม่มีคุณภาพเนื่องจากไม่ได้รับการศึกษา และฝึกอบรม โดยแรงงานกว่า 30 ล้านคนมีเพียงร้อยละ 12 ที่ได้รับการ ฝึกอบรม

จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เวียดนามให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของ “คน” ให้มีศักยภาพและเป็นกำลัง สำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่ได้ต่อไป

2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

2.1 การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศเวียดนามเริ่มอย่างจริงจัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ตามนโยบายโดย เต๋มเหม่ย โดยปฏิรูปการศึกษาควบคู่ไปกับการปฏิรูป การเมือง เศรษฐกิจและสังคม บนฐานความเชื่อที่ว่า**การจะพัฒนาคนให้มี คุณภาพและเป็นกำลังของประเทศได้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็น เครื่องมือ** เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดที่จะทำให้คนมีความรู้ ความสามารถ และรู้จักนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ วัฒนธรรมของเวียดนามจึงยังรากลึกในเรื่องการศึกษามา โดยตลอด มีการปลูกฝังให้คนเวียดนามทุกคนเห็นความสำคัญของการศึกษา มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และปี พ.ศ. 2534 การปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการ อย่างเต็มที่ โดยรัฐยึดตามที่ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ประกาศไว้เป็นเป้าหมาย หลักของการปฏิรูปการศึกษา 3 ประการ คือ

1) ต้องการยกระดับสติปัญญาของคนเวียดนามเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมและตามทันกับการพัฒนาประเทศ

2) ต้องการยกระดับคุณภาพคนเวียดนามเพื่อให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ

3) สรรหา ส่งเสริมและใช้ประโยชน์จากกลุ่มอัจฉริยะเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทางศิลปะวัฒนธรรม ทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งด้านการผลิตและการจัดการของชุมชน

นอกจากนั้น ได้กำหนดเป้าหมายเฉพาะสำหรับการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยการกำหนดแผนการศึกษาเพื่อมวลประชาถึงปี พ.ศ. 2543 เพื่อลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนให้เหลือน้อยกว่าร้อยละ 10 และเพิ่มจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนระดับต่าง ๆ ให้ถึงร้อยละ 90 โดยเน้นที่เด็กก่อนวัยเรียนเป็นลำดับแรก

2.1.2 การอุดมศึกษา เน้นการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและในปริมาณที่เพียงพอในสาขาที่ประเทศต้องการ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมและเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมยุคใหม่

2.2 การปฏิรูปด้านอื่น ๆ

2.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เวียดนามถือว่าการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ ซึ่งเป้าหมายหลักก็คือ ต้องการให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ประเทศมีพลังเข้มแข็ง และสังคมมีความเจริญเท่าเทียมเสมอภาคกับประเทศอื่นๆ ดังนั้น รัฐบาลจึงเน้นการปฏิรูปในเรื่องนี้มากเป็นพิเศษ

2.2.2 ด้านการอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา

เวียดนามมีเป้าหมายในการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาคนที่มีคุณภาพในสายงานอาชีพเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

3.1.1 การปรับโครงสร้างการศึกษาทั้งระบบ โดยมีจุดเน้น ดังนี้

1) ให้ความสำคัญกับเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนให้มากขึ้น โดยลดอัตราการขาดสารอาหาร และสร้างพื้นฐานให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางร่างกาย สมองและจิตใจ กำหนดมาตรการปรับปรุงความรู้ของครูอนุบาล จัดโปรแกรมพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครอง

2) จัดการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชนให้หมดไป โดยออกกฎหมายการประถมศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันให้เด็กเวียดนามอายุ 6-14 ปี ทุกคนจะต้องได้เรียนในโรงเรียน และปฏิรูปสถาบันการศึกษาให้มีความเป็นอิสระและเอกภาพมากขึ้น เช่น การแยกโรงเรียนที่สอนทั้งระดับประถมศึกษากับมัธยมศึกษาตอนต้นออกจากกัน

3) ส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่สุดของเวียดนาม ที่มีระบบการจัดชั้นเรียนพิเศษเพื่อส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

4) ปฏิรูปหลักสูตรและตำราเรียน โดยจัดหลักสูตรใหม่แยกเป็น 3 ประเภท คือ หลักสูตรมาตรฐานที่ใช้กันทั่วประเทศ หลักสูตรสำหรับเด็กเรียนช้าและด้อยโอกาส และหลักสูตรสำหรับชนกลุ่มน้อยในดินแดนที่ห่างไกลความเจริญ

5) ปรับปรุงระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยให้อำนาจกับมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกนักศึกษาด้วยตนเอง

6) เพิ่มงบประมาณทางการศึกษาและปรับระบบการให้ทุนการศึกษา

3.1.2 ปฏิรูปการอุดมศึกษา โดยส่งเสริมและให้อิสระกับภาคเอกชนเข้ามาลงทุนจัดการศึกษาได้ ทั้งนี้ โดยจัดโครงสร้างระบบอุดมศึกษาใหม่โดยกระทรวงศึกษาและฝึกอบรมจะลดบทบาทของตนลง มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชน 8-9 แห่งเพียงระยะเวลาไม่กี่ปี การยกระดับมหาวิทยาลัยโดยรวมมหาวิทยาลัยเข้ากับวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติ

ตลอดจนการให้อิสระมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการภายในมากขึ้น

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ ได้แก่

3.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเทศเวียดนามใช้การส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศและผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการส่งเสริมเด็กกลุ่มนี้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีความสามารถพิเศษในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์จากกลุ่มคนอัจฉริยะเหล่านี้ให้เป็นการกำลังสำคัญและเป็นตัวคูณในการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพราะเวียดนามเองก็มีข้อจำกัดทั้งเรื่องงบประมาณและทรัพยากรทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาโรงเรียนทุกโรงเรียนหรือนักเรียนทุกคนให้ดีขึ้นพร้อมกันได้ทั้งหมด การยกระดับสติปัญญาของคนทั้งชาติเวียดนามก็ทำได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งก็เร่งทำไป และในขณะเดียวกันเวียดนามได้ระดมทรัพยากรอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้มข้น โดยเริ่มต้นการสรรหา คัดเลือกและส่งเสริมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ส่งต่อจนถึงอุดมศึกษา คือ จัดระบบชั้นเรียนพิเศษเพื่อส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยสอบแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าเรียนในห้องเรียนพิเศษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และมีการส่งเสริมตั้งแต่ระดับโรงเรียน ตำบล อำเภอ จังหวัด หยั่งรากฐานที่มั่นคงเพื่อหวังให้เด็กอัจฉริยะกลุ่มนี้เป็นขุมกำลังทางวิชาการที่สำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้ต่อไปท่ามกลางการพัฒนาแนวใหม่

ที่เน้นเทคโนโลยีเป็นสำคัญ

3.2.2 ด้านอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา

การอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาของเวียดนามมีการปฏิรูปอย่างมากและกว้างขวาง เพื่อสนองตอบความต้องการของตลาด ซึ่งต้องการแรงงานที่หลากหลายในเวลาอันรวดเร็ว โดยรัฐจะพยายามทำทุกรูปแบบให้คนของตนมีความสามารถที่จะทำงานได้และขณะเดียวกันก็ขอให้มีงานให้ทำด้วยเช่นกัน ดังนี้

1) ปรับหลักสูตรให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ตลอดจนสร้างระบบฝึกอบรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกตามความจำเป็น เพื่อสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานได้ทันทั่วทั้งที่

2) จัดระบบโรงเรียนและศูนย์ฝึกอบรมให้กว้างขวางและกระจายสู่ท้องถิ่น โดยกระจายอำนาจออกไปให้จังหวัดและอำเภอมีสถานฝึกอาชีพของตนเองได้

3) ส่งเสริมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการอาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง ซึ่งก่อนการปฏิรูปอำนาจการจัดการจะรวมศูนย์อยู่ที่รัฐบาล แต่ภายหลังการปฏิรูปรัฐให้ออกชนเป็นผู้กำหนดเองว่าต้องการคนที่มีลักษณะ/ทักษะงานอาชีพแบบใด และแจ้งให้รัฐทราบเพื่อที่รัฐจะได้จัดหลักสูตรให้ตรงตามที่ต้องการหรือให้ออกชนจัดการสอนของตนขึ้นมาเองก็ได้ ซึ่งเป็นการเปิดกว้างมาก เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วก็สามารถตกลงค่า

ตอบแทน/เงินเดือนกับเอกชนได้โดยตรง ดังนั้นการอาชีวศึกษาจึงเป็นไปตามกลไกของระบบตลาดมากขึ้น

4. สรุป

ประเทศเวียดนามมีสภาพบอบช้ำเนื่องจากสงครามมาเป็นเวลานาน กอปรกับข้อจำกัดในด้านงบประมาณและทรัพยากรของประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างยากลำบากและกลายเป็นประเทศที่ล้าหลังเพื่อนบ้านในแถบเดียวกันทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาศักยภาพคนเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งเห็นได้ชัดจากนโยบายโดย เหม่ย หรือนโยบายปฏิรูปใหม่ โดยรัฐให้ความสำคัญกับการศึกษามากเป็นพิเศษและเน้นระบบตลาดนำมีใช้รัฐนำ นอกจากนั้น เวียดนามยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นรากฐานที่ช่วยสนับสนุนความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ โดยใช้ยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ

- 1) การปรับโครงสร้างการศึกษา โดยเน้นที่การพัฒนาคุณภาพเด็กก่อนวัยเรียนการจัดการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมเด็กผู้มีความสามารถพิเศษ มีการปฏิรูปหลักสูตรและตำราเรียน เป็นต้น
- 2) การมีส่วนร่วมและการกระจายโอกาส โดยการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

3) การส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศและผู้มีความสามารถพิเศษอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี

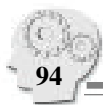
ผลพวงจากความพยายามในการพัฒนาศักยภาพคนดังกล่าว เวียดนามเริ่มประสบความสำเร็จในการแข่งขันบนเวทีโลก จะเห็นได้จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ซึ่งเป็นการแข่งขันความสามารถทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าความพยายามพัฒนาขีดความสามารถของคนเวียดนามเริ่มเป็นผลสำเร็จให้เห็นประจักษ์ในระดับหนึ่งแล้ว

ประเทศเกาหลี

1. ความเป็นมา

ในช่วงสามสิบกว่าปีที่ผ่านมา เกาหลีเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการพัฒนาประเทศโดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลักยุทธศาสตร์สำคัญที่ทำให้เกาหลีสามารถพัฒนาประเทศประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ก็คือ การพัฒนาคน โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ

เมื่อนายคิม ยัง ชัม เข้าดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดี วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2536 ได้มีนโยบายที่จะสร้าง “เกาหลีใหม่” โดยได้ประกาศนโยบายปฏิรูปที่เรียกว่าแผนโลกาภิวัตน์ เพื่อปฏิรูปการเมือง การทหาร

และเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ
เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์
และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยการปฏิรูปทีละขั้นตอน ชั้นแรก มุ่งแก้ไข
การฉ้อราษฎร์บังหลวงและการสร้างวินัยประจำชาติ และชั้นที่สอง การ
สร้างความสามารถในการแข่งขันได้กับนานาชาติ ด้วยการกำหนดแผนเซโก
เอวา (The Segyehwa Plan) ใน พ.ศ. 2538 โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ
คือ

- (1) สร้างเกาหลีให้อยู่ในระดับที่หนึ่งของโลก
- (2) พัฒนาความมีเหตุผลในทุกมิติของกลไกรัฐ
- (3) รักษาความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชน โดยไม่มีปัจจัย
ด้านชนชั้น ศาสนา วัย วุฒิ และอื่นๆ มาเป็นเครื่องกีดกัน
- (4) สร้างความแข็งแกร่งในเรื่องเอกลักษณ์แห่งความเป็นคนเกาหลี
เพื่อเป็นพื้นฐานของโลกาภิวัตน์ และ
- (5) สร้างสำนักแห่งการมีชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับมนุษยชาติ
เพื่อให้แผนเซโกเอวาบรรลุผล รัฐบาลของประธานาธิบดีคิม ยัง ชัม
จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของประธานาธิบดี เพื่อทำ
หน้าที่กำหนดแผนการปฏิรูปการศึกษา ที่มีเป้าหมายมุ่งไปสู่ความเป็น
เกาหลีใหม่ในศตวรรษต่อไป

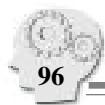
2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคนของเกาหลีประสบความสำเร็จได้ด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปด้านอื่น ๆ โดยสรุปได้ดังนี้

2.1 การปฏิรูปการศึกษา

ใน พ.ศ. 2538 คณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาของประธานาธิบดีได้กำหนดเป้าหมายและแผนการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างสิ่งที่เรียกว่า “ระบบการศึกษาแบบใหม่” (New Education System) ภายใต้ความคิดที่เรียกว่า “อุดมรัฐทางการศึกษา (Edutopia)” หมายถึงความเป็นรัฐสวัสดิการทางการศึกษา โดยระบบการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลีจะต้องเป็นระบบเปิดและเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ที่ชาวเกาหลีทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งผู้ที่มีความบกพร่องทางกายภาพ สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลายรูปแบบ ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในระบบปกติและระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต (Credit bank system) ซึ่งเป็นระบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนสะสมหน่วยกิตไปพร้อมกับการทำงานตามปกติ โดยหน่วยกิตที่สะสมสามารถเทียบโอนได้กับการเรียนในระบบ จึงอาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาแบบใหม่เป็นระบบการศึกษาที่เรียกว่า “เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่สูงด้วยคุณค่าแต่ราคาต่ำ” (Low cost but high quality education for all.)

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์อันเป็นผลผลิตของการศึกษาที่เหมาะสมกับยุคสมัยนั้น คือ เป็นบุคคลที่พร้อมจะร่วม

มือกับผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตใจที่เปิดกว้าง ให้ความสำคัญกับการทำงาน และมีจริยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เป้าหมายการพัฒนาคนของเกาหลีไม่ได้ให้ความสำคัญในเชิงปริมาณด้านเดียว แต่ตระหนักในคุณค่าด้านจิตใจด้วย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของระบบการศึกษาใหม่ จะกล่าวถึงแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทางด้านการบริหารจัดการและการปฏิรูปในแต่ละระดับดังนี้

2.1.1 การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1) จัดโครงสร้างการบริหารส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในรูปของคณะกรรมการ เพื่อรวมพลังในการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องและผู้ชำนาญาร่วมกันให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวการจัดการปฏิรูปการศึกษาแบบใหม่

2) โครงสร้างการบริหารการศึกษา แบ่งย่อยเป็น **ระดับชาติ** มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นศูนย์กลางดูแลรับผิดชอบทุกระดับ กำหนดนโยบาย ติดตามการดำเนินงานตามนโยบาย สนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียน องค์กรการศึกษาท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยของรัฐ การพัฒนาครู และกำกับดูแลงานการศึกษาตลอดชีวิต **ระดับท้องถิ่น** มีสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นทำหน้าที่กำหนดนโยบายการศึกษาท้องถิ่น และให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ท้องถิ่นนั้นๆ **ระดับโรงเรียน** เน้นให้โรงเรียนเป็นฐานการจัดการ (School-based management) โดยสภาโรงเรียน ซึ่งจะทำหน้าที่

พิจารณางบประมาณโรงเรียน ปรับปรุงหลักสูตร จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และให้คำแนะนำในการบริหารโรงเรียน

2.1.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับนี้จะต้องให้ผู้เรียนทั้งด้าน ความรู้ ความถนัด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพเท่าที่จะทำได้ โดย โรงเรียนจะต้องมีโปรแกรมการศึกษาที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ ตามความถนัด ความสนใจ และความจำเป็น และโรงเรียนต้องได้รับการ ปรับปรุงใหม่ให้มีความทันสมัย ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ เครื่องมือให้เหมาะกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1.3 การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง อย่างเต็มที่ ต้องได้รับการสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อสร้างงานวิจัยที่มี คุณภาพ ในขณะเดียวกันต้องมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างบัณฑิตที่มี คุณภาพและนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยมี แนวทางการปฏิรูป ดังนี้

- 1) รูปแบบของมหาวิทยาลัยต้องหลากหลายพอที่จะตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน
- 2) ปรับระบบการรับนักศึกษาที่ยืดหยุ่น โดยแต่ละมหาวิทยาลัย กำหนดวิธีการของตนเอง
- 3) จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาวิชาชีพในยุค เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางวิชาการ

2.1.4 การศึกษาตลอดชีวิต มีหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ได้แก่

1) เป็นโปรแกรมการศึกษาที่สมทบอยู่กับมหาวิทยาลัย เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ทำงานแล้ว หรือผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนตามหลักสูตรปกติให้สามารถเรียนได้

2) เป็นโปรแกรมการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ใช้อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในโรงเรียน เป็นโปรแกรมการศึกษาที่หลากหลายตามความสนใจและความพร้อมของโรงเรียนในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นๆ 1-2 อาทิตย์

3) โปรแกรมการศึกษาที่จัดโดยเอกชน อาจจัดฝึกอาชีพหรือวิชาทักษะที่เป็นหลักสูตรระยะสั้น เช่น ภาษา ศิลป ดนตรี ช่างโทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

4) โปรแกรมการฝึกอบรมพนักงาน ลูกจ้างทั้งของรัฐและเอกชน

2.2 การปฏิรูปด้านอื่น ๆ

2.2.1 ด้านอาชีวศึกษา

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักที่จะต้องพัฒนาคนตามความถนัด ความสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาในระบบเปิด พัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและศักยภาพ และสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในตนเอง

อย่างมีคุณภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษา 4 ประการ

1) เปิดโอกาสให้ผู้ที่จบอาชีวศึกษาระดับมัธยมปลายสามารถศึกษาต่อได้ในระดับปริญญาทั้งในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยชั้นต้น โรงเรียนโปลีเทคนิค

2) การอาชีวศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดทั้งการแข่งขันและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับโรงงานอุตสาหกรรมและระหว่างโรงเรียนด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกันจะเป็นการแข่งขันทั้งในด้านคุณภาพระหว่างโรงเรียนด้วยกัน

3) ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลและจัดการอาชีวศึกษา

4) จัดทำและทบทวนมาตรฐานการอาชีวศึกษา ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อต่างๆ และให้อิสระในการบริหารการจัดการแก่โรงเรียน

2.2.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เป้าหมายของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายดังกล่าวจะบรรลุความสำเร็จได้โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ อาทิ เคเบิลทีวี คอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์ ซีดีรอม มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย ผู้พิการและคนยากจน

สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา และสถานที่ โดยได้มีการกำหนดจำนวนประชาชน กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่จะได้รับการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ไว้ในแผนงาน เช่น นักเรียน 10 ล้านคน ข้าราชการ 9 แสนคน ผู้ช่วยในกองทัพ 6 แสนคน เป็นต้น หรือกล่าวโดยรวมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ก็คือเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาและยกระดับความรู้ทางสารสนเทศให้แก่คนเกาหลีทุกคน

2.2.3 ด้านการวิจัยและพัฒนา

การศึกษาแบบใหม่ของเกาหลีจำเป็นต้องพัฒนามาบนพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ รัฐบาลจึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาใน 2 เรื่องหลัก คือ

1) สร้างงานวิจัยที่ครอบคลุมประเด็นทั้งเรื่องความคิด ความเชื่อ เป้าหมาย ทฤษฎี และวิธีการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยมีในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐ ระดับสถาบันวิจัย และระดับมหาวิทยาลัย ไปจนถึงระดับจังหวัด ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในเรื่องจุดเน้นของการวิจัย และเงินสนับสนุนการวิจัย

2) เพิ่มจำนวนนักวิจัยและสร้างเอกภาพในการวิจัย โดยส่งเสริมให้มีการเพิ่มจำนวนนักวิจัยถึง 192,000 คน หรือให้มีสัดส่วนนักวิจัย 40 คน ต่อจำนวนประชากร 10,000 คน

2.2.4 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของเกาหลีเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสอดคล้องกับเป้าหมาย

ของการพัฒนาชาติและกำหนดเป็นช่วงระยะ 5 ปี ในช่วงแรกจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะมีการจัดตั้งสถาบันวิจัยด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม การมุ่งเน้นนโยบายการศึกษาทางด้านเทคนิคและวิศวกรรมอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเคมี เพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรทางด้านต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น วิศวกรเครื่องกล การต่อเรือ วิศวกรทางทะเล วิศวกรอิเล็กทรอนิกส์ และวิศวกรเคมี การจัดตั้งเมืองวิทยาศาสตร์ (Taedok Science Tower) โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน

ในปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2540 – 2545 ที่มุ่งเน้นการผลิตนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยกำหนดเป็น 10 แผนงาน ซึ่งสรุปเป้าหมายการพัฒนาได้ดังนี้

1) ปรับปรุงการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยการก่อตั้ง “ศูนย์วิทยาศาสตร์ศึกษา” จัดทำนโยบายวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา จัดให้มีอุปกรณ์ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยในโรงเรียนทุกระดับชั้น จัดตั้งศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในภูมิภาคสำหรับเยาวชนที่มีพรสวรรค์ ด้านวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมการแข่งขันโอลิมปิกวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างให้เยาวชนมีความสนใจด้านวิทยาศาสตร์

2) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่างๆ ได้แก่ เทคโนโลยีด้านวิศวกรรม พัฒนาระบบเทคโนโลยีด้านการเมือง

กับการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างการผลิตและภาคเอกชน การวิจัยและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีให้รองรับโครงสร้างทางสังคม ด้วยการขยายงานวิจัยและพัฒนาในเรื่องการขนส่งการพัฒนาแหล่งน้ำ การปฏิรูปที่ดินและการก่อสร้างสาธารณูปโภค

3) จัดโครงสร้างทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยการกำหนดแผนการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ (1) เพิ่มจำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับงานวิจัย (2) จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลด้านเทคนิค (3) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ (4) ติดตามกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลก

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

3.1.1 สร้างปัจจัยพื้นฐานสำหรับอุดมรัฐทางการศึกษา ด้วยการปรับโครงสร้างของสถาบันการศึกษาเพื่อทำให้ระบบการศึกษาเป็นระบบเปิด โดยเปิดหลักสูตรหลากหลายให้แก่บุคคลภายนอก จัดการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตในมหาวิทยาลัย จัดระบบการสอนทางไกลที่ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย

3.1.2 ปฏิรูปหลักสูตร โดยมุ่งเน้นหลักสูตรที่มีการพัฒนาองค์รวมของผู้เรียน โดยการสร้างหลักสูตรพื้นฐานรวมในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จนถึงปีแรกของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 1-10) ประกอบด้วยวิชา 3 กลุ่ม คือ วิชาบังคับ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และชั่วโมงกิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

นอกจากนี้ มีการสร้างหลักสูตรใหม่เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ และความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการปรับการเรียนการสอนตามความสามารถ ดังนั้น ในหนึ่งห้องเรียนอาจมีนักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ เน้นวิชาเลือก เพื่อตอบสนองความแตกต่างในด้านความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนแผนการเรียนในอนาคต การปรับตำราเรียนและเปิดทางให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนหลักสูตรได้ตามความจำเป็น

3.1.3 ปรับระบบการเรียนการสอน ระบบการประเมินและการรับเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย มีการปรับระบบการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการรับเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย โดยไม่มุ่งเน้นการพิจารณาผลการสอบคัดเลือกแต่เพียงอย่างเดียว จะพิจารณาสິงอื่นๆประกอบด้วย เช่น บันทึกส่วนบุคคลที่ครอบคลุมคะแนนทดสอบทางวิชาการ คะแนนการเขียนความเรียง คะแนนการสัมภาษณ์ และคะแนนอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัย/วิทยาลัยกำหนดตามสาขาวิชา

3.1.4 ปฏิรูปการอุดมศึกษา โดยสร้างความหลากหลายและความเชี่ยวชาญเฉพาะให้แก่มหาวิทยาลัย โดยมอบอำนาจให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและบริหารตนเอง จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยทางวิชาชีพด้านสารสนเทศ และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เหมาะกับยุคโลกาภิวัตน์ เสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ การวิจัย จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ส่งเสริมความเป็นนานาชาติให้แก่มหาวิทยาลัย

3.1.5 ส่งเสริมให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาในท้องถิ่น มีบทบาทตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของคนในชุมชนมากขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดตั้งสภาโรงเรียน (School council) ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

3.1.6 พัฒนาความสามารถและความเป็นครูของครู ด้วยการปฏิรูประบบการผลิตและการอบรมครู การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นครู ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนครูด้วยระบบคุณธรรมและความสามารถ

3.1.7 ปรับระบบงบประมาณและระดมทรัพยากร โดยการเพิ่มงบประมาณทางการศึกษาให้ถึงร้อยละ 5 ของ GNP (พ.ศ. 2541) ซึ่งรัฐเป็นผู้ลงทุนหลัก และกระตุ้นให้ภาคเอกชนเพิ่มการลงทุนทางการศึกษามากขึ้น ในขณะเดียวกันก็หาวิธีการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของผู้เรียนที่ยากจน

3.1.8 ปรับปรุง/แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดำเนินการปรับเปลี่ยนกฎหมายการศึกษาต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานรองรับการปฏิรูปการ

ศึกษา อาทิ (1) กฎหมายพื้นฐานการศึกษา (2) กฎหมายการศึกษาระดับ ประถมและมัธยมศึกษา (3) กฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้ง ปรับปรุงกฎหมายการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง (มีประมาณ 60 ฉบับ) ที่อาจมีความซ้ำซ้อน หรือขัดแย้งกันมาไว้เป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อ สร้างรากฐานให้แก่การศึกษาระบบเปิด และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่ประชาชนสามารถแสวงหาความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา อันช่วยสร้างคนในสังคม แห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3.1.9 ปรับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการต่างๆ เช่น คณะกรรมาธิการ ปฏิรูปการศึกษาของประธานาธิบดี สภาพัฒนาศึกษาด้านนโยบายการศึกษา และ คณะกรรมการอื่นของหน่วยงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน นอกเหนือจาก กระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการซึ่งรัฐจัดขึ้น เพื่อให้เข้ามามีบทบาท ร่วมกันในการจัดการศึกษาแนวใหม่

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่น ๆ

3.2.1 ด้านอาชีวศึกษา

1) *ปรับระบบการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระดับต่างๆ* และการ ทำงานให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน และตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

2) ปรับหลักสูตรระดับโรงเรียนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย โดยคำนึงถึงประสบการณ์การทำงานและสมรรถนะในการปฏิบัติงานของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อและการทำงาน

3) ปรับระบบการบริหารจัดการ โดยมีองค์กรระดับชาติดูแล ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานแรงงานเกาหลี (Korea Manpower Agency – KQMA) สภาหอการค้าและอุตสาหกรรม (The Korea Chamber of Commerce and Industry – KCCI) และสภาการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม (The Council of Vocational Education and Training) รวมทั้งสำนักงานในระดับชาติ ท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยเฉพาะระดับสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ ตามกฎหมาย (The Local Autonomy Law School – based Management)

4) สนับสนุนด้านการเงิน โดยรัฐจัดงบประมาณจากภาษีอากรและภาษีการศึกษาให้แก่ท้องถิ่น ในรูปเงินเหมารวม (Lump – sum) มีกองทุนส่งเสริมการฝึกอบรมวิชาชีพ และกองทุนประกันการจ้างงาน เพื่อใช้พัฒนาทักษะ กรณีเปลี่ยนงาน ตลอดจนการจัดตั้งสภาแห่งทุนการศึกษาเกาหลีด้านการวิจัยและพัฒนา และจัดตั้งสถาบันวิจัยด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมของสาธารณรัฐเกาหลี (Korean Research Institute for Vocational Education and Training - KRIVET)

5) สร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านการเรียนการสอน การฝึกงาน สนับสนุนสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย

3.2.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1) จัดตั้งองค์กรด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งสำนักงานบริหารและจัดการสารสนเทศทางการศึกษา (Education Informatization Management Bureau) เพื่อช่วยดำเนินโครงการต่างๆ สำหรับการสร้างสังคมสารสนเทศ

2) จัดทำนโยบายและแผนการศึกษาด้านสารสนเทศ ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและผู้ขาดโอกาส และการกำหนดเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายทางด่วนความเร็วสูงโดยวางสายเครือข่ายเชื่อมโยงสถานที่ทำงานและบ้านเรือน รวมทั้งจัดทำวิสัยทัศน์สำหรับการนำประเทศเข้าสู่สังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและความรู้ (Knowledge and Information based society)

3) การสร้างความร่วมมือ การดำเนินงานประกอบด้วยความร่วมมือกันในระหว่างกระทรวงต่างๆ และความร่วมมือจากภาคเอกชน เช่น (1) การฝึกอบรมครู หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การอบรมครู ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกอบรมครูประจำการสถาบันอุดมศึกษา และโรงเรียนอาชีวศึกษา (2) กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมอินเทอร์เน็ตให้แก่กลุ่มแม่บ้าน โดยคัดเลือกสถาบันฝึกอบรมของเอกชนจำนวน 769 แห่งให้ทำหน้าที่ดำเนินการ (3) มีภาคเอกชนให้ความร่วมมือในการจัดตั้งร้านให้บริการ

อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในราคาถูกลง

4) *การสร้างแรงจูงใจ* รัฐบาลกำลังดำเนินการพิจารณาเรื่องการยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีส่วนร่วมในโครงการ

5) *การปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ* รัฐบาลได้รับปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเป็นสังคมสารสนเทศ โดยรัฐบาลได้พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาไปแล้วกว่า 51 ฉบับพร้อมกันนี้ได้มีการออกกฎหมาย Basic Act on Informatization Promotion ในปี 2538

6) *การลงทุนเพื่อให้เกิดธุรกิจในรูปแบบใหม่* โดยมีมาตรการในการสร้างงานในอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต การสร้างสื่อและเนื้อหาที่จะวิ่งบนทางด่วนข้อมูล สนับสนุนด้านซอฟต์แวร์และมัลติมีเดีย โดยการสร้าง Seoul Soft Town และยังให้การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาและความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างชาติ

7) *มีโครงการริเริ่มเพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างทั่วถึง* เช่น

- ในปี พ.ศ. 2542 มีการเปิด Internet plazas ถึง 12,050 แห่ง มีการเปิด Digital data room ในห้องสมุดสาธารณะ การจัดตั้ง Internet access center ขึ้นที่หน่วยงานส่งเสริมการจ้างงานสำหรับผู้พิการ

- โครงการ Low cost Internet PC โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการใช้ PC และ Internet อย่างแพร่หลายไปยังประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยจัดให้มีการขาย Multimedia Internet PC ในราคาถูกรวมเงื่อนไข

ในการชำระเงินเป็นไปอย่างสะดวก ผ่อนชำระได้ การใช้บริการดังกล่าวสามารถทำได้ที่สถานบริการไปรษณีย์ทั่วไป นอกจากนี้ยังมีโครงการให้นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนสามารถใช้ Internet PC โดยใช้บริการ Internet ฟรีถึง 5 ปี ตลอดจนมีโครงการให้การศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่นักศึกษายากจน

8) จัดทำและใช้ประโยชน์จากรายการเพื่อการศึกษาที่หลากหลายในระบบการกระจายเสียงเพื่อการศึกษา (Educational Broadcasting System-EBS) และมีการจัดชั้นเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย การจัดอบรมเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับชาวนาชาวประมง กลุ่มแม่บ้าน ผู้พิการ และกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้เงินสนับสนุนผู้ประกอบการเอกชน เพื่อให้ทำการอบรมคอมพิวเตอร์ให้กับพนักงานที่อยู่ในวัย 40-50 ปี และการกระตุ้นให้บริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มสัดส่วนการอบรมคอมพิวเตอร์

3.2.3 ด้านการวิจัยและพัฒนา

1) **จัดตั้งองค์กร** ที่มีบทบาทสำคัญในการวิจัยและพัฒนา ได้แก่

- สถาบันพัฒนาการศึกษาเกาหลี (Korean Educational Development Institute - KEDI) ซึ่งเป็นสถาบันที่ดำเนินการได้อย่างอิสระภายใต้การอุดหนุนงบประมาณจากรัฐ มีบทบาทครอบคลุมการวิจัยและพัฒนาในเรื่องการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์แห่งชาติเกาหลี มีฐานะเป็น

องค์กรเอกชนมุ่งแสวงหาแนวทางประยุกต์ให้ทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาของมนุษย์และสังคม

- สถาบันแห่งชาติสำหรับการศึกษาพิเศษ เป็นสถาบันที่วิจัย มุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนเด็กพิการ พัฒนาอุปกรณ์การ สอนที่จะช่วยให้ครูทำงานกับนักเรียนพิการได้ดีขึ้น

- สถาบันแห่งชาติเกาหลีสำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ซึ่ง มีกรรมการเป็นอธิบดีจากวิทยาลัยต่าง ๆ (162 แห่ง) และมหาวิทยาลัยมี บทบาทในการส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับอุดมศึกษาทุกแห่งทุกมุม

2) จัดทำแผนงานวิจัยและพัฒนาระดับชาติ โดยรัฐมุ่งวิจัยและ พัฒนางานด้านอุตสาหกรรมเป็นหลัก และงานที่มีความเสี่ยง แผนงานดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1. Highly advanced national project 2. The creative research initiative 3. The strategic national R&D project 4. The international joint research project 5. The research planning and evaluation project

3.2.4 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1) เพิ่มงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของงบประมาณประจำปี ในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มจากเดิมที่ ได้กำหนดไว้ร้อยละ 3.9 (770 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยมีการกำหนด วงเงินงบประมาณ 703 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพัฒนาเรื่องเทคโนโลยี สารสนเทศ เทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เทคโนโลยีด้าน

สังคมจิตวิทยา การพลังงานและวิศวกรรมข้อมูลระบบ ไว้ในแผนวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ รวมไปถึงการส่งเสริมการวิจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิทยาศาสตร์ศึกษาของชาติ โดยเพิ่มงบประมาณด้านวิจัยจากร้อยละ 14.8 เป็นร้อยละ 20 ของงบประมาณประเทศ ซึ่งเป็นการสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ และศูนย์วิจัยด้านวิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์ ตลอดจนการวิจัยในระดับภูมิภาค

2) *สร้างความตระหนักในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*
โดยเฉพาะให้แก่เยาวชนเกาหลี โดยทำผ่านองค์กรที่สำคัญ เช่น The National Science Museum, The Seoul Science Museum และมูลนิธิวิทยาศาสตร์เกาหลี (Korea Science Foundation) และกิจกรรมสำคัญ เช่น การแข่งขันทางวิทยาศาสตร์ของเยาวชนในด้านต่างๆ อาทิ แบบจำลองเครื่องบิน การทดลองทางไฟฟ้า และการจัดให้มีพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่สำหรับชนบทที่ไม่มีเครื่องมือทดลองทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3) *ยุทธศาสตร์การจัดตั้งสถาบัน* สถาบัน Korea Institute of Science and Technology เป็นสถาบันหลักที่ตั้งขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2513 เน้นการวิจัยตามลำดับความสำคัญของประเทศในแต่ละช่วง เช่น ในระยะเริ่มแรกเน้นเรื่องที่เป็นปัญหาอันเกิดจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่นำเข้ามา ต่อมาสนใจการวิจัยและพัฒนา ร่วมกับภาคเอกชนสร้างผลผลิตเครื่องจักร เรือ เครื่องบิน เคมีภัณฑ์ และไฟฟ้า ปัจจุบันมีสถาบันวิจัย 20 แห่ง สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4) สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในรูปทวิภาคี และพหุภาคี นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสาธารณรัฐเกาหลี กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2539 ได้มีการลงนามความร่วมมือจัดตั้ง “The Joint Committee on S&T Cooperation” ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งในทางปฏิบัติ สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรมาตั้งแต่ พ.ศ. 2519 นอกจากนี้สาธารณรัฐเกาหลียังเข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับ OECD โดยเป็นเจ้าภาพจัดประชุม Seoul Conference on Facilitation International Technology in Knowledge Based Economy ซึ่งเป็นการประชุมตกลงเรื่องการวิจัยและพัฒนาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และบทบาทของรัฐในการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับนานาชาติ เหล่านี้

4. สรุป

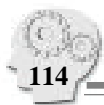
ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสนับสนุน ยุทธศาสตร์สำคัญที่

ใช้คือ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปแบบองค์รวม ทั้งด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหารจัดการ ระบบการเรียนการสอนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะการปฏิรูปอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา ตลอดจนการเพิ่มงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณด้านวิจัยและพัฒนาเป็นทั้งการสร้างองค์ความรู้และสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาคนเกาหลีให้มีทั้งความรู้ ความสามารถในการสร้างผลผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศชาติและมีศักยภาพแข่งขันได้ในตลาดโลก

ประเทศญี่ปุ่น

1. ความเป็นมา

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญอย่างสูงกับศักยภาพของคน และได้ใช้การพัฒนาศักยภาพคนเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศตลอดมา ลักษณะที่โดดเด่นของคนญี่ปุ่นคือ การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และมีค่านิยมในเรื่องการทำงานหนักและใฝ่การศึกษา การที่คนญี่ปุ่นมีการศึกษาดีมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจเข้มแข็งเป็นที่สองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา

ในการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ ๆ 3 ครั้งที่ผ่านมา การปฏิรูปการศึกษาถือเป็นยุทธศาสตร์หลักอย่างหนึ่งของญี่ปุ่นด้วยเสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัยและการแข่งขันกับประเทศอื่น ดังจะเห็นได้ว่า เหตุผลสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาครั้งแรกในสมัยเมจิ พ.ศ. 2415 ก็เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความสามารถทัดเทียมประเทศตะวันตก ครั้งที่สองในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. 2490 เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดระเบียบและวางรากฐานโครงสร้างใหม่เพื่อการฟื้นฟูประเทศให้มีความเป็นประชาธิปไตยและระบบทุนเสรีนิยม และครั้งที่สามซึ่งได้เริ่มต้นการจัดทำนโยบายปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 - 2529 เพื่อเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21

การปฏิรูปการศึกษา 2 ครั้งที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ทุกครั้ง โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สอง ได้วางรากฐานที่เข้มแข็งให้กับระบบการศึกษาของญี่ปุ่นหลายประการ และส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นมีความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ

1.1 การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้อย่างทั่วถึง

จากสถิติจะพบว่าการศึกษาของคนญี่ปุ่นพัฒนาอย่างรวดเร็วและในอัตราสูงที่สุดของเอเชีย และอาจจะเหนือกว่าประเทศตะวันตกอีกหลายประเทศ เช่น หลังจากปฏิรูปการศึกษาครั้งแรกได้เพียง 33 ปี อัตราการเรียนชั้นประถมศึกษาที่สูงถึงร้อยละ 95.6 ของจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2448

และหลังสงครามโลกอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาเพิ่มถึงร้อยละ 95.3 ในปี พ.ศ. 2518 และอุดมศึกษาร้อยละ 42 ในปี พ.ศ. 2541

ระดับ	พ.ศ./อัตราการเรียนต่อ (ร้อยละ)					
	2448	2468	2498	2518	2538	2541
ประถมศึกษา	95.6	99.4	99.8	99.9	99.9	99.9
มัธยมศึกษา	4.3	32.3	78.0	95.3	97.0	97.4
อุดมศึกษา	0.9	2.5	8.8	30.3	37.1	42.0

จากตารางข้างบนนี้แสดงว่า ในเชิงปริมาณประเทศญี่ปุ่นสามารถจัดการศึกษาในระบบให้ประชากรได้ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน การที่คนญี่ปุ่นมีอัตราการรู้หนังสือในระดับสูง ทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีกำลังการผลิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 มาตรฐานการศึกษา เพื่อคุณภาพที่เท่าเทียมกัน

เพื่อให้การศึกษาที่จัดโดยคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสูงทัดเทียมกันทั่วประเทศ กระทรวงการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานกลางไว้สำหรับให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการใน 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

1.2.1 มีกฎหมายและระเบียบกำหนดมาตรฐานกลางว่าด้วยขนาดชั้นเรียนและอาคารสถานที่ (Education Standards) ซึ่งกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องในระดับต่างๆ ว่าจะต้องไม่เกินห้องละเท่าใด และกำหนดเงื่อนไขด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ ว่าโรงเรียนต้องมีอะไรบ้าง ห้องเรียน โรงเรียน โรงยิม ฯลฯ จะต้องมีพื้นที่ใช้สอยเท่าใด

1.2.2 หลักสูตรกลาง (Course of Study) กำหนดมาตรฐานเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมกลุ่ม (Club Activities) สำหรับการศึกษาระดับชั้นสถานศึกษาทุกแห่งต้องปฏิบัติตามแนวการจัดการศึกษานี้

1.2.3 งบประมาณอุดหนุน (Local Allocation Tax Grants) เป็นงบที่รัฐบาลกลางจัดสรรชดเชยให้สำหรับท้องถิ่นที่มีงบประมาณไม่เพียงพอเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพใกล้เคียงกับท้องถิ่นอื่น

การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และมาตรการต่างๆ เพื่อความเสมอภาคเช่นนี้ ทำให้การศึกษาของญี่ปุ่นมีความแตกต่างกันน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งการศึกษาระหว่างในเมืองกับชนบทแตกต่างกันอย่างมาก

1.3 การพัฒนาและยกระดับวิชาชีพครู

ในอดีตญี่ปุ่นก็เคยประสบปัญหาความตกต่ำของวิชาชีพครู แต่ต่อมาได้แก้ปัญหาสำเร็จโดยการออกกฎหมายที่กำหนดให้ครูทุกคนต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และตามกฎหมาย The Law Governing Special Measures for Securing of Capable

Education Personnel in Compulsory Education Schools for maintenance and Enhancement of School education Standards ซึ่งบัญญัติใน พ.ศ. 2517 ได้กำหนดให้ครูได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนทั่วไป ซึ่งทำให้ครูที่ไม่ว่าจะสังกัดส่วนกลางหรือท้องถิ่น ได้รับเงินเดือนจากบัญชีเดียวกัน รวมทั้งได้รับสวัสดิการและค่าตอบแทนอื่นๆ เช่น โบนัสปีละ 3 ครั้ง ด้วยผลที่ปรากฏต่อมาก็คือ ครูผู้ปุ่นมีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคง โดยไม่ต้องปลีกเวลาไปหารายได้เสริม ครูที่ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะไม่สามารถสอนกวดวิชา ทำให้ครูอุทิศเวลาเพื่อการเรียนการสอนได้เต็มที่ และมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวาง

ฉะนั้น จากสภาพรวมโดยทั่วไปก่อนจะสิ้นสุดศตวรรษที่ 20 การศึกษาของญี่ปุ่นได้พัฒนาไปมากแล้วทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานสูง และมีความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก

2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

2.1 การปฏิรูปการศึกษา ครั้งล่าสุด ซึ่งเริ่มดำเนินการในเชิงนโยบายระหว่างปี 2527 - 2529 มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเตรียมพร้อมสำหรับความเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษที่ 21 มีเนื้อหาสาระของการปฏิรูปดังนี้

2.1.1 การปฏิรูปการศึกษาในระบบ เนื่องจากการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระยะที่ผ่านมามีปัญหาการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต การหนีเรียน การทำร้ายครู และความรุนแรงในโรงเรียน จึงมีความพยายามนำนั้ปการที่จะปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยมีประเด็นหลักคือการปฏิรูปอุดมศึกษา การปฏิรูปการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษา การปฏิรูปการบริหารการศึกษาและงบประมาณ และการปฏิรูปเพื่อรับกับ “ความเป็นสังคมนานาชาติ”

โดยภาพรวม การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ จะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจมากขึ้น เพื่อให้มีอิสระและความหลากหลายในการเรียน ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ส่วนการปฏิรูปครูนั้น ได้กำหนดว่าครูบรรจุใหม่ทุกคนต้องเข้ารับการฝึกอบรมระหว่างประจำการในปีแรกกับครูที่เลี้ยงตลอดเวลา 1 ปีเต็ม และการเรียนการสอนจะเป็นในรูปแบบของ Team Teaching มากขึ้น นอกจากนี้กระทรวงการศึกษา กำลังมีนโยบายที่จะประเมินครูที่ย่อนสมรรถภาพให้ออกไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่ใช่การเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นอีกก้าวหนึ่งของการปฏิรูปครู

2.1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความจำเป็นและความต้องการการเรียนรู้สำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนจำนวนคนสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ญ่ปุ่นจึงได้มีนโยบายที่จะส่งเสริม “สังคมแห่งการเรียนรู้”

และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและในสถาบันสังคมต่างๆ ได้จัดตั้งกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมกีฬาตลอดชีวิต

เพื่อลดความเข้มข้นและการให้น้ำหนักการสอบเข้ามหาวิทยาลัย กระทรวงการศึกษา กำลังพัฒนาวิธีการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเทียบโอนเป็นหน่วยกิต

นอกจากนี้ ยังมีการให้บริการการศึกษาผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสื่อประสม เช่น มีสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา NHK ซึ่งจัดรายการเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ และมหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the Air) ซึ่งปัจจุบันได้ขยายเครือข่ายการให้บริการโดยผ่านดาวเทียม เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนให้มากขึ้น

2.2 การปฏิรูปด้านอื่น ๆ

2.2.1 การปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออกตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ในอดีตที่ผ่านมา ญี่ปุ่นมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์ โดยจัดให้มีกฎหมายส่งเสริมการศึกษาวิทยาศาสตร์ จัดตั้งสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทุกแขนง เพิ่มงบประมาณเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ผลิตนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์

อย่างมากมาย เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์นวัตกรรม พิพิธภัณฑ์
ธรรมชาติวิทยา อุทยานวิทยาศาสตร์ สวนรุกขชาติ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ เป็นต้น
ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน

ในด้านฮาร์ดแวร์ ญี่ปุ่นมีความสามารถผลิตสินค้าอุตสาหกรรม โดย
การออกแบบที่ประยุกต์และผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีตะวันตกกับ
วัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่เน้นการประหยัดพลังงาน
ประโยชน์ในการใช้สอย การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า และมีการวิจัยการตลาด
ตลอดเวลา จึงปรากฏว่าในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา สินค้าอุตสาหกรรม
ของญี่ปุ่นสามารถครอบครองสัดส่วนจำนวนมากในตลาดโลก

ในด้านซอฟต์แวร์ ญี่ปุ่นได้พัฒนาทักษะการบริหารองค์การธุรกิจและ
อุตสาหกรรม ที่สำคัญๆ ได้แก่ ทฤษฎีของ Deming เรื่อง “วงจรรควบคุม
คุณภาพ” (Quality Control Circle - QCC) “การบริหารคุณภาพทั้งองค์กร”
(Total Quality Management – TQM) ผสมผสานกับทฤษฎี KAIZEN
(การพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา) ของญี่ปุ่นเอง ทำให้เกิดวัฒนธรรม
การทำงานที่มุ่งคุณภาพ ลดความสูญเสีย การมีวินัยในการทำงาน
ความรับผิดชอบ ความอดทน ความรักภักดีในองค์กร และการทำงาน
เป็นหมู่คณะ

ผลที่ได้รับ คือ ความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีของญี่ปุ่นเป็นอันดับหนึ่งในเอเชียทุกปี และอันดับสองของโลก
รองจากสหรัฐอเมริกา (พ.ศ. 2539-2543)

2.2.2 การปฏิรูปการวิจัยและพัฒนา

จากสถิติของ IMD ในปี พ.ศ. 2543 ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่จัดสรรค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในเอเชีย (ร้อยละ 2.91) และข้อมูลของกระทรวงการศึกษา ก็ระบุว่าในปี 2541 ประเทศญี่ปุ่นจัดสรรเงินสำหรับการวิจัยและพัฒนาไว้สูงถึงร้อยละ 3.26 ซึ่งสูงที่สุดในบรรดา 5 ประเทศที่พัฒนาแล้วคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน และฝรั่งเศส

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ญี่ปุ่นมีงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาสูงกว่าถึง 6 เท่า นอกจากนี้ การปฏิรูปอุดมศึกษายังเน้นความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้ญี่ปุ่นมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

2.2.3 การปฏิรูปอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษาของประเทศญี่ปุ่น เฟื่องฟูมากที่สุดหลังการปฏิรูปการศึกษารั้งแรกใน พ.ศ. 2415 ผู้นำของประเทศได้ออกกฎหมายส่งเสริมการอาชีวศึกษา มีการจัดตั้งโรงเรียนเทคนิค โรงเรียนการต่อเรือ โรงเรียนพาณิชย์ โรงเรียนการประมง โรงเรียนการช่าง ฯลฯ หลายประเภท ซึ่งได้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างดี

แต่ปัจจุบันสถาบันเหล่านี้มีจำนวนน้อยลง เพราะอาชีวศึกษาของญี่ปุ่นได้เคลื่อนไปอยู่ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีวิทยาลัยเทคโนโลยี (College of Technology) มีหลักสูตร 5 ปี เปิดรับตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง มีวิทยาลัยฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษ (Special

Training College) สถาบันวิชาชีพชั้นสูง ที่เปิดโอกาสทางการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาแก่คนทั่วไปมากขึ้น

นอกจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวมาแล้ว ญีปุ่นยังมี
มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเทคนิค ซึ่งมีจำนวนมากพอที่จะรองรับผู้
จบการศึกษาระดับมัธยมปลายที่ต้องการศึกษาต่อ ลักษณะเด่นของ
อุดมศึกษาญีปุ่นคือ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะมีตำแหน่งศาสตราจารย์
เป็นอัตราส่วนที่สูงมาก และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะจัดโดย
เอกชนเป็นส่วนใหญ่

ปัญหาสำคัญที่ทำให้ต้องปฏิรูปอุดมศึกษาของญีปุ่นนั้นเนื่องมาจาก
การแข่งขันที่รุนแรงในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบ
ต่อการศึกษาทั้งระบบ จึงมีแนวทางปฏิรูปโดยให้สถาบันอุดมศึกษาเปิด
โอกาสการเข้าศึกษาต่อให้กว้างขึ้น สามารถเปิดหลักสูตรได้ทั้งในและ
นอกเวลา ให้โควตาในการสอบเข้าโดยรับโอนจากวิทยาลัยเทคนิคและ
วิทยาลัยเทคโนโลยี ปรับปรุงวิธีการสอบคัดเลือกโดยมีสำนักทดสอบกลาง
นักศึกษาที่ผ่านการทดสอบจากสำนักทดสอบกลางแล้ว ต้องมาสอบคัด
เลือกของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งได้พัฒนาแนวข้อสอบให้วัดความสามารถ
อย่างหลากหลาย เน้นการคิดวิเคราะห์ ทักษะ และเจตคติมากขึ้น

นอกจากนี้ การปฏิรูปอุดมศึกษาของญีปุ่น ยังมุ่งความเป็นเลิศทาง
วิชาการ เพิ่มอัตราส่วนการวิจัยให้สูงขึ้น กำหนดให้อาจารย์ต้องนำเสนอ
ผลงานในที่ประชุมระดับนานาชาติ เน้นความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม

รวมทั้งความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย โดย ค.ร.ม. ได้มีมติเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2542 ให้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมการให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งบริหารอย่างอิสระหรือออกนอกระบบ โดยกำหนดให้ได้ข้อสรุปภายในปี 2546

จากการที่ญี่ปุ่นได้พัฒนาอุดมศึกษาตลอดมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีบุคลากรวิชาชีพพระดับสูงที่มีคุณภาพ นอกจากญี่ปุ่นจะมีสัดส่วนประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกแล้ว สถาบันอุดมศึกษายังมีผลงานวิจัยมาก จนกระทั่งมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งได้รับการจัดอันดับให้เป็นมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในเอเชีย สำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้น จะมีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น การอาชีวศึกษาได้ขยายขึ้นไปในระดับปริญญาตรี ทำให้สายอาชีวศึกษาเดิมมีโอกาสทางการศึกษาที่เปิดกว้างมากขึ้น และการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีความยืดหยุ่นมากขึ้นกว่าเดิม

2.2.4 การปฏิรูปเทคโนโลยีสารสนเทศ

ญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากกับการใช้สื่อเพื่อการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ได้มีการปรับปรุงเพื่อให้ใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อประเภทหนังสือ และสิ่งพิมพ์ ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพเหมาะสมกับวัย เพศ และอาชีพ สื่อหนังสือและตำราเรียนส่วนใหญ่มีสีสัน มีรูปภาพประกอบ หรือทำเป็นหนังสือการ์ตูน ทำให้เข้าใจง่าย และส่งเสริม

ให้คนญี่ปุ่นมีนิสัยรักการอ่าน สื่อจำนวนมากมีเนื้อหาความรู้ที่แปลมาจากประเทศตะวันตก ฉะนั้น แม้คนญี่ปุ่นทั่วไปจะไม่ถนัดในการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ก็ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้จากประเทศต่างๆ ทั่วโลกอย่างทันสมัย และทันเหตุการณ์

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อการศึกษา กระทรวงการศึกษา และกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการผลิตคอมพิวเตอร์ ได้ร่วมกันส่งเสริมการนำคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการศึกษา โดยกระทรวงการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายระหว่างปี 2537 – 2542 ให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งมีคอมพิวเตอร์จำนวน 22 เครื่อง มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 42 เครื่อง

ระหว่าง ปี พ.ศ. 2537 - 2541 กระทรวงการศึกษา เริ่มโครงการทดลองโรงเรียนเครือข่าย โดยร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ จัดให้โรงเรียนเหล่านี้มีคอมพิวเตอร์และเชื่อมโยงข้อมูลกันโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อวิจัยและทดลองสำหรับขยายผลในโรงเรียนต่อไป

นอกจากนี้ จากการสำรวจในปี 2537 พบว่า ครูที่สอนคอมพิวเตอร์ ได้มีเพียง 26.7% ซึ่งยังไม่พอ และครูยังไม่ได้รับการอบรมเรื่องคอมพิวเตอร์ มีถึง 49.9% ทำให้กระทรวงการศึกษากับกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์พัฒนาคอมพิวเตอร์ และการศึกษา (CEC) จัดส่งบุคลากรคอมพิวเตอร์ของภาคเอกชนจำนวน 5,000 คน สำหรับไปให้บริการสอน

คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน ผูกอบรวมการใช้คอมพิวเตอร์ สนับสนุนกิจกรรม การเรียนคอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน กิจกรรมเสริม (Club Activities) แนะนำ วิธีพัฒนาซอฟต์แวร์แก่ครู แนะนำการบริหารจัดการห้องสมุดซอฟต์แวร์ รวมทั้งแนะนำแนวการพัฒนาและจัดการข้อมูล

ในปี 2540 กระทรวงการศึกษาร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ได้ เริ่มส่งเสริมโครงการวิจัย E Square Project (E^2) ซึ่งหมายถึง Education x Electronics หรือ $ExE = E^2$ หรือหมายถึง square ใน cyber space เป็นโครงการระยะตั้งแต่ปี 2542 - 2544 เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกับการ ศึกษาเข้าร่วมในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง โรงเรียนประถมและมัธยมทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังได้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวงต่างๆ รวมทั้ง ภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารร่วมกัน และล่าสุดได้มีโครงการ Learning Web Project ซึ่งมีเป้าหมายที่จะขยายเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมโรงเรียนทั้ง 40,000 โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อเปลี่ยนแปลง รูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียน ปฏิรูปอุดมศึกษา ปฏิรูปการศึกษาผู้ใหญ่ พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของชุมชน และการพัฒนาครู โดยได้ เปิดให้ภาคเอกชนร่วมโครงการวิจัยทดลองเพื่อพัฒนารูปแบบ เพื่อ ขยายผลต่อไป

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

ผู้นำของญี่ปุ่นทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประชาชนตลอดมา ในประวัติของการพัฒนาประเทศจะปรากฏหลักฐานเชิงนโยบายและกฎหมายที่ผู้นำประเทศกำหนดขึ้นมากมาย เพื่อส่งเสริมให้คนในชาติได้รับการศึกษามากที่สุด

หลังจากที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (Provisional Education Reform Council) ได้เสนอรายงานข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาต่อ นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มอบหมายให้กระทรวงการศึกษาฯ นำสู่การปฏิบัติแล้ว การปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการมาโดยลำดับ หลักสูตรกลางที่ปรับปรุงใหม่ได้เน้นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้รับการปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย

ปัจจุบัน กระทรวงการศึกษาได้กำหนดนโยบายใหม่ชื่อ **แผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 : แผนสายรุ้ง (ยุทธศาสตร์สำคัญ 7 ประการ)** The Education Reform Plan for the 21st Century – The Rainbow Plan – (The Seven Priority Strategies) ซึ่งจะเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นไป โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดภารกิจที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ได้แก่ การเสนอร่างกฎหมาย 6 ฉบับเพื่อปฏิรูปการศึกษาต่อรัฐสภา และจัดเตรียมงบประมาณเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสำหรับปี 2544

ขั้นที่ 2 ทบทวนกฎหมายแม่บทการศึกษา และพัฒนาแผนแม่บท
สำหรับส่งเสริมมาตรการทางการศึกษา

1) ปรับปรุงความสามารถทางวิชาการของนักเรียน โดยกำหนด
ให้นักเรียนไม่เกิน 20 คนต่อห้อง ให้มีห้องเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้าง
บรรยากาศการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่ และสำรวจสัมฤทธิ์ผลทางวิชา
การระดับชาติ

2) ปลุกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ ให้เปิดใจกว้างและมีน้ำใจ โดยมี
ส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน พัฒนาคุณธรรมด้วยจริยศึกษา และส่งเสริม
การเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน

3) ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ให้เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข
โดยส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและกีฬา และปกป้องผู้เรียนจากข้อมูลที่เป็น
ภัย

4) ทำให้โรงเรียนเป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองและชุมชน โดย
ให้มีระบบการประเมินโรงเรียน รวมทั้งการประเมินตนเองของโรงเรียน และ
มีคณะกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในคณะกรรมการ
การศึกษา และจัดตั้งโรงเรียนแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

5) พัฒนาครูให้เป็น “มืออาชีพ” ทางการศึกษา โดยจัดให้มี
ระบบการให้รางวัล โบนัส และอื่น ๆ สำหรับครูที่มีผลงานดีเด่น ให้ครู
มีประสบการณ์การทำงานในชุมชน และใช้มาตรการที่เหมาะสมกับครูที่

ไร้ประสิทธิภาพ เช่น พักการสอน

6) ส่งเสริมมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานสากล โดยกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยมีบทบาททางการศึกษาและการวิจัย เพื่อสร้างผู้นำแห่งอนาคต ส่งเสริมความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย และเข้มงวดในการประเมินผล นักศึกษามากขึ้น

7) สร้างปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับศตวรรษใหม่ และปรับปรุงกฎหมายแม่บทการศึกษาแห่งชาติให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ

ตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ได้มีการรวมหน่วยงานวิทยาศาสตร์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงการศึกษา โดยได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology - MEXT) ซึ่งจะทำให้มีการบูรณาการองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ๆ 3 ด้านเข้าด้วยกันคือ การศึกษา วัฒนธรรมและกีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย และสามารถพัฒนาทั้ง 3 ด้านไปด้วยกัน

ปัจจุบัน กระทรวงการศึกษามีนโยบายส่งเสริมโครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหญ่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับประเทศหลายด้านด้วยกัน เช่น การวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์ในอวกาศ มีโครงการสถานีอวกาศสากล การวิจัยและพัฒนาเรื่องมหาสมุทร ดิน และสิ่งแวดล้อม การสำรวจทวีป

แอนตาร์กติก การวิจัยและพัฒนาเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ การวิจัยและพัฒนาเรื่องแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิด การวิจัยและพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์

แผนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2539-2548) เน้นไปที่การวิจัยและพัฒนา มีประเด็นสำคัญๆ ที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว ในช่วง 5 ปีแรก ดังนี้

1) การสร้างระบบการวิจัยและพัฒนาใหม่ โดย

- ปรับปรุงระบบการส่งเสริมนักวิจัย และกำหนดวาระที่แน่นอนของการปฏิบัติงาน
- กำหนดแผนที่จะสนับสนุนนักวิจัยในระดับหลังปริญญาเอก จำนวน 10,000 คน และเพิ่มจำนวนผู้ช่วยนักวิจัย
- ส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนระหว่างภาคอุตสาหกรรม กับ นักวิชาการ และภาครัฐ โดยให้มีการวิจัยร่วมกันมากขึ้น
- ประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง

2) การขยายการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐ โดย

- เพิ่มสัดส่วนการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐให้ สูงกว่าประเทศมหาอำนาจอื่นๆ เช่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ภายในต้นศตวรรษที่ 21 และจะเพิ่มงบให้เป็นสองเท่าในช่วงระยะเวลาของแผน

- จัดให้มีแหล่งทรัพยากรสำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดให้มีกองทุนการวิจัยเพื่อการแข่งขัน กองทุนสำหรับการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัย และกองทุนเพื่อจัดโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัยและพัฒนา

4. สรุป

จะเห็นได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการศึกษา และใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพ “คน” ให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นเป็นสังคมที่มีแบบแผนเดียว(Homogeneous Society) ประกอบกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและเน้นความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาจึงส่งผลให้คนญี่ปุ่นมีโอกาสได้รับการศึกษาพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพใกล้เคียงกันภายในเวลาอันรวดเร็ว

ด้วยพื้นฐานการศึกษาที่แข็งแกร่ง ญี่ปุ่นจึงได้รับการศึกษาสูงกว่าประเทศอื่นๆ ทำให้การพัฒนามีลักษณะ “ต่อยอด” คือมุ่งพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ นโยบายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศญี่ปุ่นที่เน้นการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเป็นหลัก โดยได้เพิ่มการลงทุนเพื่อพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งนักวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าญี่ปุ่นใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างชัดเจน

สาธารณรัฐประชาชนจีน

1. ความเป็นมา

จีนมีการปกครองด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ เยาวชนถูกอบรมให้มีความศรัทธาในอุดมการณ์ของลัทธิดังกล่าว การศึกษาจึงเป็นกระบวนการการถ่ายทอดอุดมการณ์ วัฒนธรรมไปสู่เยาวชนและเด็ก เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา ในอดีตประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ไม่รู้หนังสือ มีคนยากจนจำนวนมากและความเจริญมีน้อย

จุดเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงใน พ.ศ. 2492 พรรคคอมมิวนิสต์จีนเข้ามาปกครองประเทศ ประธาน เหมา เจ๋อตุง เชื่อว่าการศึกษาต้องรับใช้มวลชน จึงต้องเรียนรู้ทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และทักษะความเชี่ยวชาญ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติหรือพฤติกรรม เพื่อสามารถพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ในยุคนี้จึงมีการปฏิรูปภาษาพูดให้สอดคล้องกับภาษาเขียน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ในยุคต่อมา เต็ง เสี่ยว ผิง เข้ามาปกครองประเทศ จึงได้มีการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเมือง และได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนจีน อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยลำดับ

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพคนของจีน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2529-2533 ยังพบประเด็นปัญหาหลายประการ ได้แก่ ประชากรที่ยังไม่รู้หนังสือยังมีจำนวนมาก (ใน พ.ศ. 2539 มีถึงร้อยละ 17.8) โดยเฉพาะสตรีในชนบทและท้องถิ่นกันดาร เด็กยังไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง ครูผู้สอนยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม คุณภาพการศึกษาในภาพรวมยังด้อย มีอัตราการออกกลางคันสูงในครอบครัวที่ยากจน ยังขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบท เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากสภาพและขนาดพื้นที่ที่กว้างใหญ่ของประเทศจีน ซึ่งทำให้เกิดความหลากหลาย ระดับการพัฒนาและความเจริญของประชากรในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันมาก แนวทางการดำเนินการเพื่อการพัฒนาคนของจีนจึงมุ่งยกระดับคนในประเทศให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาโดยทั่วกัน เช่น การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การขจัดความไม่รู้หนังสือ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันจีนก็มุ่งพัฒนาคนจีนในส่วนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ ให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการกีฬา เพื่อมุ่งนำพาประเทศจีนสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21

แนวทางการพัฒนาศักยภาพคน โดยการยกระดับคนในประเทศให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาโดยทั่วกัน ทั้งนี้ จีนมีเป้าหมายการพัฒนา คือ

1. แก้ปัญหาความยากจน

2. ยกระดับคุณภาพชีวิต
3. เพิ่มรายได้ประชาชาติ
4. นโยบาย 4 ท้นสมัยในด้านอุตสาหกรรม การป้องกันประเทศ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตรกรรม

2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

2.1 การปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาของจีนได้ประกาศแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 และได้นำเสนอต่อคณะผู้นำแห่งรัฐว่าด้วยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ และการศึกษา และได้รับอนุมัติให้แผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นแผนการดำเนินงานสำหรับการปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาในช่วงเข้าสู่ศตวรรษใหม่ของจีน

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักในการปฏิรูปการศึกษาของจีน สรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปรับโครงสร้างการดำเนินงานจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- 2) เพื่อให้ทุกหน่วยงานในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการแบ่งเบาภาระการจัดสรรงบประมาณการศึกษาของรัฐ
- 3) เพื่อให้ประชาชนทุกชนชั้นมีสิทธิเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษา
- 4) เพื่อขยายปริมาณการศึกษาและปรับคุณภาพ ประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาทุกระดับให้สูงขึ้น

5) เพื่อรองรับการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการกีฬา

2.2 การปฏิรูปด้านอื่นๆ

2.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การดำเนินงานในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่บนฐานของการวิจัยและพัฒนา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับการอุตสาหกรรม โครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเชื่อมประสานกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มความเข้มแข็งของแรงงาน การพัฒนากำลังคนของชาติ และขยายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสากล การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จีนให้ความสำคัญลำดับสูง คือ ด้านอวกาศ และด้านพลังงาน

2.2.2 ด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม

การอาชีวศึกษาของจีน หมายถึง การจัดการศึกษาทุกรูปแบบของโรงเรียนอาชีวศึกษาและการจัดการศึกษาทุกรูปแบบของการให้การฝึกอบรมด้านอาชีพ และเทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษ โรงเรียนช่างฝีมือ โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง การศึกษาด้านอาชีพจะรวมถึงการฝึกอบรมอาชีพขั้นต้น และการฝึกอบรม

ด้านเทคนิคก่อนเข้าทำงานของพนักงานและคนงาน

จีนมีเป้าหมายการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ดังนี้

- พัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาแรงงาน
- ขยายการอาชีวศึกษาทุกระดับและทุกรูปแบบ
- พัฒนาอาชีวศึกษาเพื่อให้แรงงานได้รับการฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน และฝึกอบรมเทคนิคแก่แรงงานทุกระดับรวมทั้งการฝึกอบรมด้านเทคนิคระหว่างทำงาน
- ส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

จีนได้จัดทำแผนปฏิบัติการที่พยายามควบคุมความสัมพันธ์ของตัวแปรสำคัญๆ ได้แก่ ตัวแปรด้านคุณภาพกับปริมาณ จริยศึกษากับการพัฒนาปัญญา การปฏิรูปแนวลึกกับการพัฒนาแนวกว้าง และอื่นๆ โดยจีนมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานดังนี้

3.1.1 การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยยกระดับและขยายการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง

จากพื้นฐานของการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ให้กว้างขวางและทั่วถึง และจัดการไม่รู้หนังสือในหมู่เยาวชน และผู้ใหญ่วัยกลางคน

ภายในปี พ.ศ. 2543 โดยภาคการศึกษาจะต้องดำเนินการให้บรรลุผลภายในปี 2553 และขยายการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองและในภูมิภาคที่พัฒนาแล้วให้ทั่วถึง ซึ่งจะทำให้ระยะเวลาการศึกษาโดยเฉลี่ยของชาวจีนใกล้เคียงกับของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง รวมทั้งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งด้านการพัฒนาหลักสูตรและอุปกรณ์การสอนสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน การสร้างคณะครูผู้มีความสามารถ และสร้างแรงผลักดันการสอน ให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด การวางระบบหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานที่ทันสมัย ซึ่งมุ่งสู่ศตวรรษที่ 21 และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาพื้นฐาน จึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้เพื่อที่จะวางรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการปรับปรุงคุณภาพของประเทศโดยรวม

3.1.2 พัฒนาเครือข่ายการศึกษาทางไกลที่ทันสมัย และวางระบบ การศึกษาตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

1) พัฒนาการอาชีวศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่ และปรับปรุงระบบ การฝึกอบรมด้านวัฒนธรรมและด้านเทคนิคในเขตชนบท ปรับปรุงระบบ ธุรกิจศึกษาสมัยใหม่ และระบบการศึกษาต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา

2) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อเข้าสู่งานสำหรับแรงงานใหม่ การฝึกอบรม ประจำการสำหรับบุคลากรที่มิงานทำอยู่แล้ว และการฝึกอบรมอาชีพใหม่ สำหรับแรงงานที่ถูกเลิกจ้างและแรงงานที่เปลี่ยนอาชีพ

3) พัฒนาเครือข่ายการศึกษาทางไกลที่ทันสมัย ซึ่งใช้เทคโนโลยี สารสนเทศใหม่จากเครือข่ายการศึกษาและการวิจัยและระบบการถ่ายทอด

การเรียนการสอนด้วยดาวเทียมของจีนที่มีอยู่ เพื่อให้โอกาสการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสมาชิกทุกคนของสังคม

3.1.3 ขยายบทบาทของการอุดมศึกษาอย่างมั่นคง โดยเน้นการพัฒนาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นพิเศษ

1) กำหนดเป้าหมายใน พ.ศ. 2553 อัตราการเข้าเรียนโดยรวมระดับอุดมศึกษาจะสูงถึงร้อยละ 15

2) ส่งเสริมงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาให้เข้มแข็ง เสริมสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถาบันวิจัยและภาคอุตสาหกรรม

3) ปรับปรุงศักยภาพโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อยกระดับความรู้ ความคิดริเริ่มเทคโนโลยีต่างๆ และนำเทคโนโลยีขั้นสูงและใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

4) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการเป็นแหล่งและฐานสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของประเทศ

5) นำมาตรการที่มีประสิทธิผลมาใช้เพื่อจูงใจและสร้างผู้นำทางวิชาการชั้นเยี่ยมกลุ่มใหญ่และเยาวชน รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพที่มีความโดดเด่นเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานสำหรับการปลูกฝังความสามารถพิเศษในเชิงสร้างสรรค์

6) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทอย่างเต็มที่ในการเป็น “แหล่งนักคิด” (think-tank) และ “ฐานความสามารถพิเศษ” (talent base)

ในการตัดสินใจและการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ

7) ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและสาขาวิชาสำคัญๆ ให้ได้มาตรฐานโลก ในช่วง 10-20 ปีข้างหน้า

3.1.4 เร่งปฏิรูประบบการศึกษา

1) กำหนดเป้าหมายภายใน 5 ปีข้างหน้า ให้มีการวางระบบการศึกษาที่รัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้จัดการศึกษาหลักและองค์กรสังคมต่างๆ มีส่วนร่วม รวมทั้งมีโรงเรียนที่รัฐดำเนินการและโรงเรียนที่รัฐไม่ได้ดำเนินการ

2) กระตุ้นให้มีการปฏิรูประบบการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการวางระบบการบริหารทั้งระดับส่วนกลางและระดับมณฑล พร้อมทั้งการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างกัน โดยรัฐบาลระดับมณฑลรับผิดชอบหลักในการวางแผนภาพรวม ภายใต้การแนะนำของรัฐบาลกลาง

3) ปฏิวัติรูปแบบการรับนักศึกษาและระบบการจ้างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในแนวที่ยั่งยืน และควรเร่งปฏิรูประบบบริหารจัดการภายในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้งานบริการในสถาบันอุดมศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

3.1.5 สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพิ่มขึ้นตามกฎหมาย เพื่อเป็นการรับรองการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ โดยดำเนินการตามกฎหมายการศึกษาและข้อเสนอแนวทางสำหรับการปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผล เพื่อให้สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณการศึกษาของรัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นที่ละน้อย และ

สัดส่วนของงบประมาณการศึกษาจะสูงถึงร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3.1.6 ยืนหยัดในการจัดการศึกษาแบบสังคมนิยม โดยปรับปรุงคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียศาสตร์ และการศึกษาด้านสุขภาพจิตในโรงเรียนระดับต่างๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษาอย่างกว้างขวาง และปรับปรุงคุณภาพของคนในชาติโดยรวม นักเรียนนักศึกษาทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาในเรื่องความรักชาติ อุทิศตนแบบสังคมนิยม มรดกทางวัฒนธรรมของชาติจีน ระเบียบ วินัย กฎหมาย และศีลธรรมจรรยา เพื่อจะได้สามารถเป็นผู้สร้างสรรค์ และผู้สืบทอดลัทธิสังคมนิยม

3.1.7 ยกกระดับความรู้และการปรับปรุงระบบ จัดตั้งและปรับปรุงเครือข่ายการศึกษาที่เชื่อมโยงประสานกันทั่วประเทศ สำหรับทั้งโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในชนบท รวมทั้งองค์กรฝึกอบรมอื่นๆ

จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อวางระบบการศึกษาตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความหลากหลาย ทั้งระดับที่มีคุณวุฒิและไม่มีคุณวุฒิ และการศึกษาสายสามัญและอาชีวศึกษาด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้วยการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ คาดว่าในต้นศตวรรษที่ 21 สาธารณรัฐประชาชนจีนจะวางระบบการศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดสังคมนิยมและของระบบการเมืองและวิทยาศาสตร์ของจีนเท่านั้น แต่ยัง

เป็นระบบการศึกษาที่แสดงถึงคุณลักษณะและกฎหมายของการศึกษาภาค
บังคับ 9 ปีอย่างกว้างขวางทั่วถึงที่เสร็จสมบูรณ์ ระยะเวลาการศึกษาของ
ประชากรทั้งมวลจะเพิ่มขึ้น รัฐจะให้โอกาสการศึกษาระดับอุดมศึกษา
สำหรับเยาวชนเพิ่มขึ้น และสถาบันอุดมศึกษาจำนวนหนึ่งจะกลายเป็น
ส่วนหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นยอดในโลก

3.1.8 การให้ชุมชนร่วมรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา โดย
ออกกฎหมายและระเบียบสำหรับการจัดและบริหารงานโดยชุมชน กำหนด
หลักสูตรและรูปแบบของโรงเรียนที่ดำเนินงานโดยชุมชน ได้แก่
สถานประกอบการ สถาบันสังคม พรรคประชาธิปไตย องค์กรสังคม บุคคล
และความร่วมมือจากชาวจีนโพ้นทะเล

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ

3.2.1 ยุทธศาสตร์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการศึกษา

การดำเนินยุทธศาสตร์โดยใช้วิทยาศาสตร์และการศึกษาเพื่อฟื้นฟู
ประเทศเป็นมาตรการหลักสำหรับการสร้างความมั่นใจในการฟื้นฟู
ระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย รวมทั้งเป็น
ตัวแทนภารกิจสำคัญยิ่งประการหนึ่งของการบริหารประเทศในวาระนี้
สำหรับรัฐบาล

ภารกิจที่สำคัญยิ่งขณะนี้คือ การส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาอย่างมี
พลัง เร่งวางระบบนวัตกรรมของรัฐ บูรณาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับ
ระบบเศรษฐกิจ และเร่งแปลงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ให้เป็นแรงผลักดันในการผลิตโดย

- ส่งเสริมธุรกิจต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและความสามารถด้านนวัตกรรม

- ส่งเสริมการบูรณาการระหว่างการผลิต การสอน และการวิจัย โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด

- เร่งกำหนดนโยบายด้านอุตสาหกรรมและด้านเทคโนโลยีสำหรับรับมือกับสถานการณ์ใหม่

- สร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยพื้นฐาน

3.2.2 ยุทธศาสตร์ด้านการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

เพื่อให้การอาชีวศึกษาและฝึกอบรมส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานอย่างกว้างขวางทั้งในกลุ่มก่อนเข้าทำงาน ระหว่างทำงาน ตลอดจนเป็นการพัฒนาคุณภาพแรงงาน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญรุ่งเรือง จีนได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) การปฏิรูประบบบริหาร โดยจัดระบบบริหารเพื่อความคล่องตัว รณรงคิให้ทุกส่วน โดยเฉพาะสถานประกอบการเข้ามามีส่วนสนับสนุน โรงเรียนอาชีวศึกษา กรมการศึกษาแต่ละระดับที่ดูแลโรงเรียนอาชีวศึกษา จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับกรมแรงงาน เพื่อผลิตแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จัดหาเงินทุนทุกรูปแบบเพื่อเป็นกองทุนสำหรับการอาชีวศึกษา

2) ปรับปรุงและออกกฎหมายอาชีวศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

3) ปรับปรุงระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ก้าวหน้า กำหนดให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนผู้เรียนสายสามัญศึกษากับสายอาชีพได้ ทำให้มีโรงเรียนและนักเรียนสายอาชีพมากขึ้น

4) จัดระบบการรับเข้าเรียนและระบบการมีงานทำที่สอดคล้อง เพื่อให้การอาชีวศึกษาสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น

5) ส่งเสริมและขยายโรงเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น

6) ปฏิรูปการบริหารงานในสถานศึกษา โดยปฏิรูปการบริหารงานภายในเพื่อให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชน เช่น อนุญาตให้สถานศึกษาทำธุรกิจในสาขาวิชาที่เปิดสอน เพื่อให้สถานศึกษามีรายได้นำมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ทำให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานในสถานประกอบการของสถานศึกษา

7) ปรับรูปแบบโรงเรียนอาชีวศึกษาที่หลากหลาย ให้มีการจัดอาชีวศึกษาในลักษณะผสมผสานและหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของแรงงาน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับสูง โรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษ โรงเรียนช่างฝีมือ โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมช่างเทคนิค รวมทั้งศูนย์ฝึก ศูนย์อบรมผู้เริ่มเข้าทำงานและโรงเรียน

เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเพื่อฝึกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งและงานเฉพาะทาง

8) จัดระบบการจ้างงานสำหรับผู้สำเร็จอาชีวศึกษา โดยจัดระบบการจ้างงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้ผู้จบการศึกษาเลือกงานได้ตรงกับวิชาและความสนใจของตน ให้มีการจ้างงานขณะศึกษาอยู่ เพื่อให้เกิดอัตราการจ้างงานที่สูง

9) ปรับปรุงระเบียบการให้วุฒิมัธยมศึกษาสำหรับผู้จบอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ให้มีการตรวจสอบและวัดทักษะความสามารถในสาขาวิชาที่เรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรที่บอกระดับทักษะทางช่างเทคนิคในวิชาเฉพาะ และในขณะเดียวกันก็จะได้รับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาในระดับที่ศึกษาด้วย

10) ขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษเฉพาะสาขาสำหรับผู้ใหญ่ โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษเฉพาะสาขาเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ในสาขาวิชาต่าง ๆ มากกว่า 600 สาขา เช่น วิศวกรรม การแพทย์ ศิลปะ การเงิน สถาปัตยกรรม มีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น สอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และอื่นๆ ผู้เรียนจากหลากหลายอาชีพ ได้แก่ กรรมกร ผู้บริหาร ช่างนา ครู ฯลฯ

3.2.3 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อเป็นการยกระดับคนในประเทศให้ได้รับโอกาสในการพัฒนา โดยทั่วกัน จึงมียุทธศาสตร์ในด้านการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้คนในชาติได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนี้

1) จัดให้มีโปรแกรมการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือ โดยให้หน่วยงาน รัฐบาลทุกระดับทุ่มสรรพกำลังและเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเพื่อการรู้ หนังสือโดยทั่วกันอย่างทั่วถึง

2) จัดโปรแกรมการฝึกอบรมระยะทำงาน สำหรับบุคคลที่ทำงานพัฒนา ความรู้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการ

- พัฒนารูปแบบการอบรมที่หลากหลาย

- มีหลักสูตรที่หลากหลาย

3) จัดตั้งเครือข่ายการศึกษาผู้ใหญ่ในชนบท โดยจัดให้มีรูปแบบการ เรียนการสอนที่หลากหลายเอื้อต่อการเข้าเรียน

4) ส่งเสริมให้สถาบันเอกชน องค์กรภาคเอกชน สถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกวัยเรียนให้มากขึ้น

3.2.4 ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและพัฒนา

จีนมุ่งพัฒนาประชากรของจีนในส่วนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ เพื่อเตรียมประเทศให้พร้อมกับการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

1) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นผู้นำทาง เทคโนโลยีในด้านอวกาศ จรวด และดาวเทียม

2) กำหนดให้มีแผนงานด้านพลังงานที่เป็นระบบและขั้นตอน โดย รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

3) ส่งเสริม สนับสนุน ในการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงานนิวเคลียร์

ในทางสันติ ในด้านการเดินอากาศ การเดินเรือ

4) ขยายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับสากล

4. สรุป

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ ทำให้เกิดความหลากหลายในระดับการพัฒนา ความเจริญของประชากรในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันมาก แนวทางการพัฒนาศักยภาพคนของจีนจึงมุ่งยกระดับคนในประเทศให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาโดยทั่วกัน เช่น การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การขจัดความไม่รู้หนังสือ จีนใช้ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาโดยการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยยกระดับและขยายการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเครือข่ายการศึกษาทางไกลที่ทันสมัยและวางระบบการศึกษาตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ขยายบทบาทของการอุดมศึกษาให้มั่นคง โดยเน้นการพัฒนาอาชีวศึกษาในอุดมศึกษาเป็นพิเศษ เร่งปฏิรูประบบการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อเป็นการรองรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดำเนินการจัดการศึกษาแบบสังคมนิยม ยกระดับความรู้และปรับปรุงระบบจัดตั้งและปรับปรุงเครือข่ายการศึกษาที่เชื่อมโยงประสานกันทั่วประเทศ ให้ชุมชนร่วมรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ในขณะเดียวกันจีนก็มุ่งพัฒนาคนจีนในส่วนที่มีความพร้อมและมี

ศักยภาพ ให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการกีฬา จีนมีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มายาวนาน จนสามารถจัดอยู่ในกลุ่มประเทศผู้นำได้ในหลายด้าน จีนมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านอวกาศและนิวเคลียร์ มีการวางแผนงานด้านพลังงานอย่างเป็นระบบจริงจัง จีนดำเนินยุทธศาสตร์โดยใช้วิทยาศาสตร์และการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย การบูรณาการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับระบบเศรษฐกิจโดยเป็นแรงผลักดันในการผลิต ส่งเสริมธุรกิจต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ส่งเสริม การบูรณาการการผลิต การสอนและการวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด กำหนดนโยบายด้านอุตสาหกรรมและด้านเทคโนโลยี เพื่อ ความพร้อมในสถานการณ์อนาคต และสร้างความเข้มแข็งในด้านการวิจัย พื้นฐาน

ประเทศมาเลเซีย

1. ความเป็นมา

ประเทศมาเลเซียมีประชากรประมาณ 21 ล้านคน ประกอบด้วย หลายเชื้อชาติ ชาวพื้นเมืองเดิมของมาเลเซียเป็นมุสลิมเกือบทั้งหมด ยกเว้น ในรัฐ Sabah และ Sarawak ชาวจีนส่วนใหญ่เป็นพุทธและคริสเตียน และ ชาวอินเดียส่วนใหญ่เป็นทมิฬ มาเลเซียให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา

และยึดมั่นในวัฒนธรรมของตนเอง โดยมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ เนื่องจากมาเลเซียมีชนชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มาเลเซียจึงต้องเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างชนเชื้อสายต่าง ๆ ในชาติเป็นสำคัญ ด้านภาษากำหนดให้ภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติสำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารและเป็นภาษาราชการ โดยให้มีการสอนภาษามลายูในโรงเรียน และให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เพื่อสื่อสารเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ และใช้ในทางการค้า พร้อมทั้งมีมาตรการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติและการวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีระบบการกระจายรายได้และให้ประโยชน์อย่างทั่วถึงเป็นธรรม

หลังจากที่ประเทศมาเลเซียได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษ เมื่อประมาณกว่าสามสิบปีที่แล้ว ประเทศได้เปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรม ไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม ที่มุ่งสร้างงานและปรับปรุงความเป็นอยู่ของคนมาเลเซียโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย โดยรัฐได้จัดทำนโยบายการพัฒนาใหม่ใน พ.ศ. 2533 เรียกว่า New Development Policy (NDP) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบ และดำเนินงานต่าง ๆ โดยไม่มุ่งเน้นชนชาติใดหรือกลุ่มใดเป็นพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศที่สำคัญคือ **การเสริมสร้างความสามัคคีและมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึงและเป็นระบบ** ซึ่งแนวนโยบายดังกล่าวได้นำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาอนาคตระยะที่สองของประเทศ (The Second Outline Perspective Plan 1991-2001) โดยเน้นให้การปฏิรูปการศึกษา

เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อนำพาประเทศก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างเต็มรูป ในปี 2020

2. การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคน

Dr. Mahathir Mohamad นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียได้กำหนดวิสัยทัศน์ในปี ค.ศ. 2020 หรือที่เรียกว่า “Vision 2020” ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตสำนึก จิตวิทยา และวัฒนธรรม โดยระบุว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศมาเลเซียให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว คือ การดำเนินการ 9 ประการ ให้เป็นผลสำเร็จ คือ

1. **สร้างชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน** (to establish a united nation) กล่าวคือ การสร้างมาเลเซียให้เป็นชาติที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว มีความสำนึกและจุดมุ่งหมายร่วมกัน เป็นชาติที่มีความสงบ มีบูรณาการ ด้านดินแดน มีความสามัคคี มีความรักและเสียสละต่อชาติบ้านเมือง

2. **สร้างสังคมที่มีความเป็นอิสระ มั่นคงและพัฒนา** (to create a psychologically liberated, secured and developed society) กล่าวคือ การสร้างมาเลเซียให้เป็นชาติที่มีความเป็นอิสระ เป็นสังคมที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาและมั่นใจในตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และความสำเร็จที่ได้รับ มีความแข็งแกร่งพอที่จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แสวงหาความเป็นเลิศ ตระหนักในศักยภาพของตน ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของ

ผู้หนึ่งผู้ใด และเป็นที่ยอมรับนับถือจากประชาชนชาติต่าง ๆ

3. สร้างสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ (to foster a natured democratic society) คือ เสริมสร้างและพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่ เป็นรูปแบบประชาธิปไตยแบบมาเลเชียที่ยึดถือชุมชนเป็นสำคัญ และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอื่น ๆ

4. เสริมสร้างสังคมที่มีความเจริญองงามทั้งด้านคุณธรรม และ จริยธรรม (to establish a fully moral and ethical society) กล่าวคือ การสร้างคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างสมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่เคร่งครัดต่อศาสนา และค่านิยมที่ดี

5. สร้างสังคมที่มีเสรีภาพและมีความอดทน (to create a matured liberal and tolerant society) กล่าวคือ สร้างมาเลเชียให้เป็นสังคมที่มีเสรีภาพและความอดทนให้ชาวมาเลเชียทุกเชื้อชาติและศาสนามีอิสระที่จะปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนา โดยมีจิตสำนึกในความเป็นชาติเดียวกัน

6. สร้างมาเลเชียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความก้าวหน้า (to establish a scientific and progressive society) กล่าวคือ การสร้างมาเลเชียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีนวัตกรรมและรู้จักการมองไปในอนาคต โดยมีใช้เพียงแต่เป็นผู้บริโภคเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ร่วมเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

7. สร้างสังคมที่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน (to establish a fully caring society) กล่าวคือ สร้างสังคมที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เป็นระบบสังคมที่คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีการสร้างสวัสดิการทางสังคมที่มีใช้แค่การให้ แต่มุ่งสร้างสังคมให้แข็งแกร่งและฟื้นฟูสภาพสังคมให้ดีขึ้น

8. สร้างสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ (to ensure an economically just society) กล่าวคือ สร้างหลักประกันการเป็นสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ เป็นสังคมที่มีความยุติธรรมและความเท่าเทียมในการกระจายความมั่งคั่งของประเทศ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นสังคมที่ระบบเศรษฐกิจไม่มีการแบ่งแยกเรื่องเชื้อชาติ

9. สร้างสังคมให้มีความมั่งคั่ง (to establish a prosperous society) มีการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ มีการแข่งขัน มีความแข็งแกร่งและยืดหยุ่น

การจะพัฒนาประเทศให้มีลักษณะดังกล่าว ต้องอาศัยระบบการศึกษาแห่งชาติเป็นแรงสนับสนุนด้วย โดยเฉพาะด้านการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงเกริ่นนำถึงการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ใน “Vision 2020” ว่ากลยุทธ์สำคัญในการพัฒนา คือ การสร้างความสมดุลและความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป

การศึกษา ความท้าทาย วิสัยทัศน์และนโยบายด้านการพัฒนาระบบการ
ศึกษาของชาติ

2.1 การปฏิรูปการศึกษา วัตถุประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาของ
มาเลเซีย คือ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของประเทศ สามารถผลิตคนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา
ประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบ โดยใช้การศึกษา
หลังมัธยมศึกษาเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มี
ความสามารถด้านการแข่งขัน การผลิต การสร้างสรรค์ และความ
สามารถสูงในการจัดการให้ตอบสนองความก้าวหน้าของวิทยาการ และยก
สถานภาพทางการศึกษาและการฝึกอบรม รวมทั้งความสามารถด้านภาษา
ที่เป็นภาษาที่สอง

มีการปรับการศึกษาและหลักสูตรให้สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลง
ตามความต้องการของแรงงาน พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อสถาบันการ
อุดมศึกษาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องต่อความ
เปลี่ยนแปลงด้านทักษะกำลังคน โดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ
ต่อการพัฒนาทักษะการทำงานให้สอดคล้องความต้องการของภาค
เอกชน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา

2.2 การปฏิรูปด้านอื่นๆ ด้วยเจตจำนงของประเทศที่ต้องการ
กระจายการเปลี่ยนแปลงสังคมของมาเลเซียเข้าสู่สังคมฐานความรู้

(knowledge – based society) มาเลเซียจึงส่งเสริมให้มีการแข่งขันมากขึ้น การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นทำให้ต้องมีการปรับปรุงสมรรถนะการผลิตในระยะยาว ลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจ และเสริมสร้างศักยภาพในด้านเทคนิควิชา และนวัตกรรม เพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่มีการแข่งขันระหว่าง ประเทศ โดยการยกระดับฝีมือ ทูมเงินทุน พัฒนาเทคโนโลยี และปรับปรุง องค์กร และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา เพื่อที่ว่าประเทศชาติจะมีความสามารถในการ ดัดแปลงและนำเทคโนโลยีของท้องถิ่น เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีความสามารถในเชิงยุทธศาสตร์และมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการแข่งขันในระดับโลก ดังนั้น ได้มีการ **พัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ** โดยได้มีการก่อสร้าง Multimedia Super Corridor จากกรุงกัวลาลัมเปอร์ไปยังสนามบินนานาชาติแห่งใหม่ ซึ่งได้ รับการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสารสนเทศและด้านกายภาพ ระดับโลก ที่จะทำให้มาเลเซียเป็นจุดศูนย์กลางเทคโนโลยีสารสนเทศใน ระดับภูมิภาค

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

3.1.1 *กระจายโอกาสทางการศึกษา* เพื่อเพิ่มปริมาณการเข้าศึกษา ในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะให้ขยายการรับนักเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

รวมทั้งเสริมสร้างระบบการเผยแพร่ความรู้ให้เข้มแข็งขึ้น

3.1.2 ปฏิรูปโรงเรียน โดยจัดตั้งโรงเรียน Smart Schools ขึ้นในทุกรัฐ ให้เป็นโรงเรียนนำร่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเต็มรูปแบบ ภายในปี พ.ศ. 2553 โดยให้มีการเชื่อมโยงกันระหว่างโรงเรียน การใช้การ์ดเอนกประสงค์ การบริหารโดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ห้องสมุด ศูนย์การศึกษาทางไกล ศูนย์การฝึกอบรมครู และศูนย์การผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับคอมพิวเตอร์

3.1.3 ส่งเสริมการฝึกทักษะและฝึกอบรมด้านวิศวกรรม โดยสร้างสถาบันฝึกอบรม มีการปรับเปลี่ยนโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสายช่างเทคนิค ขยายโครงการการอ่านและการใช้คอมพิวเตอร์ และโครงการคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปยังโรงเรียนและสถาบันฝึกอบรมทุกแห่ง พร้อมทั้งส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะการศึกษาระดับสูง

3.1.4 ปฏิรูปการอุดมศึกษา โดยปรับปรุงคุณภาพและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้เสถียรภาพทางการเงินของสถาบันอุดมศึกษามีความมั่นคง จัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นและให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยให้เป็นหลักสูตรกว้างๆ ที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ เป็นทรัพยากร

บุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีระเบียบวินัย รวมทั้งจัดมาตรฐานของมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติ ตั้งสภากการอุดมศึกษา เพื่อเป็นองค์กรกำหนดและชี้แนะแนวทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน รับผิดชอบในการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศรวมทั้งแก้ไขเพื่อให้มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศมาเปิดวิทยาเขต

3.1.5 ปรับปรุงคณาจารย์ ให้มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และมีประสิทธิภาพในการทำงาน

3.1.6 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในสาขาที่มีความต้องการสูง คือ สาขาเทคโนโลยีชีวภาพและสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจัดสรรทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้มีการร่วมกันทำวิจัยในระดับสูง (Post – Doctoral Work) ในสาขาวิชาดังกล่าว ทั้งที่เป็นการวิจัยภายในประเทศหรือความร่วมมือกับนานาชาติ

3.1.7 จัดให้มีการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมและมีความยืดหยุ่นเพื่อจัดการศึกษาที่ตอบสนองได้ทั้งนักศึกษาปกติและผู้สนใจเพื่อเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อ หรือผู้ที่ต้องการศึกษาเพื่อยก ระดับการศึกษาหรือพัฒนาทักษะการทำงานโดยใช้กลไกทางการศึกษาทางไกล

3.1.8 จัดตั้งคณะกรรมการรับรองมาตรฐานแห่งชาติ (National Accreditation Board) เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติที่ได้ให้เป็นที่ยอมรับใน

ระดับนานาชาติ (International Acceptance)

นอกจากนั้น รัฐบาลยังมีโครงการการศึกษาที่มุ่งขยายสถานศึกษาในทุกกระดับการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีการตรวจสอบและพัฒนาเนื้อหาในหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ปลุกฝังให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา กระตุ้นให้มีการร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชนในการแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาปี 2539 ที่จะทำให้การศึกษามีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นในด้านระยะเวลาการเรียนในระดับประถมศึกษา กล่าวคือ ให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องตัดสินความเป็นไปได้ในการลดเกณฑ์อายุของเด็กแรกเข้ารับการศึกษามาก่อน 6 ปี เป็น 5 ปี ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วขึ้น

3.2 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ

3.2.1 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของมาเลเซีย เป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำพาประเทศให้ไปถึงวิสัยทัศน์ในปี ค.ศ. 2020 ดังนั้น จึงได้มีการประกาศเป็นวาระการประชุมเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (National Information Technology Agenda : NITA) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนารวม 3 ด้าน ได้แก่

1) การจัดการศักยภาพคน

จากปัญหาหลักประการหนึ่งที่เผชิญอยู่ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศคือ การขาดแคลนบุคลากรด้านระบบสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีทักษะสูง ปัจจุบันนี้มีเพียง 1,065 คนเท่านั้นในภาครัฐ ดังนั้น การฝึกอบรมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางไป ความสำคัญในขณะนี้อยู่ที่การจัดการฝึกอบรมในปริมาณมาก การสร้างความรู้ให้กับคนทำงาน สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การปรับโครงสร้างวิศวกรรมในกระบวนการทำงาน การทำให้สำนักงานลดปริมาณการใช้กระดาษ

เบื้องต้นมาเลเซียได้จัดกลุ่มคนที่แตกต่างกันสำหรับการฝึกอบรม เป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับผู้ที่จะต้องไปทำงานในสถานที่ของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ โดยจัดเป็น 3 วิธี คือ

(1) โปรแกรมระดับวิทยาลัย มีประกาศนียบัตรในการจัดการสารสนเทศ และใบรับรองการเขียนโปรแกรม โดยความพยายามจะผลิตนักวิเคราะห์ระบบ และโปรแกรมเมอร์ โดยรับนักศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัย

(2) หลักสูตรการอบรมระยะสั้น ประมาณ 1-3 สัปดาห์ เพื่อฟื้นฟูทักษะ

(3) หลักสูตรการอบรมการจัดการ โดยการจัดประชุมสัมมนา จัดกลุ่มปฏิบัติ ด้วยเป้าหมายที่จะสร้างให้เกิดความรู้ และการมีส่วนร่วมในการจัดการ

2) การจัดการโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ได้มีการดำเนินโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ โครงการมัลติมีเดีย ซุปเปอร์คอร์ริดอร์ (Multimedia Super Corridor : MSC) และโครงการ

โรงเรียนอัจฉริยะ (Smart School)

โครงการมัลติมีเดียซูเปอร์คอร์ริดอร์ เป็นโครงการที่มาเลเซียหวังว่า จะเป็นหนึ่งในโลก ในการที่ช่วยให้องค์กรต่างๆ ของโลกได้ทดสอบข้อจำกัด ของเทคโนโลยีและเตรียมตัวเพื่ออนาคต ด้วยขนาดของพื้นที่สีเขียวที่เรียกว่า corridor ที่มีความกว้าง 15 กิโลเมตร และความยาว 50 กิโลเมตร จาก จุดศูนย์กลางของกัวลาลัมเปอร์ (The Kuala Lumpur City Centre : KLCC) ไปถึงท่าอากาศยานระหว่างประเทศ (The Kuala Lumpur International Airport : KLIA)

มีการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 2 แห่ง คือ บุตรจายา (Putrajaya) อัน เป็นที่ตั้งแห่งใหม่ของรัฐบาลภายใต้แนวคิด รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government) และไซเบอร์จายา (Cyberjaya) ซึ่งเป็นเมืองอัจฉริยะ ด้วยอุตสาหกรรมสื่อประสม ศูนย์การวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสื่อ ประสม และเป็นสำนักงานใหญ่สำหรับนานาชาติที่ต้องการจะติดต่อกับ การค้าและอุตสาหกรรม โดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสม

โครงการโรงเรียนอัจฉริยะ (Smart school) โรงเรียนอัจฉริยะมี เป้าหมายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนในมาเลเซียเปลี่ยนสภาพอย่างรวดเร็วทั้งระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ คือ

- (1) พัฒนานักเรียนรอบด้าน สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ
- (2) ให้โอกาสแก่นักเรียนในการพัฒนาพลังและความสามารถเฉพาะตัว
- (3) ผลิตแรงงานที่เป็นนักคิดและมีความสามารถด้านเทคโนโลยี

(4) จัดการศึกษาให้เป็นประชาธิปไตย

(5) เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

ยุทธศาสตร์ของการดำเนินงาน

(1) พัฒนานักเรียนด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ : โดยมีหลักสูตรแบบกว้าง สอนภาษาและค่านิยมตลอดหลักสูตร เน้นทักษะการคิด

(2) พัฒนาจุดแข็งและความสามารถของนักเรียน : โดยวิชาเลือก ในหลักสูตร เน้นการศึกษาในระดับลึกแบบบูรณาการ

(3) ผลิตแรงงานที่มีความสามารถในการคิดและสร้างเทคโนโลยี : สอนวิธีคิดตลอดหลักสูตร ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

(4) จัดการศึกษาที่เป็นประชาธิปไตย ให้ความเสมอภาคในโอกาส การเรียนรู้ ยอมรับความแตกต่างด้านความสามารถ รูปแบบ และ ความเร็วของการเรียนรู้ของนักเรียน

(5) เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย : สร้างความตระหนัก เกี่ยวกับโรงเรียน บริการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยี ให้โอกาสผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารโรงเรียน

เพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด ได้มีการจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียน ดังนี้

(1) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (Teaching – Learning Materials (T-L) เน้น 4 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พัฒนาคู่กับวิธีสอน มีวิธีการประเมินผล ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน โดยมีโมดูลการฝึกอบรมและโปรแกรมการฝึกอบรมครุต้นแบบ

(2) ระบบประเมินผล (Assessment System) มีชุดการประเมินและ Learning – Time Database (LTDB) ซึ่งบันทึกผลการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของนักเรียน ทั้งนี้ ต้องมีการฝึกอบรมและออกใบรับรองผู้ปฏิบัติงาน

(3) ระบบการจัดการ (Management System) กำหนดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เชื่อมโยงกับโรงเรียนในโครงการหลายด้าน เช่น การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ระบบการประเมิน และศูนย์ข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีโมดูลการฝึกอบรมผู้บริหารและผู้ฝึกกลุ่มผู้บริหาร

(4) โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี (Technology Infrastructure) กำหนดฮาร์ดแวร์ LAN ในโรงเรียนนาร่อง 79 โรงเรียน เพื่อสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดการและการประเมิน ซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อประโยชน์ในการเชื่อมต่อกันได้

(5) ระบบบูรณาการ (Systems Integration) กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของผู้ออกแบบระบบบูรณาการ ทั้งระบบ Smart School ซึ่งกำหนดให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการติดตั้ง ตรวจสอบ และรับบริการ ทั้งสื่อการเรียนการสอน ระบบการจัดการ ระบบการประเมิน โครงสร้างพื้นฐานและ

ฮาร์ดแวร์ และการจัดการเครือข่าย โดยมีการฝึกอบรมผู้บริหารระบบ และ เครือข่ายยุทธศาสตร์การสนับสนุนครูและครูใหญ่ รวมทั้ง WAN

เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นผู้ให้อำนาจเบื้องต้นในการพัฒนา นโยบายเหล่านี้ โดยได้รับการสนับสนุนโดยคน ทักษะ นโยบายและ กระบวนการที่เหมาะสม ในปัจจุบันมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น 7,000 โรงเรียน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย 1,500 โรงเรียน โดย รัฐบาลจะทำให้โรงเรียนทั้งหมดเป็นโรงเรียนอัจฉริยะในปี 2553 ข้อมูล เดือนมกราคม พ.ศ. 2542 มีโรงเรียนอัจฉริยะประมาณ 90 โรงเรียน

3.2.2 ด้านการวิจัยและพัฒนา

ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นยุทธศาสตร์หลักในการ พัฒนาประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาในองค์กรชั้นนำ เช่น สถาบันการวิจัยสาธารณะ และมหาวิทยาลัย โดยการสร้างกลุ่มวิจัยและ พัฒนาในเอเชียที่เน้นงานระหว่างประเทศ โดยการผลักดันของรัฐบาลที่ เข้มแข็งและเป็นหลักประกันได้ดี ทั้งนี้คาดว่า MSC จะเป็นผู้นำงาน วิจัยพัฒนาในเอเชียเข้าสู่ยุคของสารสนเทศ ด้วยเงินทุน 1 พันล้าน RM ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โดยมีองค์กรที่จัดอยู่ใน กลุ่มวิจัยและพัฒนาภายใต้ MSC ดังนี้

■ **มหาวิทยาลัยสี่ประสาน** จะตั้งอยู่ในไซเบอร์จายา พร้อมด้วยกำลัง คนที่ต้องการสำหรับการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่อยู่ ใกล้เคียง เช่น มหาวิทยาลัยบุตรมาเลเซีย วิทยาลัยแห่งชาติมาเลเซีย สถาบัน

เทคโนโลยีมารา วิทยาลัยเทเลคอมมาเลเซีย เป็นต้น

■ สถาบันไมโครอิเล็กทรอนิกส์แห่งมาเลเซีย (The Malaysian Institute of Microelectronics System : MINOS) มีโครงการวิจัยและพัฒนาที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีชิ้นส่วนเล็กๆ และการทดสอบการสื่อสารบรอดแบนด์

■ สวนเทคโนโลยีแห่งมาเลเซีย (The Technology Park Malaysia : TPM) ที่ตั้งอยู่ใน MSC ด้วยความคาดหวังที่จะสนับสนุนเทคโนโลยีขั้นสูง โดยการให้ความสะดวกในการบ่มเพาะให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสื่อประสมในหน่วยงานที่อยู่ในสวนประมาณ 40 หน่วยงาน

4. สรุป

มาเลเซียมีความต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบภายในปี ค.ศ. 2020 ดังนั้นมาเลเซียจึงจำเป็นต้องหาแนวทางและนวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งการสร้างและการฝึกฝนทักษะของประชาชน เพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ในการพัฒนาศักยภาพคนของมาเลเซีย เน้นการพัฒนาทั้งระบบในภาพรวมของประเทศ ด้วยการปฏิรูปการศึกษา และในส่วนที่ทำทลายต่อศักยภาพของคนในชาติ ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและการพัฒนา ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญคือ เพิ่มความ

สามารถของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ และสร้างสถาบันใหม่โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ ช่างเทคนิค และวิศวกรรม เสริมสร้างระบบการเผยแพร่ความรู้ให้เข้มแข็ง ขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับชั้น ขยายสถาบันอุดมศึกษาเพื่อผลิตแรงงานระดับผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งปรับปรุงการบริหารการเงิน และการดำเนินงาน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และควบคุมมาตรฐานการศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศใช้วิธีการพัฒนาพื้นที่หนึ่งของประเทศให้มีการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายก่อน จะมีการขยายผลไปทั่วประเทศ มีโครงการโรงเรียนอัจฉริยะเป็นหนึ่งในโครงการหลักที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถ “คนรุ่นใหม่” ให้ก้าวทันกับยุคโลกาภิวัตน์ ในโรงเรียนอัจฉริยะจะมีระบบการสอน และการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้ผู้สอน ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยน และปฏิสัมพันธ์

บทสรุปวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคนของประเทศที่คัดสรร

บทเรียนที่ได้จากการศึกษาเป้าหมาย การดำเนินงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาของ 6 ประเทศ อันได้แก่ สิงคโปร์ เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และมาเลเซีย ในภาพรวมจากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะแสวงหายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพคนของแต่ละประเทศเพื่อการสร้างฐานรากที่มั่นคงต่อ

การพัฒนาประเทศนั้นๆ การดำเนินงานที่ทุกประเทศ ทำเหมือนกันหมด คือ **การปฏิรูปการศึกษา** โดยเฉพาะบางประเทศที่ทรัพยากรบุคคลเป็นที่ยอมรับ เช่น สิงคโปร์ เกาหลี และญี่ปุ่น ทำการปฏิรูปการศึกษาเป็นประจำและสม่ำเสมอ โดยถือว่า **การปฏิรูปการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาศักยภาพของคนให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงและความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ**

ยุทธศาสตร์ที่แต่ละประเทศใช้มีทั้งที่สอดคล้องตรงกัน และแตกต่างกัน โดยสรุปได้ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้ การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ การปฏิรูปการศึกษาใน 4 เรื่องหลัก ได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และฝึกอบรม การปฏิรูปอุดมศึกษา และการศึกษาดลอดชีวิต นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการปฏิรูปด้านอื่นๆ อันได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านความเป็นนานาชาติ

1. **การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์** ทั้ง 6 ประเทศ จะมีเป้าหมายและ/หรือวิสัยทัศน์ที่มุ่งไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาประเทศโดยรวม เป้าหมาย/วิสัยทัศน์ของแต่ละประเทศ สรุปได้ดังนี้

สิงคโปร์ : “โรงเรียนนักคิด ชาติแห่งการเรียนรู้”

เวียดนาม : “หลักการโต้แย้ง เหม่ย หรือนโยบายปฏิรูปใหม่
ที่ต้องการยกระดับสติปัญญาของประชาชน

ยกระดับคุณภาพ ส่งเสริมและใช้ประโยชน์จาก
กลุ่มอัจฉริยะ”

เกาหลี : “มุ่งสู่ความเป็นเกาหลีใหม่ในศตวรรษที่ 21 ด้วย
ระบบการศึกษาแบบใหม่ที่เป็นระบบเปิดและเป็นการ
ศึกษาตลอดชีวิต”

ญี่ปุ่น : “สังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21”

จีน : “นโยบาย 4 ทันสมัย ได้แก่ การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเกษตรกรรม
และด้านความมั่นคง”

มาเลเซีย : “วิสัยทัศน์ 2020 การเสริมสร้างความสามัคคีและมี
ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และเป็นระบบ”

2. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

ทุกประเทศที่ศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาหลาย
ประเทศมีการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ในการปฏิรูป
การศึกษานั้น มียุทธศาสตร์ที่เน้นโดยสรุป 4 เรื่องหลัก คือ 1) การจัดการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การอาชีวศึกษาและฝึกอบรม 3) การอุดมศึกษา และ
4) การศึกษาตลอดชีวิต

2.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 6 ประเทศให้ความสำคัญใน 2
เรื่องหลัก คือ (1) การจัดการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึง และ (2) การจัดอย่าง

มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ใช้คือ การจัดในรูปแบบที่หลากหลาย และการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบต่างๆ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัด ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพนั้น พบว่า ทุกประเทศมีการปรับหลักสูตรและตำราเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลง 3 ใน 6 ประเทศ มีการปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาและยกระดับอาชีพครู และมาตรฐานการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานดังกล่าวกับประเทศไทย พบว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวสอดคล้องกับของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม มียุทธศาสตร์ที่ประเทศควรนำมาพิจารณา คือ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษของประเทศเวียดนาม และการปฏิรูปโรงเรียนของประเทศสิงคโปร์ เกาหลี และมาเลเซีย

ตารางที่ 1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. ปรับหลักสูตรและตำราเรียนให้ทันสมัยอยู่เสมอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดการศึกษาอย่างทั่วถึง : รูปแบบหลากหลาย/ เครือข่ายการศึกษาทางไกล	✓			✓	✓	✓	✓
3. พัฒนาและยกระดับอาชีพครู	✓	✓	✓	✓			
4. ปรับโครงสร้างการศึกษาทั้งระบบ	✓		✓		✓		
5. จัดทำกฎหมาย ระเบียบส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา		✓		✓		✓	
6. ปฏิรูปโรงเรียน : ทันสมัย เทคโนโลยี	✓		✓			✓	
7. มาตรฐานการศึกษา		✓		✓	✓		
8. ส่งเสริมเด็กปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ	✓						

2.2 การอาชีวศึกษาและฝึกอบรม ทั้ง 6 ประเทศให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม และมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องตรงกัน คือ ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม การต่อเชื่อมระหว่างสายอาชีวศึกษากับการอุดมศึกษา โดยเฉพาะสิงคโปร์และเกาหลี ให้การอาชีวศึกษาเรียนได้ถึงระดับปริญญา มีการปรับปรุงและออกกฎหมายอาชีวศึกษา จัดตั้งสถาบันฝึกอบรม และมีมาตรการจูงใจภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม ดังสรุปตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

การอาชีวศึกษาและฝึกอบรม	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. ภาคเอกชนมีบทบาทเป็นผู้นำในการฝึกอบรม	✓	✓		✓	✓	✓	
2. ปรับปรุงและออกกฎหมายอาชีวศึกษา	✓				✓		✓
3. ตั้งสถาบันเทคนิคศึกษา/สถาบันฝึกอบรม	✓					✓	✓
4. มีระบบคุณวุฒิวิชาชีพ	✓		✓		✓		
5. การอาชีวศึกษาเรียนได้ถึงระดับปริญญา			✓				✓
6. มีกองทุนพัฒนาทักษะอาชีพ	✓		✓				
7. ความต่อเนื่องระหว่างสายอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา				✓			
8. ปรับหลักสูตรหลากหลายและยืดหยุ่น		✓					
9. มีหน่วยงานกลางในการวางแผนพัฒนากำลังคน			✓				
10. มีมาตรการจูงใจเอกชนเป็นรูปธรรม			✓				

2.3 การอุดมศึกษา จากประเทศที่ศึกษา 6 ประเทศ พบว่า มี 3 ประเทศที่เด่นในการพัฒนาการอุดมศึกษา คือ ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น และ มาเลเซีย โดยมียุทธศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ความเป็นอิสระของ มหาวิทยาลัย ปรับปรุงคุณภาพและการจัดการอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ปรับระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนต่อ จัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และเปิดกว้าง สำหรับบุคคลทั่วไป สร้างความเป็นนานาชาติให้กับมหาวิทยาลัยสรุปได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การอุดมศึกษา

การอุดมศึกษา	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย			✓	✓			✓
3. ปรับระบบการรับนักศึกษาเข้าเรียนต่อ			✓	✓			✓
4. จัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และเปิดกว้างสำหรับบุคคลทั่วไป				✓		✓	
5. สร้างความเป็นนานาชาติ						✓	
6. สร้างเสถียรภาพทางการเงินแก่สถาบัน						✓	

2.4 การศึกษาตลอดชีวิต จาก 6 ประเทศที่ศึกษา ประเทศที่เด่นในเรื่องยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต มี 2 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น และ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะญี่ปุ่น มีกฎหมายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการ ตั้งแต่ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น มีแผนพิมพ์เขียวการส่งเสริมการเรียนรู้

ตลอดชีวิต ที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีชุมชนต้นแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น มุ่งให้ทุกหน่วยงานทุ่มเทสรรพกำลังเพื่อการรู้หนังสือของประชาชน จัดโปรแกรมการฝึกอบรมในสถานที่ทำงาน จัดตั้งเครือข่ายการศึกษาผู้ใหญ่ในชนบท

3. การปฏิรูปด้านอื่นๆ

การปฏิรูปด้านอื่นๆ รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านความเป็นนานาชาติ

3.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากข้อมูล 6 ประเทศที่ศึกษาพบว่า 4 ประเทศที่เด่นด้านนี้ได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลี จีน และญี่ปุ่น ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันของทั้ง 4 ประเทศ คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์/แผนพัฒนาระยะยาว การเพิ่มงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา การจัดตั้งสถาบันเพื่อการวิจัยและประยุกต์ใช้ รวมทั้งการสร้างผลผลิต การยกย่องและให้รางวัลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างความเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ โดยสรุปตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. จัดทำแผนยุทธศาสตร์/แผนพัฒนายาว	✓		✓	✓	✓		
2. เพิ่มงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา	✓		✓	✓			
3. จัดตั้งสถาบันเพื่อการวิจัยและประยุกต์ใช้		✓				✓	
4. การยกย่องและให้รางวัลด้าน S&T	✓			✓			✓
5. การสร้างความเชื่อมโยงในระดับนานาชาติ	✓		✓				
6. ส่งเสริมธุรกิจต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา S&T					✓		
7. สร้างแหล่งการเรียนรู้ทางด้าน S&T	✓		✓	✓			✓

3.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากข้อมูลการศึกษา พบว่า มี 3 ประเทศที่เด่นด้านนี้ คือ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และญี่ปุ่น ทั้ง 3 ประเทศมียุทธศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันมาก ตั้งแต่การจัดทำแผนระดับชาติ โดยเฉพาะมาเลเซียจัดทำเป็นวาระการประชุมแห่งชาติ มีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนามนุษย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการเฉพาะ และที่สำคัญคือ ได้มีโครงการนำร่องเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น โครงการ Smart School โครงการ EXE นอกจากนั้น ยังเน้นการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ระบบการประเมิน และระบบการจัดการเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 5 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. จัดทำแผนระดับชาติ	✓			✓		✓	✓
2. ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน	✓			✓		✓	✓
3. พัฒนากำลังคนด้าน IT	✓			✓		✓	
4. มีโครงการนำร่องปฏิรูปโรงเรียน				✓		✓	
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ระบบการประเมิน และระบบการจัดการ	✓			✓		✓	
6. สร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์ท้องถิ่น	✓						

3.3 ด้านการวิจัยและพัฒนา 5 ประเทศใน 6 ประเทศที่ศึกษา พบว่าให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาค่อนข้างสูง โดยใช้เป็นฐานสร้างความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในสาขาต่างๆ อย่างหลากหลาย ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกัน คือ การทำวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย ภาคอุตสาหกรรม และเอกชน รวมทั้งการทำวิจัยในระดับนานาชาติ การทุ่มเทงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 6 ด้านการวิจัยและพัฒนา

ด้านการวิจัยและพัฒนา	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. R&D เชื่อมโยงการผลิตและการพัฒนาประเทศ	✓		✓	✓	✓	✓	
2. การทำวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย ภาคอุตสาหกรรมและเอกชน	✓		✓		✓	✓	
3. การทำวิจัยในระดับนานาชาติ	✓		✓		✓	✓	✓
4. การสนับสนุนงบประมาณ R&D	✓		✓	✓	✓	✓	
5. แผนวิจัยและพัฒนาในระดับชาติ	✓				✓		

3.4 ด้านความเป็นนานาชาติ จากข้อมูลที่ศึกษา พบว่าประเทศสิงคโปร์และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้มียุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ที่ก้าวหน้าไปกว่าประเทศอื่นในเรื่องของความเป็นสากล หรือความเป็นนานาชาติ ด้วยยุทธศาสตร์ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้วัฒนธรรมชาติอื่นๆ ของประเทศญี่ปุ่น และการประกาศประเทศเป็นศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศสิงคโปร์

4. ตารางสรุปเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนแต่ละด้าน
ที่เด่นของแต่ละประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน	สิงคโปร์	เวียดนาม	เกาหลี	ญี่ปุ่น	จีน	มาเลเซีย	ไทย
1. การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ประเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
2. การปฏิรูปการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. การปฏิรูปด้านอื่น ๆ							
3.1 ด้าน R&D	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
3.2 ด้าน S&T	✓	-	✓	✓	✓	-	-
3.3 ด้าน ICT	✓	-	-	✓	-	✓	-
3.4 ด้านความเป็นนานาชาติ	✓	-	-	✓	-	-	-

เมื่อนำยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนของแต่ละประเทศที่ศึกษามาเปรียบเทียบให้เห็นในภาพรวมดังตารางข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า ประเทศที่ได้ระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับต้น ๆ จากการจัดอันดับการพัฒนามนุษย์ของ UNDP และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของมนุษย์ของ IMD เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีนั้น ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปด้านอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ควบคู่ไปกับการปฏิรูปการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความเป็นนานาชาติ ตามลำดับ

นอกจากนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ประเทศมาเลเซีย จีน และ เวียดนาม กำลังมุ่งที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับการพัฒนายุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ถ้าประเทศไทยต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้านศักยภาพ ของคนเช่นเดียวกับ ประเทศต่างๆ นั้น ประเทศไทยควรที่จะต้องให้ความสำคัญ ทำการศึกษา อย่างจริงจัง ถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และ เหนือสิ่งอื่นใด คือ ความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ของประเทศ การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งการปฏิรูปด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา ด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 4

**การพัฒนาศักยภาพคน : ข้อเสนอจาก
การประชุมระดับสูง APEC**

ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงกับประเทศไทยกำลังดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของคน ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 3 อยู่ นั่น เรื่อง การพัฒนาศักยภาพคน ก็ได้รับความสำคัญและนำขึ้นเป็นหัวข้อสำหรับการประชุมในระดับองค์การภูมิภาค โดยได้มีการศึกษาและให้ความสำคัญอย่างจริงจัง จนหยิบยกขึ้นมาเป็นหัวข้อหลักของการประชุม ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา

1. ความเป็นมา

ในการประชุมรัฐมนตรีเอเปค ครั้งที่ 12 และการประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ 8 ณ ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2543 ประเทศบรูไนได้นำประเด็นเรื่องการพัฒนาศักยภาพคนมาเป็นประเด็นสำคัญของการประชุม โดยได้เสนอเอกสาร “ข้อริเริ่มเกี่ยวกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของคนในกรอบเอเปค (New Initiative on Human Capacity Building : Meeting the Needs of the 21st Century) ให้ที่ประชุมพิจารณารับรอง ซึ่งที่ประชุมได้ให้การรับรองและได้ให้ความเห็นชอบให้รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและรัฐบาลประเทศบรูไนร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับสูงเกี่ยวกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของคน (High Level Meeting on Human Capacity Building) ระหว่างวันที่ 15-16 พฤษภาคม 2544 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

หัวข้อหลัก (Theme) ของการประชุม คือ “New Economy, New Strategy : Cooperation and Innovation to Building Human Capacity for Common Prosperity” โดยมีเป้าหมายเพื่อระดมสมองจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาคนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ เกี่ยวกับทิศทางการดำเนินการด้านพัฒนาศักยภาพคนที่เป็นรูปธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของคนสำหรับเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) บนพื้นฐานสังคมความรู้ (Knowledge Society) และนำผลการประชุมเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีและผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ซึ่งจะมีการประชุมที่นครเซี่ยงไฮ้ในเดือนตุลาคม 2544

ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย รัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาคน และผู้บริหารระดับสูงจากภาคการศึกษา ฝึกอบรม ภาครัฐและภาคธุรกิจ จากสมาชิกเอเปคทั้ง 21 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี บรูไน มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง จีนไทเป เม็กซิโก ปาปัวนิวกินี ชิลี รัสเซีย เปรู และเวียดนาม จำนวนประมาณกว่า 500 คน

2. การพัฒนาศักยภาพคน : ข้อเสนอจากการประชุม

2.1 การประชุมเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของคน (Human Capacity Building)” ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอนที่เกี่ยวข้องกัน โดยเริ่มต้นที่หัวข้อ “ความท้าทายของระบบเศรษฐกิจใหม่” “ยุทธศาสตร์ทางเลือกที่มุ่งเน้นการเข้า

ถึงประชาชนอย่างทั่วถึง” ไปจนถึง “การพัฒนานโยบายใหม่ที่ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน/อุตสาหกรรม และ ภาคการศึกษา/ฝึกอบรม” และจบที่หัวข้อ “ก้าวต่อไปของประเทศสมาชิก เอเชียแปซิฟิก” ในการผลักดันมาตรการต่าง ๆ ในการพัฒนาศักยภาพของคน

2.2 ในแต่ละหัวข้อที่กล่าวข้างต้น มีการแสดงถ้อยแถลงจากภาครัฐ เอกชน/อุตสาหกรรม และภาคการศึกษา/มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ และที่กำลังดำเนินงานด้านการพัฒนาขีดความสามารถของคนที่เป็นแบบ ไตรภาคี เพื่อรองรับกับกระบวนการโลกาภิวัตน์และสังคมเศรษฐกิจใหม่ โดย อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือให้สามารถขยาย บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

2.3 ประเด็นสำคัญหลัก ๆ จากการประชุมสรุปได้ดังนี้

2.3.1 สิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อ ความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตของสังคมเศรษฐกิจใหม่ โดยมีหัวใจ สำคัญอยู่ที่การพัฒนาขีดความสามารถของคน ซึ่งบริบทดังกล่าวเป็นทั้ง ความท้าทายและเป็นทั้งโอกาสของทุกประเทศ ดังนั้น ประเทศสมาชิกจะ ต้องร่วมมือกันสร้างให้ทุกฝ่ายเกิดความตระหนักและเตรียมความพร้อมที่ จะเผชิญกับความท้าทายที่กล่าวถึงและช่วงชิงโอกาสที่เกิดขึ้น ด้วยการ พัฒนาศักยภาพของคนด้วยวิธีการใหม่ ๆ และมีความคุ้มค่าสูงสุด สังคม เศรษฐกิจใหม่จึงต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้มากขึ้น เป็นสังคมที่ประกอบ ด้วยคนที่มีความรู้ มีทักษะ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณภาพ มิฉะนั้นประเทศ

ที่จะได้รับประโยชน์ในสังคมเศรษฐกิจใหม่มากที่สุดก็คือ ประเทศที่พัฒนา
เข้มแข็งแล้วเป็นส่วนใหญ่

2.3.2 การพัฒนาขีดความสามารถของคนเป็นหัวใจและเป็นกุญแจ
ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับสังคมเศรษฐกิจใหม่ จึง
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางโครงสร้างรากฐานให้คนทุกคนมี**โอกาส**
ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคม
เศรษฐกิจใหม่ที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น การศึกษาทั้งในระบบและ
นอกระบบ รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่มี
การวางเป้าหมาย และการดำเนินงานร่วมกันหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ
ภาคเอกชน/อุตสาหกรรม และภาคการศึกษา และความร่วมมือระหว่าง
ประเทศ ให้การพัฒนาคนมีทักษะที่เหมาะสมและมีคุณภาพในทุกระดับ
ของการประกอบสัมมาอาชีพ ดังนั้น การจัดการศึกษาและฝึกอบรมจึง
จำเป็นต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย มีความร่วมมือกันหลายฝ่าย และเปิด
โอกาสให้คนทุกคนเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง เป็นการพุ่มพักและ
เตรียมคนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ มีการเลื่อนไหลแลกเปลี่ยนร่วมมือใน
การใช้คนในภูมิภาคและในระดับนานาชาติ ดังนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนา
ควรฉกฉวยโอกาสพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Leap Frogging) เป็นการเดินทาง
ลัดแทนการพัฒนาในขั้นตอนตามรูปแบบเดิม เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็น
สังคมข้อมูลข่าวสาร สังคมการเรียนรู้ ทำให้ไม่มีมิติทางด้านเวลาและ
ระยะเวลาเข้ามาเป็นอุปสรรค

2.3.3 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (partnerships) ในการพัฒนาขีดความสามารถของคนนั้น มีการนำเสนอบทบาทของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการพัฒนาคน โดยมีตัวอย่างของภาคเอกชนที่ร่วมจัดการฝึกอบรมช่างฝีมือ เช่น กรณีของศูนย์ฝึกอาชีพที่ปิ่นัง ประเทศมาเลเซีย บทบาทของบริษัทข้ามชาติในการฝึกทักษะให้กับแรงงานของสถานประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งเท่ากับเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีและเป็นการสร้างศักยภาพให้บริษัทเล็กสามารถรับช่วงงานจากบริษัทใหญ่ได้

2.3.4 การขับเคลื่อนเรื่องการพัฒนาศักยภาพของคนในอนาคต โดยเริ่มจากการเสนอข้อสรุปของการประชุมนี้ (Beijing Initiative on APEC Human Capacity Building) ให้ที่ประชุมผู้นำ APEC ให้การรับรองและกำหนดให้ประเทศต่างๆ ของเอเปครับไปดำเนินการ ตลอดจนเร่งรัดการพัฒนาความสามารถของคน เพื่อส่งเสริมการเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งหมายถึงความเจริญทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกต่อไป ทั้งนี้ สมาชิกเอเปคเองต้องขยายช่องทางความร่วมมือ และสำรวจแนวทางความร่วมมือใหม่ ๆ โดยยึดหลักการของผลประโยชน์ร่วมกัน การเกื้อกูลและแบ่งปันทรัพยากรซึ่งกันและกัน รัฐบาลจะต้องสร้างกฎ ระเบียบที่ชัดเจน โปร่งใสในการใช้ market oriented approach ระบบตลาดเปิดเสรียังเป็นอีกปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของคน เพราะเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหลของบริการและข้อมูลข่าวสาร การร่วมมือและเกื้อกูลกันด้านการศึกษาและการฝึก

อบรมทักษะที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ เอเปคจะมีความสำคัญในการลดช่องว่างของความแตกต่างทางเทคโนโลยีด้วยการใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและทรัพยากรในภูมิภาค โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวปฏิบัติ และนโยบายร่วมกัน

2.4 แนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถของคน

2.4.1 ให้ความสำคัญในลำดับต้นกับการพัฒนาขีดความสามารถของคน โดยผนวกเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและคน

2.4.2 ส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของกำลังคนในระดับและสาขาต่าง ๆ รวมถึงทักษะการประกอบการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการศึกษา ฝึกอบรมในลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4.3 ลดช่องว่างของความแตกต่างทางเทคโนโลยี (bridge the digital divide) ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศสมาชิก โดยขยายโอกาสในการเข้าถึงบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างกว้างขวางและเปลี่ยนสถานะ “digital divide” ให้เป็น “digital opportunities”

2.4.4 ส่งเสริมและขยายเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคการศึกษา/ฝึกอบรม และภาคธุรกิจเอกชน/อุตสาหกรรม

2.4.5 ขยายช่องทางความร่วมมือระหว่างสมาชิกเอเปค ร่วมสำรวจแนวทางความร่วมมือแบบใหม่ๆ และดำเนินกิจกรรมบนหลักการ

ของผลประโยชน์ร่วมกัน การถือกุญแจและแบ่งปัน

3. สรุปข้อเสนอ Beijing Initiative

ในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการเสนอเอกสารชื่อ Beijing Initiative on APEC Human Capacity Building ซึ่งเป็นข้อริเริ่มที่ได้กำหนดกรอบนโยบายว่า จะส่งเสริมการขยายบริการ Internet ให้เข้าถึงประชาชนในสมาชิกเอเปค ภายในปี ค.ศ. 2010 และเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการ Internet เป็น 3 เท่า ภายในปี ค.ศ. 2005 สารสำคัญของ Beijing Initiative มีดังนี้

3.1 Challenges Ahead : Moving from Old to New for Stakeholders

การส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาขีดความสามารถของคนระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ได้แก่ รัฐบาล ภาคธุรกิจและภาคการศึกษา ผูกอบรม จะช่วยให้เอเปคสามารถสนองต่อความท้าทายของระเบียบเศรษฐกิจใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจทุกขนาดตั้งแต่บริษัทระหว่างประเทศจนถึงสถานประกอบการขนาดเล็กและธุรกิจระดับครอบครัวจะต้องพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากภาคเศรษฐกิจโลก ปัจเจกบุคคลจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะของตนอย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจะต้องกำหนดแนวคิดใหม่ในการพัฒนาเพื่อยกระดับขีดความสามารถของคน โดยสิ่งที่จำเป็นจะต้อง

ดำเนินการ คือ การลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ (Bridge the digital divide) และเปลี่ยน “digital divide” ให้เป็น “digital opportunities”

3.2 Strategic Options : Working to Reach all People

ที่ประชุมได้เสนอแนวทางเพื่อกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถของคน ได้แก่ การกำหนดนโยบายซึ่งส่งเสริมการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และทักษะการประกอบการ (entrepreneurship) การขยายโอกาสเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาการศึกษาให้เป็นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเพิ่มบทบาทและโอกาสสำหรับสตรี การกำหนดกฎระเบียบและมาตรการเพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology – ICT) ประเทศสมาชิกจะต้องให้ความสำคัญในลำดับต้นกับการพัฒนาความสามารถของคน โดยผนวกเข้ากับกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและคน และกำหนดกลยุทธ์ร่วมในการพัฒนาความสามารถของคน

3.3 Innovative Cooperation : Better Policy Approaches

รัฐบาลควรดำเนินนโยบายสนับสนุนและขยายโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษาที่มีอยู่แล้ว สร้างเครือข่ายและภาคีความร่วมมืออย่างกว้างขวาง และยึดหยุ่นระหว่างรัฐบาล ภาคธุรกิจและภาคการศึกษา ฝักอบรม นอกจากนี้ การใช้แนวทางใหม่และยึดหยุ่น

ในการดำเนินความร่วมมือจะช่วยให้สามารถกำหนดความต้องการในการพัฒนาความสามารถของคนได้ดีขึ้น มีนโยบายที่โปร่งใซขึ้น ตลอดจนการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.4 The Way Forward : Calls to Action

ที่ประชุมเรียกร้องให้สมาชิกเอเปคขยายช่องทางความร่วมมือ สํารวจแนวทางความร่วมมือใหม่ ๆ และดำเนินกิจกรรมบนหลักการของผลประโยชน์ร่วม การเกื้อกูลและแบ่งปันทรัพยากรซึ่งกันและกัน รัฐบาลจะต้องสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนและโปร่งใซในการใช้ market – oriented approach ระบบตลาดเปิดระหว่างประเทศก็เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของคน เพราะเอื้อให้เกิดการไหลของบริการและข้อมูลข่าวสาร การร่วมมือและเกื้อกูลกันด้านการศึกษาและบริการทางการศึกษาจะช่วยให้สมาชิกมีการศึกษา ฝึกอบรมและทักษะที่มีคุณภาพสูง นอกจากนั้น เอเปคจะมีบทบาทสำคัญในการลดช่องว่างของความแตกต่างทางเทคโนโลยีด้วยการใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและทรัพยากรในภูมิภาค โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล แนวปฏิบัติ และนโยบายระหว่างกัน

4. บทบาทของประเทศไทยต่อการเพิ่มศักยภาพคนของเอเปค

ปัจจุบันเอเปคให้ความสำคัญและดำเนินการหลายประการเพื่อส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความสามารถของทรัพยากรคน ทั้งนี้ ร้อยละ 40 ของกิจการและโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ

(Economic and Technical Cooperation – ECOTECH) เป็นกิจกรรม และโครงการเพื่อพัฒนาคน

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพคนในเอเปค โดยเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ ที่จะช่วยให้ สมาชิกเอเปคซึ่งมีความหลากหลายในระดับการพัฒนา สามารถได้รับ ประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนโดยเท่าเทียมกัน และบรรลุ เป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาว

ในการนี้ ประเทศไทยได้ให้ความร่วมมือกับเอเปค และได้สนับสนุน กิจกรรมด้านการพัฒนาคนในเอเปคมาโดยตลอด ทั้งในกรอบคณะทำงาน ว่าด้วยการพัฒนาคน และในคณะทำงานตามรายสาขา เช่น โทรรคมนาคม การขนส่ง การประมง ท่องเที่ยว เป็นต้น และได้เป็นผู้ริเริ่มโครงการความร่วมมือด้วย เช่น โครงการ E-commerce Capacity Building ซึ่งศูนย์ เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และ University of Hawaii เป็นผู้ดำเนินโครงการ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะของคณะผู้แทนไทยที่เข้าร่วมประชุม

5.1 รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคน โดย ประกาศเป็นนโยบายและแผน (National Agenda) ว่าการพัฒนา ศักยภาพคนเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศทุกด้าน ซึ่งจำเป็นต้องมีการ จัดการศึกษาและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ รัฐบาลจะต้องพยายาม

เปลี่ยนความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ (digital divide) เป็นโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ (digital opportunity) เพื่อลดช่องว่างความแตกต่างและให้โอกาสของการพัฒนาอย่างเท่าเทียม

5.2 รัฐบาลต้องมีนโยบายและแผนปฏิบัติด้านพัฒนาศักยภาพคนอย่างจริงจังและจะต้องมีการลงทุนรวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนไทยทุกคนให้ไปถึงจุดสูงสุด โดยจะต้องเป็นผู้นำในการวางเครือข่ายพื้นฐานทั้งด้านเทคโนโลยีและการศึกษา นอกจากนี้ รัฐบาลจะต้องคำนึงถึงการจ้างผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้มีงานทำ โดยสร้างทักษะการฝึกวิชาชีพพร้อมกับภาคเอกชน

5.3 รัฐบาลต้องเพิ่มบทบาทและความสำคัญของภาคเอกชนเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศไทย โดยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยใช้สิ่งจูงใจทางภาษีและมีการลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน ลักษณะของการจัดศึกษาและฝึกอบรมมีทั้งแบบโรงเรียนหรือสถาบันของรัฐเป็นผู้จัด สถานประกอบการเป็นผู้จัดโดยภาครัฐให้ทุนสนับสนุนและเอกชนหรือภาครัฐร่วมกันจัดเพื่อให้คนไทยได้รับประโยชน์สูงสุดร่วมกัน

5.4 ควรจัดตั้งองค์กรขึ้นรับผิดชอบและพัฒนาศักยภาพของคนไทย ซึ่งอาจจะหลอมรวมมาจากหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว และยุบรวมเป็นหน่วยงานใหม่เพื่อให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและมีเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านนโยบายและการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ

บทที่ 5

สถานภาพป้องกันและการดำเนินงาน

พัฒนาศักยภาพของคนไทย
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพมนุษย์ และความเป็นผู้นำเป็นประเด็นสำคัญของแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างเช่น APEC ก็ให้เป็นวาระที่มีความสำคัญสูง ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา ศักยภาพของคนในแต่ละชาติ มีแนวทางที่ใกล้เคียงกัน และในการประชุมใหญ่ของ APEC ณ นครปักกิ่ง ได้ทำให้ประเทศต่างๆ และประเทศไทยได้แลกเปลี่ยนความคิด เนื้อหา ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศดังกล่าวไว้แล้วในบทที่ 4

สำหรับประเทศไทยบทเรียนจากการพัฒนาประเทศไทยในอดีต และการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก นำไปสู่การปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศในช่วง 10 ปีนี้ให้หันมาเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ” และยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ความพยายามก้าวแรกคือการกำหนดนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนมีผลให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการพัฒนาคุณภาพของคนไทย

นอกจากแนวทางพัฒนาคุณภาพของคนไทยที่บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวแล้ว จากคำแถลงนโยบาย

ของรัฐบาลต่อรัฐสภาในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ยังแสดงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินยุทธศาสตร์ในการ**สร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ** และมีความเชื่อมั่นว่า “คนไทยยังมีทักษะฝีมือ ความมานะ และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งถ้าได้รับการส่งเสริมและให้โอกาส จะเกิดการใช้พลังในแผ่นดิน ซึ่งเป็นพลังทั้งจากมันสมองของประชาชนและพลังจากการบริหารทรัพยากรของแผ่นดินไทย จะสร้างให้ประเทศไทยกลับขึ้นมาแข็งแกร่งอีกครั้ง ให้คนไทยทุกคนกลับมายืนบนลำแข้งตัวเองได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยอีกครั้งหนึ่ง”

การนำเสนอเอกสารในส่วนนี้ประกอบด้วย สภาพปัจจุบันและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยตามแนวรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ทั้งในส่วนการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปด้านอื่น ๆ มีสาระสำคัญโดยสรุปเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. สถานภาพปัจจุบันการพัฒนาศักยภาพของคนไทย
2. นโยบายและโครงการพิเศษในการปฏิรูปการศึกษา
3. นโยบายและโครงการพิเศษในการปฏิรูปด้านอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย
4. สรุป

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาศักยภาพของคนไทย

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยพิจารณาได้จากปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ (1) การที่ไทยมีกฎหมายเฉพาะด้านการศึกษา คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทและกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาโดยตรง (2) การลงทุนทางการศึกษาในภาครัฐประมาณร้อยละ 25 ของงบประมาณทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของ GNP อัตราการลงทุนทางการศึกษาของไทยจึงมากกว่าประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม จีน อินโดนีเซีย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐไม่ถึงร้อยละ 4 ของ GNP (3) สำหรับปัจจัยด้านครูซึ่งเป็นจุดอ่อนอีกประการหนึ่งของไทย แต่กลับพบว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทุกระดับประถมและมัธยมศึกษาก็ไม่แตกต่างจากประเทศอื่นมากนัก จึงถือได้ว่าไทยได้ลงทุนทางการศึกษาไม่น้อยกว่าประเทศอื่น

ในขณะที่ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาไม่น้อยกว่าประเทศอื่นๆ นั้น กลับพบว่า ผลสำเร็จจากการจัดการศึกษาไม่น่าพอใจ กล่าวคือ ประชากรไทยเกือบร้อยละ 80 ที่อยู่ในชนบทยังมีการศึกษาน้อย และประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป เกือบร้อยละ 70 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่น่าพอใจ พิจารณาจากผลการประเมินผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ในภาพรวมที่ยังต่ำ

กว่าประเทศจีน ไต้หวัน เกาหลี และเวียดนาม มาโดยตลอด สภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาศักยภาพของคนไทย จำแนกระดับการศึกษา ได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเทศไทยได้พยายามเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งให้โรงเรียน ประถมศึกษาที่มีความพร้อมเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ส่งผลให้ปริมาณ นักเรียนที่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น เทียบกับจำนวนประชากร วัยนี้ที่มีปริมาณลดลง จึงทำให้อัตราการเข้าเรียนดังกล่าวสูงขึ้น แต่ในปี 2542 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจเรื่อง “ความต้องการเรียนต่อของ เด็กและเยาวชน การสำรวจข้อมูลทางสังคม พ.ศ. 2542” โดยสำรวจจาก เด็กและเยาวชนอายุ 13-24 ปี จำนวน 13.7 ล้านคน พบว่าเป็นผู้กำลังเล่าเรียน 6.6 ล้านคน ส่วนอีก 7.1 ล้านคนหรือประมาณร้อยละ 52 ออกจากระบบ การศึกษาไปแล้ว สาเหตุหลักพบว่า ร้อยละ 74 ไม่มีทุนทรัพย์เรียน ต้องการ เลี้ยงตนเอง/ครอบครัว ส่วนอีกร้อยละ 10 ไม่สนใจและเห็นว่าไม่มี ประโยชน์ที่จะเรียน อย่างไรก็ตาม เด็กที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ประมาณร้อยละ 28 ยังมีความต้องการเรียนต่อ และร้อยละ 37 ต้องการ ฝึกอบรบวิชาชีพ

การจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรม การศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวง แรงงานและสวัสดิการสังคม และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น จำนวน

ผู้เรียนที่เรียนอยู่ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ ในปี 2542 มีทั้งสิ้น 3.8 ล้านคน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการประมาณ 3.6 ล้านคน สังกัดกระทรวงมหาดไทยประมาณ 3 หมื่น 7 พันคน สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประมาณ 1 แสน 5 หมื่นคน

1.2 สภาพปัจจุบันและปัญหาการอาชีวศึกษา

ประชากรของประเทศไทยในปี 2542 มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 61.8 ล้านคน เป็นกำลังแรงงานร้อยละ 53.7 ของประชากรทั้งหมด หรือมีกำลังแรงงานประมาณ 33.2 ล้านคน มีอัตราว่างงานถึงร้อยละ 3 ของกำลังแรงงานทั้งหมด หรือเกือบ 1 ล้านคน จาก IMD แรงงานไทยมีโอกาสมองงานอยู่ในอันดับที่ 40 และยังพบว่า ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เกือบร้อยละ 70 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานที่คิดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่ำกว่ามาเลเซียเกือบเท่าตัว

1.3 สภาพปัจจุบันและปัญหาการอุดมศึกษา

ภารกิจหลักของการอุดมศึกษามี 4 ประการ ได้แก่ (1) การผลิตบัณฑิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (2) การวิจัยและพัฒนา (3) การบริการทางวิชาการแก่สังคม และ (4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพของคนไทยในส่วนของการผลิตบัณฑิต พบว่า

ประชากรอายุ 17-34 ปีของไทยมีอัตราการเข้าเรียนสู่อัตราระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 19.9 สูงกว่าทุกประเทศ คืออยู่ในอันดับ 1 แต่ในทางกลับกันพบว่า การเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา **ไม่**สอดคล้องกับความจำเป็นในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีอัตราส่วนน้อยกว่าประเทศอื่นๆ พบว่าอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์เพียงร้อยละ 21 ของระดับอุดมศึกษาทั้งหมด ในขณะที่ประเทศอื่นมีอัตราส่วนมากกว่าไทยกว่าเท่าตัว

การอุดมศึกษาที่ไม่ถูกต้องและอ่อนแอทำให้ชาติทั้งชาติอ่อนแอ และส่งผลกระทบต่อกว้างไกลและลึกยิ่งขึ้น ดังนั้น จำเป็นต้องปฏิรูปการอุดมศึกษา ทั้งในการผลิตคุณภาพของคนไทยให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน พัฒนาเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยทำการวิจัยได้ และการบริการทางวิชาการแก่สังคม จากข้อวิเคราะห์และข้อเสนอแนะของศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ที่ได้เสนอไว้ใน “ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา ที่พาประเทศพ้นวิกฤต” วิเคราะห์ปัญหาของอุดมศึกษาหลักหลายประการ ได้แก่ (1) การสอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยที่เป็นการดูมิติเดียวทางด้านความรู้และเป็นความรู้จากการท่องจำ ก่อให้เกิดการทำลายคุณลักษณะอื่นๆ ของการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา (2) การสอนในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพต่ำ (3) ขาดการวิจัยและการจัดการการวิจัยที่ดี และ (4) มหาวิทยาลัยยังไม่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สังคมพึงพอใจ

1.4 สภาพปัจจุบันและปัญหาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ

จากแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 ได้ระบุสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษไว้ว่า การดำเนินงานของโครงการต่างๆ ไม่บรรลุเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ เพราะมีอุปสรรคที่สำคัญคือ

- 1) การไม่รู้ความหมายที่ถูกต้องของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ
- 2) ขาดเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถพิเศษต่าง ๆ
- 3) ขาดองค์ความรู้ที่กว้างและลึกด้านความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นฐานความคิดในการจัดบริการสำหรับเด็กกลุ่มนี้ และขาดแคลนที่ให้ความรู้และเสริมทักษะด้านความสามารถพิเศษ
- 4) ขาดแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่ชัดเจน ทำให้หน่วยงานปฏิบัติทำงานตามที่เห็นสมควรในส่วนของตน และมีผลงานที่เกิดขึ้นมาโดยไม่เหมาะสม
- 5) ขาดองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการพัฒนา การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว
- 6) ขาดครูและบุคลากรที่จะสอนและจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนบ้าน ลังคม ที่เอื้อต่อเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

1.5 สภาพปัจจุบันและปัญหาครูและบุคลากรทางการศึกษา

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด จะไม่ประสบความสำเร็จ หากไม่มีการพัฒนาขีดความสามารถของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดให้ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมสวัสดิการ ให้ขวัญกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูเกียรติ

สถานการณ์ปัจจุบันการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่อเค้าว่าคงไม่สำเร็จ เพราะจาก "ดุสิตโพล" สำรวจทัศนคติของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เมื่อสิงหาคม 2540 ให้ทัศนะว่า ครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีคุณภาพต่ำและต้องเร่งพัฒนา ต่อมาในปี 2543 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ทำการวิจัยสำรวจ เรื่อง การประเมินความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการสอนของครูที่สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลสำรวจครู 39,227 คน จากสถานศึกษาทุกสังกัด 1,671 แห่ง พบว่า

1) ครูมีพฤติกรรมการสอนในระดับดีมาก (เทียบได้กับครูแห่งชาติ/ครูต้นแบบ) ประมาณร้อยละ 7.9 ของครูทั้งหมด

2) โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวผู้เรียนสำคัญที่สุดอยู่ในระดับดีมาก ประมาณร้อยละ 5.6

การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบัน ได้แก่

3) สปศ. ได้ดำเนินงานร่างและปรับแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรวิชาชีพ และกฎหมายองค์กรกลางบริหารงานบุคคล จำนวน 4 ฉบับ ซึ่ง

อยู่ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น

4) สกศ. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานด้านนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ยังมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานน้อย

1.6 สภาพปัจจุบันและปัญหาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปี 2543 ความสามารถในการแข่งขันของไทยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในอันดับที่ 47 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย โดยเกณฑ์ในส่วนของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยในปี 2542 ประมาณร้อยละ 0.18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาในปี 2541 ประมาณร้อยละ 0.2 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งน้อยกว่าประเทศอื่นๆ มาก

ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2543 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลี และจีน เกณฑ์ในด้านโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในอันดับที่ต่ำกว่า 30 ลงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่อยู่ในอันดับที่ต่ำมาก

2. การดำเนินการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาของไทยในช่วงระยะตั้งแต่ 2539 – ปัจจุบัน (2544) มีการดำเนินงานภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

2.1 การดำเนินงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชาชนไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งการจัดการศึกษาระดับนี้ต้องมีความสอดคล้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเด็กปกติ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและมีความต้องการด้านการศึกษาพิเศษอื่นๆ ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้แก่

2.1.1 นโยบายและแผน ได้มีการจัดทำวางแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส 3 กลุ่มเป้าหมาย โดยได้ดำเนินการเสร็จแล้ว 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กเร่ร่อน และเด็ก/เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ส่วนที่อยู่ระหว่างดำเนินการคือ เด็กในพื้นที่ห่างไกล/ทุรกันดาร นอกจากนี้ได้มีการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเพื่อผู้พิการแล้วเสร็จ รวมทั้งได้จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Planning, IEP)

2.1.2 โครงการพิเศษ

1) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กที่อยู่ในเขตยากจนและการเดินทางไม่สะดวกได้มีโอกาสเรียน

ต่อระดับมัธยมศึกษา จึงส่งเสริมให้สถานศึกษาระดับประถมศึกษาทุกสังกัดเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา โดยให้โรงเรียนมัธยมศึกษาใกล้เคียงเป็นโรงเรียนพี่ช่วยโรงเรียนน้อง

2) โครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

โดยความเชื่อที่ว่าความเป็นเลิศไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความช่วยเหลือที่เหมาะสม ผู้ที่มีความสามารถพิเศษต้องการปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา การจัดสถานการณ์ที่ท้าทาย และการกระตุ้นที่เร่งเร้าให้พวกเขาสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดของตนเองได้ โครงการวิจัยนี้จึงพัฒนารูปแบบที่เป็นนวัตกรรมใน 8 สาขาวิชา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ ทักษะความคิดระดับสูง เน้นแนะและจิตวิทยา ความรู้ทั่วไปด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความรู้ในการเผยแพร่และขยายผลต่อไป

3) โครงการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัว กลุ่ม

บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคมอื่นๆ มีส่วนร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลในการดำเนินงานอยู่ระหว่างการศึกษารูปแบบและแนวทางเพื่อประกอบในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยศูนย์การเรียนรู้ต่อไป

4) โครงการวิจัยเกี่ยวกับคนพิการ สำหรับผู้มีความบกพร่อง พิการ

และทุพพลภาพ ได้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ในรูปแบบการเรียนร่วมแบบรวมพลังของเด็กปกติ รวมทั้งกำลังศึกษาองค์

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย สำหรับผู้ด้อยโอกาสแต่ละประเภท

2.2 การดำเนินงานด้านอาชีวศึกษา

2.2.1 นโยบายและแผน

1) นโยบายการพัฒนาแรงงานของรัฐบาล ที่แถลงต่อรัฐสภา ในวันที่จันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 กำหนดแนวทางการพัฒนาและยกระดับแรงงานในส่วนการศึกษาไว้ ดังนี้

นโยบายการพัฒนาแรงงาน ข้อ (1) “ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงานและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยรัฐบาลจะสนับสนุนมาตรการด้านการเงินและการคลัง เพื่อให้การพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงานสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนได้อย่างเหมาะสม และให้แรงงานได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อลดปัญหาการว่างงาน และการอพยพเข้ามาทำงานในเมือง รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น”

นโยบายด้านการศึกษา ข้อ (11) “ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ว่างงาน และผู้สูงอายุ ได้ฝึกงานอาชีพอ่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการอิสระได้”

ข้อ (12) “ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อภาคเกษตร อุตสาหกรรมและภาคบริการรวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ”

2) การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเพื่อวางรากฐานการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ โดยมีเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาของรัฐและเอกชนและสถานประกอบการ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพ ที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติและมีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. อยู่ในระหว่าง การนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2.2.2 การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับกรมอาชีวศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศของสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย ดำเนิน **โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ** โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประเทศไทยได้มีระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งเป็นระบบการวัดสมรรถนะ ในการปฏิบัติงานของบุคคลในสาขาวิชาชีพต่างๆ และใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์การทำงานของบุคคล ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้สามารถเข้าและออกจากระบบการศึกษาได้ทุกช่วงเวลาตามความพร้อมและข้อจำกัดของบุคคล ทำให้การอาชีวศึกษามีลักษณะเป็นระบบเปิด สามารถรับ

บุคคลที่อยู่ในวัยทำงานเข้ารับการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้และทักษะได้ตลอดเวลา

การดำเนินงานในช่วงนี้เป็นการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมประมาณ 4 สาขามาทำการวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมยานยนต์ พลาสติก อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมค้าปลีก ในแต่ละสาขาจะมีตัวแทนจากสภาอุตสาหกรรมร่วมเป็นคณะทำงาน และมีการจัดผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนมาให้ความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ เพื่อให้คณะทำงานได้จัดทำร่างมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับประเทศไทยผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการนี้ คือ จะได้ต้นแบบของการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพใน 4 สาขาอุตสาหกรรมพร้อมจะนำไปเผยแพร่และเป็นตัวอย่างในสาขาอุตสาหกรรมที่เหลือได้นำไปพิจารณาจัดทำเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขา ทั้งนี้ในขั้นตอนการขยายผลจะพยายามให้ภาคเอกชนได้แก่ สภาอุตสาหกรรม เป็นแกนหลักในการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุน

2.2.3 โครงการพิเศษ

โครงการโรงงานแห่งการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกรมอาชีวศึกษา และสภาอุตสาหกรรม ดำเนินโครงการโรงงานแห่งการเรียนรู้ (Learning Factory) โดยมีวัตถุประสงค์จะพัฒนาต้นแบบของการที่สถานประกอบการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรของสถานประกอบการ ทั้งนี้มีการ

จัดหลักสูตร ปวช. ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานประกอบการ และผู้เรียนมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานดีขึ้น ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการนี้คือ แสดงให้เห็นว่าการลงทุนด้านการพัฒนาคนภายในสถานประกอบการ เป็นการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ กล่าวคือ พนักงานได้รับการศึกษาสูงขึ้น โดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนในที่ห่างไกล ไม่ต้องลางานเพื่อไปเรียน และมีโอกาสก้าวหน้าเมื่อสำเร็จการศึกษา สถานประกอบการได้ประโยชน์คือ เมื่อพนักงานมีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้ผลผลิตของบริษัทสูงขึ้น ความสูญเปล่าลดลง และพนักงานมีความรักต่อบริษัทมากขึ้น ส่วนฝ่ายการศึกษาได้รับประโยชน์ในด้านความร่วมมือจากสถานประกอบการ ทั้งในด้านอาคารสถานที่และทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้การฝึกอบรม เป็นการระดมทรัพยากรการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ผลจากการดำเนินโครงการโรงงานแห่งการเรียนรู้ จะได้ต้นแบบของการดำเนินงาน โดยจะแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดให้สถานประกอบการเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้พนักงาน จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างใด บทบาทที่เหมาะสมของรัฐควรเป็นเช่นไร เพื่อจะส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างแท้จริง

2.3 การดำเนินงานการอุดมศึกษา

อุดมศึกษาทำหน้าที่เป็นกลไกระดับมัธยมศึกษาของประเทศและเพิ่มศักยภาพของประเทศในเวทีโลก แต่อุดมศึกษาของไทยอยู่ในภาวะวิกฤต ไม่สามารถจัดทำบทบาทมัธยมศึกษาของสังคมได้ โดยประสบปัญหาวิกฤตทั้งในด้านคุณภาพของบัณฑิต การละลายภารกิจด้านการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ การบริหารจัดการโดยประสิทธิภาพและไม่คล่องตัว รวมทั้งการกระจายโอกาสทางการพัฒนาระดับอุดมศึกษายังมีความเหลื่อมล้ำ การระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายอุดมศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่เป็นธรรม

2.3.1 นโยบายและแผน

ทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดตั้งองค์กรบุคคลเพื่อจัดทำแผนในด้านต่างๆ ได้แก่ แผนปฏิบัติการนำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการ เพื่อให้มีความอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และระบบการประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประสานให้มีการร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของการศึกษาเฉพาะทางซึ่งเป็นการศึกษาที่กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ จัดตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นๆ การปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ การเพิ่มมาตรการและแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย การปรับระบบ การจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้

อุดมศึกษายังต้องเตรียมการรองรับกระแสความต้องการเข้าศึกษาต่อที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมากจากนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

2.3.2 โครงการพิเศษ

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อหานวัตกรรมใหม่ในการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ที่สำคัญได้แก่ระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา ซึ่งสอดคล้องกับ

- นโยบายของรัฐเรื่องวิทยาลัยชุมชน (Community College)
- แผนที่ตั้งอุดมศึกษา (University Mapping)
- รูปแบบมหาวิทยาลัยวิจัย (Research University)
- การพัฒนามหาวิทยาลัยโทรสนเทศ (Virtual University)

2.4 การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด

การปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้กระบวนการศึกษาส่งเสริมให้คนไทยได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สำคัญและวิธีการปฏิรูปการเรียนรู้ มีอยู่ในหมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอกฎหมายหรือกฎกระทรวงใดๆ แต่ก็ยังไม่เกิดผลที่พึงประสงค์ เนื่องจากการดำเนินงานมีลักษณะต่างคนต่างทำ และขาดการประสานงานอย่างเป็นระบบ

2.4.1 นโยบายและแผน

1) **ระดับนโยบาย** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการร่วมกันเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการจัดทำความหมายและองค์ความรู้อันเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้น เพื่อเผยแพร่แนวความคิด ทฤษฎี พร้อมทั้ง ตัวอย่างประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) **พัฒนานโยบายในการยกย่องเชิดชูผู้มีผลงานดีเด่น** ได้มีการค้นหาครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูภูมิปัญญา และครูแกนนำ ผู้ซึ่งมีผลงานการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนตามแนวที่พึงประสงค์ นำมา ยกย่องและส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายผู้นำในการเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย เมื่อค้นพบได้ประมวลประสบการณ์ของครูเหล่านั้นให้ประจักษ์พร้อมทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้และตัวอย่างประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์นั้นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชน อันเป็นการกระตุ้นให้ทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้มากขึ้น

2.4.2 โครงการพิเศษ

การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย โดยการปฏิรูปการเรียนรู้ในส่วนของการศึกษาในระบบ ที่ดำเนินการมาพบว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงทั้งโรงเรียน จึงได้มีการดำเนินโครงการพิเศษ คือ

โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่ง
ในขณะนี้ดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง มีโรงเรียนในโครงการ 253 โรง
ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ทั้งในส่วนของครู การบริหาร
และการประเมินคุณภาพ เพื่อให้ระบบการจัดการศึกษาทั้งระบบนำไปสู่
เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.5 การดำเนินงานปฏิรูปวิชาชีพครู

การปฏิรูปวิชาชีพครูมีภารกิจที่สำคัญแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วน
ของการจัดทำกฎหมาย นโยบายและแผนในการจัดระบบบริหารและการ
จัดการครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา และในส่วนของพัฒนา
ความสามารถของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

2.5.1 นโยบายและแผน

1) ได้มีการหาข้อยุติและร่างกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
ที่สำคัญๆ หลายฉบับ ได้แก่ การจัดตั้งสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และ
ศึกษานิเทศก์ ร่างระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. เป็นต้น

2) มีการศึกษาและจัดทำข้อเสนอระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน
สวัสดิการและสิทธิประโยชน์สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมครู
คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

3) กำลังจัดทำร่างนโยบายและแผนเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาสถาบันผลิตครู

2.5.2 โครงการพิเศษ

1) **โครงการพัฒนาครูแกนนำสู่การเป็นครูต้นแบบ** กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการคัดเลือกครูดีเด่น จากทุกโรงเรียนให้เป็นครูแกนนำ ทำให้ได้ครูแกนนำประมาณ 38,000 คน จากนั้นทุกจังหวัดจะทำการพัฒนาครูแกนนำในจังหวัด โดยฝึกอบรมและการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ

2) **โครงการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้** ดำเนินการโดยการเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน สร้างและพัฒนาเครือข่ายครูผู้มีผลงานวิจัย พร้อมทั้งเผยแพร่และสื่อสารเครือข่าย โดยส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดจะมีโครงการสนับสนุนให้ทุนการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แก่ครูด้วย

2.6 การดำเนินงานด้านมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพภายนอกจะดำเนินการโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.6.1 นโยบายและแผน

1) **คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการ ร่างมาตรฐานการพัฒนาเพื่อ
การประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ซึ่งมาตรฐาน
ดังกล่าวจัดทำเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็น
แนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้
มาตรฐานต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน
ด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

2) **พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่
99 ก ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2543 องค์กรนี้มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน**
ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประ
เมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาทุก
แห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี

2.6.2 โครงการพิเศษ

1) มีโครงการที่จัดทำโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีสถานศึกษาจัด
ทำการวิจัยและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งในรูป
ของการจัดทำแผน การฝึกอบรมบุคลากร การจัดทำเอกสารเผยแพร่ เพื่อ
สร้างความเข้าใจ การจัดประชุม สัมมนาเพื่อเผยแพร่แนวทาง/วิธีการ รวม
ทั้งการดำเนินงานในกลุ่มสถานศึกษานำร่อง

2) มีโครงการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษา เช่น

- มาตรฐานการศึกษาสำหรับคนพิการ
- แนวทางการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา
- กรอบแนวคิดการประกันคุณภาพภายในของการศึกษา
- นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

3. การปฏิรูปด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย

3.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.1 นโยบายและแผน

นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ในวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาภาคการผลิตและบริการ มีจุดเน้น 4 ประการ คือ

(1) เร่งพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในทุกระดับให้มีความเพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ

(2) ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านการวิจัยและการพัฒนา โดยให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

(3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำ สามารถพัฒนาและขยายได้อย่างยั่งยืน

(4) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และให้ความคุ้มครองต่อสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้นโยบายข้อ 4 การพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้านการค้าสินค้าและบริการ ข้อ (1) “ส่งเสริมให้กิจการของไทยสามารถครอบครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่นแล้วนำมาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้สามารถทำการผลิตที่มีความหลากหลายกว่าของเดิม และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อเปิดโอกาสให้นักคิดและผู้ประกอบการไทยพัฒนาภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทย”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำร่าง **นโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทย** ซึ่งคำว่า “วิทยาศาสตร์ศึกษา” หมายรวมถึง วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี จุดมุ่งหมายของการจัดทำนโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทย ก็เพื่อที่จะให้การจัดวิทยาศาสตร์ศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะยาวให้กับประเทศไทย ทั้งนี้ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “วิทยาศาสตร์ศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐาน สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี มีการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาสาระมี

ความทันสมัยและบูรณาการกับชีวิตจริง มีแหล่งการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอ มีการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ศึกษา และการวิจัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคการผลิต โดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งสื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

ในร่างนโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา มีประเด็นข้อเสนอแนะที่สำคัญ 5 ด้าน คือ 1) ด้านโอกาสการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต 2) ศึกษาคุณภาพ ซึ่งครอบคลุมทั้งหลักสูตร ครู การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ มาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา และการวัดและประเมินผล 3) ด้านการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ 4) ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ 5) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคมและสื่อมวลชน

3.1.2 โครงการพิเศษ

1) โครงการจัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทย

โครงการนี้เป็นการนำกรอบนโยบายการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษามาเชื่อมโยงในระดับปฏิบัติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีการประสานแผนงาน/โครงการกับ 9 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีภารกิจและแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ตามกรอบนโยบายฯ ทั้งสิ้น ดังนั้น การวิเคราะห์ภารกิจและแผนงาน/โครงการของทุกหน่วยงานร่วมกันช่วยให้เห็นว่าการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ที่วางไว้ จะต้องมีการประสานงานกันอย่างไร ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา คาดว่าแผนแม่บทฉบับนี้จะช่วยให้ผู้บริหารของประเทศได้มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อไป

2) โครงการโรงเรียนต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

โครงการนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนที่มีกิจกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ดีเด่น เพื่อรับพระราชทานรางวัลในงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการขยายผล จึงได้สนับสนุนให้โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกและได้รับรางวัลไปดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆต่อไป ซึ่งการวิจัยที่ดำเนินการนั้นอาจเป็นการพัฒนา

สื่อการเรียนการสอน การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ดีขึ้น

ขณะนี้ได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ดีเด่นมาแล้ว 2 รุ่น ๆ ละประมาณ 10 โรงเรียนที่กำลังดำเนินการวิจัย โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 12 เดือน เมื่อการวิจัยแล้วเสร็จจะมีการสร้างสื่อ หรือจัดกิจกรรมเพื่อการขยายเครือข่ายไปยังโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

3) โครงการพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีเครื่องมือในการติดตามประเมินผลการจัดวิทยาศาสตร์ศึกษา ซึ่งจากการวิจัยการดำเนินงานของต่างประเทศ พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ มีการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ในลักษณะ Science Education Standards และ Benchmarks for Science Literacy ซึ่งช่วยให้การจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน และเพื่อให้ติดตามได้ตลอดเวลาว่ามาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียน รวมตลอดถึง ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของประชาชนด้านวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไร และสามารถวางแผนและมาตรการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตจาก โครงการนี้ จะเป็นพื้นฐานให้การดำเนินงานของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ และอาจเป็นข้อมูลสำหรับการผลิตและพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีต่อไป

3.2 การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในปัจจุบันหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษาของประเทศทุกหน่วยงานให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology, ICT) มาใช้ในการสร้างและพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ ทั้งงานด้านการบริหาร กระบวนการเรียนรู้ การวิจัย และมีแนวโน้มในการนำไปใช้ในระบบอื่นๆ เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ โดยจัดให้มีอย่างเพียงพอ และให้สามารถเข้าถึงได้ในราคาที่เหมาะสม

การดำเนินการเพื่อนำเทคโนโลยีมาเป็น “เครื่องมือ” เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เชื่อมต่อระบบและซอฟต์แวร์ รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของประเทศไทย พบว่า การพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประสบปัญหาโดยสรุปได้ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โอกาสและการเข้าถึงยังไม่เท่าเทียมกัน ด้านการพัฒนาเครือข่าย มีลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้เกิดความสิ้นเปลือง และใช้งานไม่คุ้มค่ากับการลงทุน คุณภาพด้านหลักสูตร

และสื่อเพื่อการศึกษาอย่างไม่ดีเท่าที่ควร รวมทั้งการขาดครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ

3.2.1 นโยบายและแผน

ในปัจจุบันการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เริ่มมีความชัดเจนในเชิงของนโยบายมาโดยลำดับ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ มาตรา 40 และมาตรา 78 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และนโยบายของรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำร่างแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนภาพรวมเพื่อประสานการดำเนินงานโดยกำหนดวิสัยทัศน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาไว้ว่า ภายในปี 2548 ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ โดยจัดให้มีอย่างเพียงพอ และให้สามารถเข้าถึงได้ในราคาที่เหมาะสม

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในกฎหมายที่สำคัญของไทย ได้แก่

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540** ได้แสดงเจตนารมณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี ในมาตรา 40 ให้มีองค์การของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษาและวัฒนธรรม และในมาตรา 78 ที่เน้นการกระจายโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 9 ซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีสาระสำคัญในการปฏิรูปเรื่องนี้ไว้ 7 มาตรา ได้แก่

- ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ (มาตรา 66)
- ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการจัดสรรคลื่นความถี่ (มาตรา 63)
- รัฐส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำราหนังสือวิชาการ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น ๆ (มาตรา 64)
- พัฒนาศูนย์กลางทั้งด้านการผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 65)
- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ติดตามและประเมินผล (มาตรา 67)
- ให้มีกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 68)
- ให้มีหน่วยงานกลาง (มาตรา 69)

3.2.2 โครงการพิเศษ

1) โครงการเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (National Education Network) เป็นการสร้างระบบเครือข่ายแกนหลัก (Backbone) ให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) เครือข่าย MOENet เป็นเครือข่ายสารสนเทศภายในกระทรวงศึกษาธิการ เชื่อมโยงระหว่างกรม กอง ภายในกระทรวงฯ เพื่อการบริหาร

3) เครือข่าย SchoolNet เป็นเครือข่ายที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต

สำหรับโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา มีสมาชิก 2,312 แห่ง จาก
โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด 5,425 แห่งทั่วประเทศ

4) เครือข่าย UniNet เป็นเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา
ที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวง
มหาวิทยาลัยเข้าด้วยกัน

5) โครงการการเรียนรู้แบบออนไลน์แห่ง สวทช. (NSTDA Online
Learning, NOLP) สวทช. ได้จัดตั้ง NOLP เป็นหน่วยงานให้การศึกษา
ออนไลน์ ที่ถือว่าเป็นองค์กรธุรกิจสามารถเลี้ยงตนเองได้ แต่รักษาคุณภาพ
ทางวิชาการ มีการจัดการศึกษาในลักษณะโรงเรียน/มหาวิทยาลัยเสมือน
(Virtual Institute) เน้นการเรียนรู้แบบตามความสามารถของผู้เรียน

3.3 การดำเนินงานพัฒนาความเป็นนานาชาติ

คุณสมบัติของผู้ที่มี Global Literacy คือ มีความรู้เรื่องของ IT รวม
ทั้งภาษา และวัฒนธรรมนานาชาติ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อ
ความเป็นนานาชาตินั้น นอกจากเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว จะต้อง
พัฒนาความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ และการจัดการศึกษาของไทย
สู่ความเป็นการศึกษาที่เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

3.3.1 นโยบายและแผน

1) **ด้านภาษา** ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการเรียนการ
สอนทุกระดับการศึกษาในโรงเรียนทั่วประเทศ นับตั้งแต่ความต้องการแข่ง
ขันในเวทีโลก ก็มีความต้องการการศึกษาภาษาต่างประเทศมากขึ้น โดย

เฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่เฉพาะแต่เพิ่มศักยภาพแต่ละบุคคลในด้านวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังใช้ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานและลูกค้าชาวต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ ภาษาอังกฤษยังเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ และเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพด้วย ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอนมากขึ้น รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมการเรียนพิเศษ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนมากขึ้นทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชน

นโยบายภาษาของไทยแต่เดิมเน้นการศึกษาภาษาประจำชาติ แต่ในปัจจุบันได้เน้นการศึกษาภาษาต่างประเทศมากขึ้น เช่น ทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศ ณ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 เรื่อง นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่

- ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีระบบการรับนิสิตนักศึกษาโดยตรง (ระบบโควตา) พิจารณาใช้คะแนนในการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษ
- พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ
- ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาปรับปรุงระบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
- ให้มีการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษตามแบบทดสอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาที่สถาบันจัดสร้างขึ้น แต่ไม่ถือเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาเพื่อรับปริญญา

2) ด้านการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค นโยบายการศึกษาโรงเรียนนานาชาติในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรของต่างชาติได้ และเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอุดมศึกษา ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไทยตามหลักสูตรของต่างชาติ แต่ในทางกลับกันสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างการศึกษาของไทยยังไม่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาต่างชาติที่จะมาเรียนหลักสูตรตามที่ไทยกำหนด

3.4 การดำเนินงานพัฒนาการวิจัยและพัฒนา

ประเทศไทยมีสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเป็นหน่วยงานระดับชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางและทิศทางการวิจัยของชาติในสาขาต่างๆ และมีสถาบันกองทุนอุดหนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำงานวิจัยในสาขาต่างๆ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสร้างองค์ความรู้ แก่สังคม และเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งการผลิตและการพัฒนาคุณภาพนักวิจัยในสาขาต่างๆ นอกจากนี้จะมีหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการวิจัยในสาขาวิชาการต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง

3.4.1 นโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จัดทำนโยบายและข้อเสนอด้านการวิจัยเพื่อใช้ประกอบการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดย

จัดทำตามระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุก 5 ปี

3.4.2 โครงการพิเศษ

โครงการกาญจนาภิเษก เป็นการเร่งรัดการผลิตนักวิจัยที่มีคุณภาพ โดยให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาเอก ที่เน้นการวิจัยเป็นหลัก เพื่อขยายการผลิตกำลังคนระดับสูง ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างและระบบการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

4. สรุป

ในช่วงปี 2539 – 2544 ประเทศไทยได้ดำเนินการด้านนโยบาย แผน และการจัดทำโครงการพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวทางและยุทธศาสตร์ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบับผลการศึกษการดำเนินงานของประเทศที่คัดสรร พบว่า การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพของคนไทยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องทั้งใน ส่วนการกำหนดวิสัยทัศน์ ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นคุณภาพของ ผู้เรียนเป็นหลัก และเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องตามความต้องการ ของประชาชนกลุ่มอายุต่างๆ

การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา มีสาระสำคัญครอบคลุมเรื่องต่างๆ ได้แก่

- 1) การยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี
- 2) การปฏิรูปอาชีวศึกษา
- 3) การปฏิรูปอุดมศึกษา

4) การปฏิรูปการเรียนรู้

5) การพัฒนาวิชาชีพครู

6) การพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพ

รวมทั้งได้ทำการปฏิรูปด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทย อันได้แก่

1) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) เทคโนโลยีสารสนเทศ

3) ความเป็นนานาชาติ

4) วิจัยและพัฒนา

การดำเนินงานในเรื่องต่างๆ จัดทำทั้งในด้านกฎหมาย นโยบายและแผน รวมทั้งโครงการพิเศษในด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น แม้จะได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่เสมือนกับการดำเนินการดังกล่าวยังไม่ชัดเจน มีความล่าช้าและยังไม่เห็นผลทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังเช่นในการประชุมสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ในวันที่ 7 มิถุนายน 2544 ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร) เป็นประธาน ได้วิเคราะห์สถานการณ์ภาพการศึกษาของไทยว่ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินงานปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ด้วยมีปัญหาต่อไปนี้

(1) คุณภาพการศึกษาตกต่ำ ไมทันโลก การศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับ Global Literacy คุณภาพครูส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียนที่เน้นวิชาเป็น

ตัวตั้ง ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ขาดความตื่นตัวรู้เท่าทันต่อสภาพแวดล้อม ทั้งในและนอกประเทศ

(2) ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสและการเข้ารับการศึกษา การเข้ารับการศึกษาไม่กว้างขวาง ไม่ทั่วถึง และพบว่าแรงงานอายุ 13 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมถึงร้อยละ 68 จากทั้งหมด 48 ล้านคน คนวัยเรียน 13 - 24 ปี ยังอยู่นอกระบบการศึกษาถึง 7.1 ล้านคน และเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสอายุ 6 - 17 ปี ส่วนใหญ่ยังพลาดโอกาสเข้ารับการศึกษา

(3) การศึกษาแปลกแยกจากสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม การศึกษาแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคม ทั้งการศึกษายังขาดการบูรณาการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

(4) การบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ขาดการวางกลยุทธ์ การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคที่แตกต่างกันของผู้แข่งขัน บริหารรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง มีการจัดองค์กรที่ซ้ำซ้อน สายงาน บังคับบัญชายาว ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรต่ำ ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ขาดการมีส่วนร่วมกับประชาชนและเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยเพื่อความสามารถในการแข่งขันใน
เวทีโลก ได้มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่การดำเนินงานเป็นโครงการ
นำร่องที่ยังไม่ได้ขยายผลให้ทั่วถึง จึงยังประสบปัญหาทั้งในเชิงปริมาณ
และความเหลื่อมล้ำการเข้ารับบริการการศึกษา ปัญหาเชิงคุณภาพที่ยัง
ไม่น่าพอใจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องขยายและปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่ม
คุณภาพให้มากขึ้น โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนา
ศักยภาพของคนไทย

บทที่ 6

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

ขีดความสามารถในการแข่งขัน
ด้านศักยภาพของคนไทย

จากรายงานของ IMD ในบทที่ 2 และจากการศึกษาวิเคราะห์ในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่า ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ล้วนมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา **ศักยภาพของคนในประเทศนั้นๆ ที่ชัดเจน และทุ่มเทดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องไม่ขาดตอน** เช่น ประเทศ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นต้น ถึงแม้ว่าประเทศเหล่านั้นประสบวิกฤตเศรษฐกิจเช่นเดียวกับประเทศไทย จนทำให้อันดับของความสามารถในการแข่งขันของบางประเทศลดลงบ้าง แต่ประเทศเหล่านั้นก็ยังคงดำเนินการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องตามที่กำหนดไว้เช่นเดิม รวมทั้ง APEC ได้จัดให้เป็นวาระที่มีความสำคัญสูง ตามเสนอในบทที่ 4 ทั้งนี้ เนื่องจากต่างตระหนักดีว่าคุณภาพของคนในประเทศเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

สำหรับประเทศไทย ถึงแม้จะเริ่มดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างจริงจังเมื่อไม่นานมานี้ ตามที่นำเสนอในบทที่ 5 ซึ่งก็นับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี แม้ว่าการพัฒนาการศึกษาของคนไทยยังมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่ก็มีปัจจัยหลายประการที่บ่งชี้ว่า การดำเนินการน่าจะบรรลุผลในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของคนไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **การมีรัฐบาลที่มีนโยบายชัดเจน** ในเรื่องการศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน **การมีผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา** เช่น ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีความรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถรวมพลังและดึงศักยภาพจาก

ทุกกลุ่มในประเทศ ให้มาช่วยกันปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งพัฒนาบริบทอื่นๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคนไทย และที่สำคัญยิ่งก็คือ **การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** เป็นกลไกหลักในการผลักดันให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างจริงจังในทิศทางที่ถูกต้อง

ในภาพรวมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ มีองค์ประกอบ 3 ประการ ที่เป็นเสมือนทุนทรัพย์ของประเทศที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณา ได้แก่

(1) ทุนมนุษย์และทุนทางสังคม (Human and Social Assets) ซึ่ง

หมายถึงความสามารถของคนในชาติ รวมถึงความรู้ที่คนในชาตินั้นสร้างและสั่งสมขึ้นเป็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของสังคมนั้น ทุนประเภทนี้ใช้ได้ไม่มีข้อจำกัด ไม่สิ้นเปลือง ในทางตรงข้าม หากยิ่งนำออกมาใช้มากกลับยิ่งเจริญงอกงามและเพิ่มพูนมากขึ้น ทุนมนุษย์และทุนทางสังคมนี้อาจเป็นหัวใจของการพัฒนาทุนด้านอื่น ๆ อีกด้วย

(2) ทุนทางกายภาพ (Physical Assets) เป็นทุนในการจัดตั้ง

อำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทุนประเภทนี้มีเมื่อลงทุนไปแล้วจะมีค่าเสื่อมราคา ดังนั้น ต้องมีระบบการใช้และการทำนุบำรุงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพดังกล่าวจะมากหรือน้อยก็ด้วยความสามารถของทุนมนุษย์และทุนทางสังคม

(3) ทุนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Natural Assets) เป็นทรัพยากรที่ส่วนใหญ่ใช้แล้วหมดไปหรือหากจะสร้างทดแทนก็ต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการฟื้นฟู ดังนั้น หากใช้ทุนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างขาดความระมัดระวังจะทำลายความสมดุลของธรรมชาติและส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนในชาติและสิ่งแวดล้อมจนยากที่จะแก้ไข พลังสมองของคนในชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของสังคมจะมีส่วนช่วยให้การใช้ทุนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างเป็นมิตรและเกื้อกูลกัน

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของทุนทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอยู่ในตัวเอง หากละเลยหรือนำมาใช้ผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของทุนด้านอื่นด้วย แต่ทุนที่สำคัญและเป็นรากฐานของการลงทุนด้านอื่น ๆ ก็คือ ทุนมนุษย์และทุนทางสังคม

สำหรับการที่จะพัฒนาและเพิ่มคุณค่าทุนมนุษย์และทุนทางสังคม เพื่อเตรียมการเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ จะประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

- (1) เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้สภาพปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ
- (2) การวิจัยแสวงหารูปแบบและวิธีการพัฒนาและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เนื่องจากเป้าหมายในการบริหารทุนมนุษย์และทุนสังคม

- (3) การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยเลือกเทคโนโลยีและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
- (4) การพัฒนาความสามารถของมนุษย์และสังคมฐานความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของคนไทย และคุณค่าของชีวิต
- (5) สร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายระหว่างรัฐและเอกชน โดยการส่งเสริมและ/หรือลงทุนร่วมกันในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การนำเสนอต่อไปนี้จะได้นำเสนอวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพของคนไทย และกระบวนการบริหารจัดการเพื่อนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ โดยประมวลจากการดำเนินงานของหน่วยงานหลักทางการศึกษา โดยเฉพาะ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งจากการศึกษาการดำเนินงานของต่างประเทศ และข้อคิดเห็นที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน และในตอนท้ายได้นำเสนอเงื่อนไขที่จะต้องดำเนินการโดยด่วนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการประชุมครั้งต่อไป

1. วิสัยทัศน์และเป้าหมาย

1.1 วิสัยทัศน์คนไทยยุคใหม่

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ประกาศเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2544 ว่าพร้อมเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งหมายความว่า ผู้นำประเทศประกาศเจตนารมณ์ออกมาอย่างชัดเจนว่าการศึกษามีความสำคัญสูงสุดของนโยบายการพัฒนาประเทศ มีการส่งเสริมสนับสนุนจากทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ต่อมาในการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการศึกษา ในวันอาทิตย์ที่ 29 เมษายน 2544 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ที่ประชุมได้ข้อสรุปรูปลักษณะของคนไทยยุคใหม่ คนไทยจะได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นผู้ที่มีความสมดุล/พอดี ระหว่างการเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

■ **คนดี** หมายถึง คนที่มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา รู้จักประมาณตน และสามารถปล่อยวาง ลดอัตตา (VQ – Void Quotient)

■ **คนเก่ง** หมายถึง เป็นผู้ที่มีสติปัญญา (IQ – Intelligence Quotient) มีจินตนาการ สามารถคิดริเริ่ม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถพึ่งตนเองได้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (AQ – Adversity Quotient) ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง เป็นบุคลากรที่มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมโลก และ

ที่สำคัญคือ เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีคุณสมบัติของการรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก (Global Literacy) กล่าวคือ การมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาต่างประเทศ และวัฒนธรรมนานาชาติ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นคุณสมบัติพื้นฐาน

■ **คนที่มีความสุข** คือ ผู้ที่มีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี (EQ – Emotional Quotient) รู้จักและรักชุมชน รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 วิสัยทัศน์การศึกษาไทยยุคใหม่

ในการประชุมร่วมกันระหว่าง 4 หน่วยงานหลักด้านการปฏิรูปการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา) ในวันที่ 7 มิถุนายน 2544 ณ ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล ได้นำเสนอสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร) ได้ข้อสรุปที่สำคัญในส่วนของ**วิสัยทัศน์การศึกษาไทย** ดังนี้

- การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด
- การศึกษาไทยมุ่งสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาที่ดี คือ การดึงความสามารถของแต่ละบุคคลออกมาให้ปรากฏและนำไปสู่การประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและมุงุยกระตือรือร้น ความสามารถของแรงงานให้เป็นแรงงานคุณภาพ Knowledge Worker ที่เข้มแข็งและแข่งขันได้

- ▀ ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นระบบการศึกษาที่จัดให้กับผู้ที่พลาดโอกาส กล่าวคือ หลักสูตรต้องมีความหลากหลายตามความถนัดและระดับสติปัญญาของผู้เรียน

1.3 เป้าหมาย

สำหรับเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของคนไทยที่กำหนดจากการพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันที่ในภาพรวมของบทที่ 5 ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาคนไทยจะครอบคลุมคนไทยจำนวน 62 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นวัยแรงงาน 33.2 ล้านคน โดยที่การพัฒนาคุณภาพของคนไทยเพื่อการแข่งขันในเวทีโลก หมายถึง การศึกษาที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาคนทั้งในฐานะที่เป็นมนุษย์และในฐานะที่เป็นทรัพยากร โดยมีการจัดการศึกษา 2 ลักษณะ คือการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่เรียกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นการกำลังคนของชาติเพื่อสนองความต้องการกำลังคนในสาขาต่างๆ

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องมีให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1) ยกกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแก่ประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนต่อของเด็กและเยาวชนอายุ 13-24 ปี ที่ออกนอกระบบการศึกษาไปแล้วอีกประมาณ 7.1 ล้านคน

2) จัดการศึกษาและฝึกอบรมสำหรับผู้อยู่ในวัยแรงงาน 33.2 ล้านคน โดยจัดการศึกษาทั้งในส่วนการยกกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่แรงงาน

3) เพิ่มสัดส่วนการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับปริญญาตรีให้เป็นร้อยละ 50 ในปี 2549 หรือในระยะ 5 ปีข้างหน้า

4) จัดการศึกษาพิเศษสำหรับกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรังสรรค์ผลงานและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านอื่นๆ โดยคาดว่าบุคคลที่มีความสามารถพิเศษแต่ละด้านจะมีปริมาณร้อยละ 1-3 ของประชากรกลุ่มอายุ

5) พัฒนาประเทศไทยให้มีความเป็นนานาชาติ โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนไทย

2.1 การเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้

การพัฒนาศักยภาพของคนไทยเริ่มด้วยความเชื่อที่ว่าคนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต โดยปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย ให้คนไทยเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ รักการอ่าน รู้วิธีที่จะเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำเนินการโดยยุทธศาสตร์ต่อไปนี้

1) **พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด** เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและความถนัด ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและสถานการณ์จริง และมีการประเมินผลจากสภาพจริง

2) **จัดทำหลักสูตรใหม่** ที่บูรณาการให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรม โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น

3) **ปรับปรุงวิธีการรับนักเรียนเข้าศึกษา** โดยเน้นการใช้ผลการเรียนที่ผ่านมาควบคู่กับผลการทดสอบ รวมทั้งยกเลิกการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบบเดิม มหาวิทยาลัยควรคัดเลือกนักศึกษา โดยสัมพันธ์กับโรงเรียนและชุมชน ในรูปที่การเข้ามหาวิทยาลัยไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นคุณ

4) ทบทวนนโยบายการผลิตครู และเร่งพัฒนาครู ระวังการผลิตครูในสาขาที่เกิน แต่เน้นการผลิตในสาขาที่ขาดแคลน และเร่งพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

5) ยกย่องครู ครูที่ปฏิบัติตนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีผลงานที่สามารถเป็นแบบอย่างให้ได้รับการยกย่อง และส่งเสริมให้เป็นครูแห่งชาติ ครูต้นแบบและครูแกนนำ รวมทั้งสนับสนุนให้ขยายผลเพื่อยกกระดับความสามารถของครูโดยทั่วไป

6) พัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียน ให้มีการพัฒนางานทุกด้าน ให้สอดคล้องเชื่อมโยงและเกื้อกูลต่อการจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

7) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงในชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยให้มีความร่วมมือ แลกเปลี่ยนแนวคิด แนวปฏิบัติระหว่างโรงเรียน พ่อแม่ และประชาชนในชุมชน เพื่อขยายวงการศึกษาที่จำกัดอยู่เพียงห้องเรียนหรือเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

8) มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในระดับท้องถิ่นของประเทศของตนเอง และประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้เกิดความตื่นตัวและจับไวต่อสถานการณ์ของโลก เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจในเชิงรุก

2.2 การยกระดับการศึกษาพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีของประชาชน

1) การอบรมเลี้ยงดูสำหรับเด็กและเยาวชน เน้นการสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเข้มแข็ง ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และเป็นภูมิคุ้มกันจากปัญหาสังคมแก่สมาชิกทุกวัยในครอบครัว รวมทั้งจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชน และสนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในชุมชนและสถานประกอบการ

2) การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการขยายโอกาสการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนเพื่อได้รับโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยทั่วถึงมีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3) การศึกษาสำหรับผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาในวัย 13 - 24 ปี จัดทำได้โดยยุทธศาสตร์*การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย* ทั้งครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจเอกชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคธุรกิจเอกชนไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา บริษัทธุรกิจที่มีชื่อเสียงระดับโลก อาทิ IBM Hewlett-Packard ก็ยังมีความเห็นพ้องต้องกันว่าภาคธุรกิจเอกชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของชาติ และธุรกิจของตนเอง

4) การศึกษาสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ ส่งเสริมการจัดศึกษา และการฝึกอบรมสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่สอดคล้องกับระดับและลักษณะ ของความพิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การ เสริมทักษะพิเศษเฉพาะด้าน และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ จำเป็นสำหรับผู้พิการและทุพพลภาพ

5) พัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนา ศักยภาพของตนโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน

6) การกระจายอำนาจการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น สามารถระดมทุนมีส่วนร่วมจากทำฝ่ายได้ครอบคลุม ทั่วถึง ทั้งยังช่วยให้มีการประสานการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2.3 มุ่งความเป็นเลิศในระดับอุดมศึกษา

ในส่วนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการอุดมศึกษาโดยภาพรวมนั้น ขอ นำแนวคิดของศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี เพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้

1) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในระดับอุดมศึกษา คณาจารย์ กระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องด้วยการวิจัย ให้มีการประเมิน กระบวนการเรียนการสอน ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และ ระบบการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

2) พัฒนาหลักสูตร ให้มหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏเปิดหลักสูตรปริญญาตรี ซึ่งเป็นการศึกษาทั่วไป อาจเรียกว่า นวศิลป์ศาสตร์ ที่เรียนทุกสาขาวิชาเชื่อมโยงกัน รวมทั้งเรียนเรื่องการจัดการ โดยเน้นที่ การทำเป็น คิดเป็น จัดการเป็น และเชื่อมโยงกับอาชีพที่ตนชอบ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่รู้รอบ ประกอบอาชีพได้ มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ และเรียนในสาขาวิชาเฉพาะต่อไปได้

3) ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยทำการวิจัยได้ ทั้งทางความรู้พื้นฐาน การวิจัยและพัฒนา และการวิจัยนโยบาย ทั้งนี้โดยมีเครือข่ายการวิจัยออกไป นอกมหาวิทยาลัย ในแต่ละภูมิภาคควรมีการรวมตัวเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ให้มีการวิจัยเรื่องของท้องถิ่น และช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเป็นผู้วิจัยเองได้ในทุกพื้นที่

4) ปฏิรูปการจัดองค์กรของมหาวิทยาลัย ให้มีการวิจัยว่า มหาวิทยาลัยควรมีการจัดการองค์กรอย่างไร เพื่ออาจารย์จะได้ใช้ชีวิตวิชาการได้เต็มที่ การบริหารมีความคล่องตัวที่จะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายนอกมหาวิทยาลัย และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และมีการตรวจสอบ

2.4 การสร้างคุณภาพของแรงงาน

การพัฒนาคุณภาพของคนไทยมีจุดมุ่งหมายให้จัดได้ทั้งความทั่วถึง และการมีคุณภาพ ในด้านความทั่วถึงนั้น การจัดการศึกษาและฝึกอบรมทักษะให้แก่แรงงานของไทยที่ผ่านมา จะคำนึงถึงแต่กลุ่มแรงงานของบริษัทขนาดใหญ่ และละเลยกลุ่มแรงงานในโรงงานและสถานประกอบ

การขนาดเล็ก ทำให้ไทยเรามีแรงงานที่ขาดโอกาสการพัฒนาจำนวนมาก
ดังนั้น ผู้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและฝึกอบรมควรปรับเปลี่ยนแนวคิด
ว่าแรงงานไทยทุกคนมีคุณค่า ทุกคนควรมีโอกาสได้รับการพัฒนาเต็มตาม
ศักยภาพ การพัฒนามีจุดเน้นที่จัดการศึกษาและฝึกอบรมให้แก่ทุกคน
อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่พลาดจากการศึกษาในระบบ ควรได้รับ
โอกาสเข้าถึงการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ

การปฏิรูปการอาชีวศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
ยึดหลักการเอกภาพเชิงนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ มีความร่วม
มือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชนในการจัดอาชีวศึกษาและ
การฝึกอบรม จากนโยบายรัฐบาลและจากการวิจัยแนวการปฏิรูป
อาชีวศึกษาและฝึกอบรมของต่างประเทศ มีสาระเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ
และเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย ดังนี้

1) การศึกษาหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐบาลมีแนวคิดให้ผู้ที่
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความ
สามารถเพื่อการประกอบอาชีพได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จึง
มีแนวคิดเกี่ยวกับ **วิทยาลัยชุมชน** โดยจัดให้มีวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะใน
จังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

2) เมืองคักรกลาง ในการกำกับด้านนโยบายการผลิตและพัฒนา
กำลังคนเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนได้ใช้
กรอบนโยบายเดียวกันในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

3) การศึกษาเพื่อการทำงานจะต้องหล่อหลอมตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีการเตรียมผู้เรียนเป็นลำดับและมีขั้นตอน เพราะถือว่าการผลิตบุคลากรในสายวิชาชีพ ถ้าจะให้ได้บุคลากรที่ดี จะต้องพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เกี่ยวกับงานอาชีพ เพื่อให้บุคคลมีความรักในอาชีพและทำงานอย่างมีความสุข การเรียนอาชีวศึกษาสามารถศึกษาต่อได้ถึงระดับปริญญานี้มีผลกระทบสองทาง คือ ประการแรกช่วยให้ผู้เรียนสายวิชาชีพมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานมากขึ้น ประการที่สอง สังคมยอมรับผู้เรียนสายวิชาชีพมากขึ้นเพราะเรียนได้ถึงระดับปริญญา

4) มีระบบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมระหว่างการศึกษา กับโลกของการทำงาน เพราะการมีประกาศนียบัตรเป็นเพียงหลักฐานการได้รับการศึกษาเท่านั้นแต่ไม่ได้เป็นเครื่องประกันความสามารถในการทำงาน ดังนั้น การมีระบบคุณวุฒิวิชาชีพซึ่งเน้นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จึงช่วยให้นายจ้างได้รับความสะดวกในการคัดเลือกบุคลากร ส่วนสถานศึกษาก็ต้องคำนึงถึงการจัดหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพซึ่งเป็นตัวสะท้อนความต้องการของตลาดแรงงาน

5) ภาคเอกชนมีบทบาทนำ กล่าวคือ กลุ่มอุตสาหกรรมเข้ามาฝึกอบรม และรับรองมาตรฐาน โดยรัฐให้การสนับสนุนในด้านการกำหนดมาตรฐาน จูงใจ รวมทั้งให้มีกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและภาคเอกชนในการฝึกงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

แก่ทุกฝ่าย ทั้งนายจ้างและผู้ฝึกงาน

6) ปฏิรูปการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาครูอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านอาชีวศึกษา รวมทั้งมีการตั้งกองทุน ฝึกพัฒนาทักษะ (Skills Development Fund) การมีกองทุนฝึกพัฒนา ทักษะช่วยให้มีอิสระในการบริหารจัดการ

2.5 การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ

ขณะนี้ประเทศไทยกำลังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษเพื่อสร้างสรรคผู้นำให้กับประเทศ ด้วยรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย โดยเฉพาะการวางโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องนี้ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีระบบและครบวงจร ทั้งในเรื่องของการศึกษาและการ ประกอบอาชีพตามความสามารถพิเศษของคนกลุ่มนี้ อย่างไรก็ตาม ความ สำเร็จในเรื่องนี้จะเกิดขึ้นได้ ประเทศไทยควรจะดำเนินการ ดังนี้

1) ผลิตและพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่จะ จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

2) สร้างกลไกหรือโครงสร้าง เพื่อสนับสนุนให้มีการค้นหาเด็กตั้งแต่ วัยเยาว์และพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพอย่างเชื่อมต่อครบวงจรกับการ ศึกษาในระดับที่สูง ๆ ขึ้นไป

3) ขยายผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องและจริงจัง จากที่ได้มีการเริ่มดำเนินการอยู่บ้างแล้ว

2.6 การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1) ปรับปรุงศักยภาพของหน่วยงานวิจัย ในมหาวิทยาลัยต่างๆ และหน่วยงานระหว่างมหาวิทยาลัย ดังเช่น ลิงคโพร้ จัดให้มีศูนย์/สถาบันวิจัย เพื่อเป็นแหล่งรวมผู้เชี่ยวชาญการวิจัยและพัฒนา ในการผลิตกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) จัดระบบสารสนเทศเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ดังคำแถลงนโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ไว้ว่า ให้พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาคนไทยทั้งในเมืองและชนบท

3) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ค่ายธรรมชาติ ศูนย์เยาวชน พิพิธภัณฑ์ และสื่อเทคโนโลยีอื่นๆ เช่นเดียวกับ ศูนย์วิทยาศาสตร์ Science Center และ Science Park นิคมเทคโนโลยีของประเทศสิงคโปร์

4) ส่งเสริมการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ให้มีการวิจัยร่วมกันและมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติ พร้อมนำข้อมูลนั้น ๆ มาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยอาจมีการออกกฎหมาย ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายการส่งเสริมอุตสาหกรรมการศึกษา และกฎหมายส่งเสริมวิทยาศาสตร์ศึกษา

5) มีเครื่องมือในการกำหนดมาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา มี NSES (National Science Education Standard)

6) การจัดทำแผนกำลังคนและแผนเทคโนโลยีแห่งชาติ เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์

นอกจากนี้การสร้างเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับนานาชาติ ในขณะนี้ มีนโยบายของรัฐบาลของไทย ที่จะสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นนโยบายที่คล้ายคลึงการสร้างร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระหว่างสิงคโปร์และประเทศสำคัญต่างๆ เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพกำลังคนด้านวิจัยและพัฒนา โดยให้การสนับสนุนการฝึกอบรมและยกระดับนักวิจัยที่ทำงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.7 มุ่งความเป็นนานาชาติบนพื้นฐานของวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาไทย

1) เปิดเสรีทางการศึกษานานาชาติ เร่งดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค ดำเนินการ ดังนี้

- ส่งเสริมโครงการพัฒนาความสามารถการวิจัยของทั้งคณาจารย์และนักศึกษา ดังเช่น โครงการกาญจนาภิเษก
- ส่งเสริมให้มีหรือส่งเสริมสถาบัน / ศูนย์ศึกษาที่มีอยู่แล้วทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และภูมิภาคอื่นและประมวลองค์ความรู้ของภูมิภาค

- ส่งเสริมการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนพิเศษระหว่างมหาวิทยาลัยต่างประเทศและไทย รวมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

2) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและทรัพยากรสื่อสาร

- จัดทำร่างแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- โครงการเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ ที่จะต้องสร้างระบบเครือข่ายใน 3 ระดับ คือ เครือข่ายแกนหลัก (Backbone Network) เครือข่ายกระจาย (Distribution Network) และเครือข่ายย่อย (Access Network) จัดทำโดยทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ
- การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องจำเป็น โดยสิงคโปร์ได้ใช้วิธีการฝึกอบรมผู้สอน IT อาวุโส ทำการถ่ายทอดให้ครูโรงเรียนนำร่อง และขยายผลสู่ครูโรงเรียนอื่นๆ เป็นลำดับ
- การพัฒนาหลักสูตร เนื้อหา ซอฟต์แวร์ การปรับปรุงระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความพร้อมทางอุปกรณ์ และเทคโนโลยี วิธีการของมาเลเซีย จะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา

และบริษัทเอกชนทำการวิจัยและพัฒนาเนื้อหา และสื่อ
มัลติมีเดีย ส่วนสิงคโปร์ มีบริการ Central ClearingHouse
Service ทำหน้าที่รวบรวมวิเคราะห์ ประเมิน และแนะนำ
ซอฟต์แวร์ที่มีประโยชน์ให้กับสถานศึกษา

- การจัดตั้งองค์กร ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลด้านการพัฒนา
ICT เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ทำหน้าที่ ในการ
ประมวลข้อมูลศึกษา วิจัย ดำเนินการและติดตามประเมินผล
ให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) ด้านภาษา จาก (ร่าง) การพัฒนานโยบายภาษาของชาติได้ศึกษา
นโยบายเชิงลึกของเขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศ
อังกฤษ และสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ สรุปในส่วนการส่งเสริมและสนับสนุน
การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ ดังนี้

- การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ได้รับการส่งเสริมด้วย
เหตุผลการใช้เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี นโยบายเพื่อนบ้านที่ดี และปัจจัยทางศาสนาและ
วัฒนธรรม เป็นต้น
- การฝึกหัดครูและการฝึกอบรมครูเพื่อสอนภาษาทั้งภาษา
ประจำชาติ ภาษาที่ 2 และภาษาต่างประเทศได้รับการเอาใจใส่
โดยเฉพาะครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ตอนต้นมักจะเรียนวิชาเอกภาษาที่ตนสอนในสถาบันการ

ฝึกหัดครู ส่วนครูที่สอนภาษาในระดับมัธยมปลาย มักจะได้
ปริญญาตรีทางภาษามาก่อน และเข้ารับการฝึกอบรมวิชาครู
ภายหลัง การใช้ครูที่พูดภาษาต่างประเทศโดยกำเนิด
เพื่อเสริมและช่วยครูสอนภาษาในประเทศก็ได้รับความนิยม
นิยมเช่นกัน

- สื่อภาษาต่างประเทศจัดทำทั้งในประเทศและส่งเข้ามาจาก
ประเทศที่เป็นเจ้าของภาษานั้นๆ
- การประเมินมีทั้งโรงเรียนดำเนินการเอง และส่วนกลางเป็น
ผู้ประเมินบางระดับ เช่น ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ชั้นปีที่ 4 8 และ 12 เพื่อรักษาคุณภาพของการเรียนการสอน

3. กระบวนการบริหารจัดการเพื่อนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

3.1 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาศักยภาพของคนไทยควรเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน
รัฐเพิ่มบทบาทของทุกฝ่าย โดยเฉพาะภาคเอกชนในการพัฒนาศักยภาพ
ของคนไทย โดยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการเอง ในขณะที่รัฐให้การส่งเสริม
และสนับสนุน และใช้สิ่งจูงใจทางภาษีและมีการลงทุนร่วมระหว่าง
ภาครัฐและเอกชน

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมคำนึงถึงความต้องการและ
ฉันทานุมัติของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความสำเร็จของงานอยู่บนพื้นฐาน

ของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะดำเนินการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

- ควรรระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- จัดการให้ความรู้ และเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ
- กำหนดวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วม
- ปัญหาที่เกิดระหว่างการดำเนินงาน ล้วนเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องแก้ไขข้อขัดข้องให้ลุล่วงในทันที
- ยอมรับให้ทุกฝ่ายมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติ
- ให้การส่งเสริมและสนับสนุนแก่เครือข่าย
- ให้มีระบบติดตามดูแล และเผยแพร่ผลการประเมิน

3.2 การจัดทำระบบข้อมูล

การจัดทำระบบข้อมูล ต้องมีการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเฉพาะเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาทั้งในภาพรวมและเฉพาะเรื่อง

ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลที่ชี้โอกาสทางการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและประสิทธิภาพทางการศึกษา ส่วน**ข้อมูลเฉพาะเรื่อง**สำหรับนโยบายเฉพาะต่างๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ฐานข้อมูลด้านผลงานวิจัยและนักวิจัย ฯลฯ

เพื่อให้การจัดทำข้อมูลดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความพอเพียงและทันสมัย จึงจำเป็นต้องมีกลไกของ**องค์กรคณะกรรมการกลาง** ที่มีหน้าที่กำหนดฐานข้อมูล ประสานงาน และมีอำนาจในการสั่งการให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสำหรับเพื่อประโยชน์ต่อไป

3.3 ควรจัดตั้งองค์กรขึ้นรับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพคนไทย

การจัดตั้งองค์กรดังกล่าวอาจจะหลอมรวมมาจากหน่วยงานที่มีอยู่แล้วหรือยุบรวมเป็นหน่วยงานใหม่ เพื่อให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็งและมีเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านนโยบายและการกำหนดมาตรฐานต่างๆ

ภารกิจเริ่มแรกขององค์กร คือ การพัฒนาการจัดการองค์กรและการพัฒนาบุคลากรขององค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เข้าสู่ระบบและโครงสร้างการบริหาร และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทย ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเน้นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการศึกษาและการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา

ภารกิจขององค์กรกลางที่รับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพคนไทย จะสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำแผนปฏิบัติการในส่วนของตน และประสานให้มีการจัดทำแผนในภาพรวมของการพัฒนาองค์กรและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

3.4 ระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

ให้มีการวางระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของคนไทย ระหว่างกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่ระดับบริหารสูงสุดจนถึงประชาชนทั่วไป

เสนอให้มีหน่วยงานกลาง เพื่อทำหน้าที่สื่อสารและประชาสัมพันธ์ เรื่องการพัฒนาคุณภาพของคนไทย ระหว่างหน่วยงานปฏิบัติกับผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจและประชาชน ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเรื่อง โดยตรงต้องมีแผนประชาสัมพันธ์สารของตนต่อกลุ่มเป้าหมายด้วย

3.5 การติดตามและการประเมินผล

จัดให้มีการกำหนดเป้าหมายรายทางและปลายทางของแต่ละขั้นตอนในการทำงาน เพื่อใช้วัดผลสำเร็จของงาน รวมทั้งมีระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับแผนและยุทธศาสตร์ในการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น จึงควรเสนอให้กลไกการทำงานเรื่องการประเมินผลของโครงการคุณภาพของคนไทยทุกโครงการ ต้องมีระบบการติดตามและประเมินผลภายในโครงการ และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ประสานงานเพื่อนำเสนอผลการประเมินต่อ ค.ร.ม. สังกศตพทุกปี/หรือ ทุกครั้งปี

3.6 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร

ในปี 2543 งบประมาณด้านการศึกษาลงถึงร้อยละ 25.7 ของงบประมาณทั้งหมด และในปี 2544 สาขาการศึกษาได้รับงบประมาณ ร้อยละ 24.4 ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งสูงถึง 221,649 ล้านบาท นับว่าเป็นงบประมาณที่สูง แต่หากทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายการศึกษากับสัดส่วนผู้เรียนต่อประชากรกลุ่มอายุ จะช่วยอธิบายถึงประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร จากรายงานของธนาคารโลก เรื่อง การศึกษาและการฝึกอบรมในเอเชียตะวันออกเฉียงและภูมิภาคแปซิฟิก ฉบับวันที่ 11 มิถุนายน 2541 ธนาคารโลกได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของประเทศต่าง ๆ พบว่า ไทยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสูงกว่าทุกประเทศ แต่กลับมีอัตราร้อยละของผู้เรียนต่อประชากรในกลุ่มอายุที่ต่ำกว่าประเทศเวียดนาม จีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

เสนอให้มีการทบทวนประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างจริงจัง ทั้งนี้ แนวทางในการควบคุมประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศักยภาพคนไทย ได้กำหนดไว้แล้วในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ให้จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายบุคคลอย่างเสมอภาคกัน มีการประเมินผลคุณภาพและรายงานต่อสาธารณชน เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานและตรวจสอบได้ ลดขั้นตอนการทำงานโดยการกระจายอำนาจ และใช้รูปแบบของการดำเนิน

งานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ
องค์กรเอกชนและชุมชน เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
มากที่สุด

4. ข้อเสนอสำหรับการประชุมครั้งต่อไป

เนื่องจากการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านศักยภาพ
ของคนไทยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนหลายกลุ่ม จึงเห็นควรให้มีการ
สัมมนา โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมกันพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับร่าง
เอกสารฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ทั้งนี้
มีแนวทางดังนี้

1) จัดสัมมนา 1-2 ครั้ง เชิญผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนไม่มากนัก
เพื่อให้ได้เสนอความเห็นได้อย่างทั่วถึง

2) ผู้เข้าสัมมนา ต้องมีเวลาได้ศึกษาเอกสาร เพื่อเตรียมประเด็น
ที่จะนำเสนอ

3) หากจำเป็นอาจต้องมีคณะทำงานย่อยๆ เพื่อศึกษาวิเคราะห์
ประเด็นที่ได้จากการสัมมนา เตรียมทำเอกสารวิเคราะห์รายประเด็น
สำหรับการสัมมนาใหญ่ เรื่องยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถใน
การแข่งขันของประเทศด้านศักยภาพของคนไทย

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1 และบทที่ 2

International Institute for Management Development. **The World Competitiveness Yearbook 2000**. Switzerland, Lausanne. 2000.

United Nations Development Programme. **Human Development Report 2000**. New York.

บทที่ 3

สหราชอาณาจักร

UK Competitiveness Indicators : 2nd Edition

<http://www.dti.gov.uk/opportunityforall/indicators2/pdf/indicators.pdf>

ประเทศสิงคโปร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541) รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์. กรุงเทพฯ : บริษัท ที.พี.พรีนธ์ จำกัด.

_____. (2542) รายงานการวิจัยเอกสารการปฏิรูปอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์. เอกสารอัดสำเนา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543) **การปฏิรูปอุดมศึกษา
ของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย.** กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
_____. (2544) **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ.** กรุงเทพฯ :
บริษัท เซเวน พรินติ้ง กรุป จำกัด.

ประเทศเวียดนาม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **การปฏิรูปการศึกษา
ของประเทศเวียดนาม.** ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์และคณะ.
_____. (2544) **การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา : กรณีศึกษาเวียดนาม.**
ลิปพนนท์ เกตุทัต และคณะ.
_____. (2544) **รายงานการสัมมนา เรื่อง เหตุใดเวียดนามจึงประสบ
ผลสำเร็จด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา ? .**

ประเทศเกาหลี

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **รายงานการปฏิรูปการศึกษา
ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี** กรุงเทพฯ: บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด.
_____. (2540) **การปฏิรูปการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ของสาธารณรัฐ
เกาหลี** กรุงเทพฯ: บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด.
_____. (2541) **รายงานการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม
วิชาชีพประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.** (เอกสารอัดสำเนา).

_____ . (2543) **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ พ.ศ. 2543**

กรุงเทพฯ: บริษัท เซเว่น พรินต์ติ้ง จำกัด.

รายงานทัศนศึกษาและดูกิจการของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และ
สาธารณรัฐเกาหลี เรื่อง **วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน
การท่องเที่ยวน และสิ่งแวดล้อม**. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร 2544 (เอกสารอัดสำเนา)

Information & Communications Technology (ICT) for All : Preparing Korean
Education for the Knowledge-Based Society. Presented
by Republic of Korea. 2nd APED EDUCATION MINISTERIAL
MEETING

http://www.aemm.moe.edu.sa/asp/asp_aemmpaper/paper

Korea's Vision for the Information Society.

http://www.mic.etri.re.kr/e_home

ประเทศญี่ปุ่น

Japan: The Story of a Nation By Edwin O. Reischauer แปลโดย

ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์

Ministry of Education, Science, Sport and Culture of Japan, **Education**

in Japan 2000 A Graphic Presentation

Sho Takakura and Yokuo Murata **Education in Japan**

A Bilingual Text : Present System and Tasks/Curriculum
and Instruction

Ministry of Education, Science, Sports and Culture Monbusho 1999.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543) **ความสามารถในการ
แข่งขันระดับนานาชาติ.**

Ministry of Education, Science, Sports and Culture **Japanese
Government Policies in Education, Science, Sports and
Culture** 1999

Ministry of International Trade and Industry, **Learning Web Project**
: The Digital Reform of Learning

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology 2001
<http://www.mext.go.jp/english/topics/21plans/010301.htm>

สาธารณรัฐประชาชนจีน

สรุปบรรยายของอุปทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน (MR. QUIN YU SENG)

ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ. (2541) **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร จำกัด

รายงาน “การทัศนศึกษาและดูกิจการสาธารณรัฐประชาชนจีน และ
สาธารณรัฐเกาหลี 19 – 28 เมษายน 2544 เรื่อง วิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี พลังงาน การท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม” โดย คณะ
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

The Ministry of Science and Technology. **The People’s Republic of China.**

[http:// www.most.gov.cn/English/Programs/pre/pre.htm](http://www.most.gov.cn/English/Programs/pre/pre.htm)

**CREC – Mainland China Education ... Action Plan for Vitalizing
Education for 21st Century.** [http://www.hku.hk/chinaed/
action__plan.htm](http://www.hku.hk/chinaed/action__plan.htm)

Report on the Work of the Government (Excerpts) เสนอต่อ
Second Session of the Ninth People’s Congress เมื่อวันที่
5 มีนาคม พ.ศ. 2542.

ประเทศมาเลเซีย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **การปฏิรูปการศึกษา
ของประเทศมาเลเซีย.** กรุงเทพฯ.

_____. (2544). **ร่าง แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เพื่อการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ (เอกสารอัดสำเนา)

Multimedia Super Corridor & Smart School & Universities.

[http:// www.mdc.com.my/flagship](http://www.mdc.com.my/flagship)

บทที่ 4

ฉันทวิทย์ สุชาติานนท์. รายงานการประชุมระดับสูงเกี่ยวกับการเสริมสร้าง
ขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ (APEC High Level Meeting
on Human Capacity Building) ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐ
ประชาชนจีน (15 - 16 พฤษภาคม 2544) วันที่ 1 มิถุนายน 2544.

บทที่ 5 และบทที่ 6

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116
ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี.
แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544.

ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง นโยบายการจัดการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษา. วันที่ 3 พฤษภาคม 2544.

ชินภัทร ภูมิรัตน. (2543) รายงานการวิจัยเพื่อประกอบการจัดทำร่าง
พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ..... จัดทำโดยสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พริกหวานกราฟฟิค.

ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2540) รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย.
จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. อรรถพลการพิมพ์.
ทบวงมหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการศึกษา

วันอาทิตย์ที่ 29 เมษายน 2544 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.
(เอกสารอัดสำเนา) จัดทำโดยคณะกรรมการเตรียมการจัดประชุม
เชิงปฏิบัติการ, 2544.

_____. **รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการศึกษา วันอาทิตย์ที่**
29 เมษายน 2544 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.
(เอกสารอัดสำเนา) จัดทำโดยคณะกรรมการเตรียมการจัดประชุม
เชิงปฏิบัติการ, 2544.

นิรมล กิตติวิบูลย์. (2541) **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์.**
จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ที.พี.พรีนซ์.
ประเวศ วะสี. (2544) **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา ที่**
พาประเทศพ้นวิกฤต. เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. พริกหวานกราฟฟิค.

เพ็ญจันทร์ นครินทร์. (2543) **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ**
พ.ศ. 2543. จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
เซเว่น พรินต์ติ้ง กรุป.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2540) **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ**
เวียดนาม. จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
ที.พี.พรีนซ์.

ภูมิศักดิ์ อินทนนท์ และคณะ. (2543) **การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษาของ**

- ประเทศญี่ปุ่น.** จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
ภาพพิมพ์.
- ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ. (2541) **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน.** จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
ธรรมสาร.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2540) **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐ
เกาหลี.** จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
ที.พี.พรินท์.
- ลิปปนนท์ เกตุทัต และคณะ. (2544) **การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ศึกษา : กรณี
ศึกษาเวียดนาม.** จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และ สร้อยสน สกลรักษ์. (2540) **รายงานการปฏิรูป
การศึกษาของประเทศมาเลเซีย.** จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. พิมพ์ลายสื่อ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544)
**(ร่าง)แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า
พ.ศ. 2545 - 2549.** (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544) **(ร่าง) แผนแม่บท
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.**
(เอกสารอัดสำเนา).

- _____. (2541) แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความ
สามารถพิเศษ. (เอกสารอัดสำเนาและเข้าปกเย็บเล่ม).
- _____. (2543) รายงานผลการประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในช่วง 1 ปี
3 เดือน. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2544) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการ
ศึกษาของประเทศ. พิมพ์ดี.
- _____. (2544) สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2543. (เอกสาร
อัดสำเนา).
- _____. (2544) การพัฒนานโยบายภาษาของชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2544) พันธบัตรรัฐบาลเพื่อการศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. (2544) การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ จากพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สู่การปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ที่จะ
พาประเทศพ้นวิกฤต. เอกสารประกอบการประชุมการปฏิรูป
การศึกษา : วาระแห่งชาติ ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
ประชุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2544 ณ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา).

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาและพิจารณารายงาน

ศ.นพ. เกษม วัฒนชัย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ดร. รุ่ง แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร. นงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
ดร. วิเชียร เกตุสิงห์	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
ดร. ลีริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบายและ วางแผนการจัดการศึกษา

ผู้เขียนรายงาน

ดร. ลีริพร บุญญานันต์	ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน
ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม	นางสุรางค์ โพธิ์พฤษภาวรงค์
ดร. วรชัยพร แสงนภาพวร	น.ส. กุลวิตรา ภั้งคานนท์
นายก้องเกียรติ สหวรรณางกูร	นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์
น.ส. เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง	นางพิจารณา ศิริชานนท์
น.ส. จันทิมา ศุภรพงศ์	

พิมพ์ต้นฉบับ

น.ส. สุมาลี ไพรศักดิ์สกุล

